

大般涅槃经

(三十六卷：第七卷至第九卷)

北凉天竺三藏昙无讖译 梵

宋沙门慧严慧观同谢灵运再治

南無本師釋迦牟尼佛

说明

本简体注音版《大般涅槃经》（南本）电子书，是根据《乾隆大藏经》大乘涅槃部，第 0110 部，北凉天竺三藏昙无讖译梵、宋沙门慧严慧观同谢灵运再治《大般涅槃经》（36 卷）影印本校正注音的。标点符号及注音仅供参考。

为了便于读诵，本电子书按顺序每三卷合为一册，共十二册。若每天读一册，可十二天读完。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇一八年九月

目 录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
开经偈	- 1 -
大般涅槃经卷第七	- 2 -
邪正品第九	- 2 -
四谛品第十	- 20 -
四倒品第十一	- 23 -
大般涅槃经卷第八	- 26 -
如来性起品第十二	- 26 -
文字品第十三	- 53 -
鸟喻品第十四	- 62 -
大般涅槃经卷第九	- 72 -
月喻品第十五	- 72 -
菩萨品第十六	- 79 -
结诵仪	- 113 -
补阙真言	- 113 -
回向发愿	- 113 -
回向偈	- 114 -
三皈依	- 114 -

● 起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànuánshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南无香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南无本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

kāi jīng jì

开经偈

(一遍)

wú shàng shēnshēnwēimiào fǎ bǎiqiānwàn jié nánzāo yù
无上甚深微妙法 百千万劫难遭遇

wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我今见闻得受持 愿解如来真实义

dà bō niè pán jīng juàn dì qī
大般涅槃经卷第七

běiliángtiānzhú sānzàngtán wú chèn yì fàn
北凉天竺三藏昙无讖译 梵

sòngshā mén huì yán huì guāntóng xiè líng yùn zài zhì
宋沙门慧严慧观同谢灵运再治

xié zhèng pǐn dì jiǔ
邪正品第九

ěr shí jiā shè bó fó yán shì zūn rú shàngsuǒshuō sì zhǒng
尔时，迦叶白佛言：“世尊！如上所说四种

rén děng yīng dāng yī zhǐ yē¹ ? ”
人等，应当依止耶¹？”

fó yán rú shì rú shì shàn nán zǐ rú wǒ suǒ shuō
佛言：“如是，如是。善男子，如我所说，

yīng dāng yī zhǐ hé yǐ gù yǒu sì mó gù hé děng wéi sì rú
应当依止。何以故？有四魔故。何等为四？如

mó suǒ shuō zhū yú jīng lǜ néng shòu chí zhě
魔所说诸余经律能受持者。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn rú fó suǒ shuō yǒu sì zhǒng
迦叶菩萨白佛言：“世尊！如佛所说有四种

mó ruò mó suǒ shuō jí fó suǒ shuō wǒ dāng yún hé ér dé fēn bié
魔。若魔所说及佛所说，我当云何而得分别？

yǒu zhū zhòng shēng suí zhú mó xíng fù yǒu suí shùn fó suǒ jiào zhě rú shì
有诸众生随逐魔行，复有随顺佛所教者，如是

děng bèi fù yún hé zhī
等辈，复云何知？”

fó gào jiā shè wǒ bō niè pán qī bǎi suì hòu shì mó bō xún
佛告迦叶：“我般涅槃七百岁后，是魔波旬

jiàn dāng huài luàn wǒ zhī zhèng fǎ pì rú liè shī shēn fú fǎ yī mó
渐当坏乱我之正法。譬如猎师，身服法衣。魔

wáng bō xún yì fù rú shì zuò bǐ qiū xiàng bǐ qiū ní xiàng yōu pó
王波旬亦复如是，作比丘像、比丘尼像、优婆

¹ 大正藏：应当依止耶；永乐北藏及龙藏：应当依耶

sè xiàng yōu pó yí xiàng yì fù huàzuò xū tuó huánshēn nǎi zhì huà
塞像、优婆夷像，亦复化作须陀洹身，乃至化
zuò ā luó hànshēn jí fó sè shēn mó wáng yǐ cǐ yǒu lòu zhī xíng zuò wú
作阿罗汉身及佛色身。魔王以此有漏之形作无
lòu shēn huài wǒ zhèng fǎ shì mó bō xún huài zhèng fǎ shí dāng zuò
漏身，坏我正法。是魔波旬坏正法时，当作
shì yán pú sà xī yú dōu shù tiān shàng mò lái zài cǐ jiā pí luó
是言：‘菩萨昔于兜术²天上没，来在此迦毗罗
chéng bái jìng wáng gōng yī yīn fù mǔ ài yù hé hé shēng yù shì shēn
城白净王宫，依因父母爱欲和合生育是身。’
ruò yán yǒu rén shēng yú rén zhōng³ wéi zhū shì jiān tiān rén dà zhòng suǒ
若言有人生于人中³，为诸世间天、人大众所
gōng jìng zhě wú yǒu shì chù yòu fù shuō yán wǎng xī kǔ xíng zhǒng
恭敬者，无有是处。又复说言：‘往昔苦行，种
zhǒng bù shī tóu mù suǐ nǎo guó chéng qī zǐ shì gù jīn zhě
种布施头目、髓脑、国城、妻子，是故今者，
dé chéng fó dào yǐ shì yīn yuán wéi zhū rén tiān qián tà pó
得成佛道。以是因缘，为诸人、天、乾闥婆、
ā xiū luó jiā lóu luó jǐn nà luó mó hóu luó qié zhī suǒ gōng jìng
阿修罗、迦楼罗、紧那罗、摩睺罗伽之所恭敬。’
ruò yǒu jīng lǜ zuò shì shuō zhě dāng zhī xī shì mó zhī suǒ shuō
若有经律，作是说者，当知悉是魔之所说。

shàn nán zǐ ruò yǒu jīng lǜ zuò rú shì yán rú lái zhèng
“善男子，若有经律，作如是言：‘如来正
jué jiǔ yǐ chéng fó jīn fāng shì xiàn chéng fó dào zhě wèi yù dù tuō
觉久已成佛，今方示现成佛道者，为欲度脱
zhū zhòng shēng gù shì yǒu fù mǔ yī yīn ài yù hé hé ér shēng
诸众生故，示有父母，依因爱欲，和合而生，
suí shùn shì jiān zuò shì shì xiàn rú shì jīng lǜ dāng zhī zhēn shì rú
随顺世间，作是示现。’如是经律，当知真是如
lái suǒ shuō ruò yǒu suí shùn mó suǒ shuō zhě shì mó juàn shǔ ruò néng
来所说。若有随顺魔所说者，是魔眷属；若能
suí shùn fó suǒ shuō zhě jí shì pú sà
随顺佛所说者，即是菩萨。

ruò yǒu shuō yán rú lái shēng shí yú shí fāng miàn gè xíng qī
“若有说言‘如来生时，于十方面各行七

² 大正藏：率

³ 大正藏：若言有人生于人中；永乐北藏及龙藏：若有人生于人中

bù bù kě xìn zhě shì mó suǒ shuō ruò fù yǒu shuō rú lái chū shì
步不可信’者，是魔所说。若复有说‘如来出世
yú shí fāng miàn gè xíng qī bù cǐ shì rú lái fāng biàn shì xiàn shì
于十方面各行七步，此是如来方便示现’，是
míng rú lái suǒ shuō jīng lǜ ruò yǒu suí shùn mó suǒ shuō zhě shì mó juàn
名如来所说经律。若有随顺魔所说者，是魔眷
shǔ ruò néng suí shùn fó suǒ shuō zhě jí shì pú sà
属；若能随顺佛所说者，即是菩萨。

ruò yǒu shuō yán pú sà shēng yǐ fù wáng shǐ rén jiāng
“若有说言：‘菩萨生已，父王使人，将
yì tiān cí zhū tiān jiàn yǐ xī xià lǐ jìng shì gù míng fó fù
诣天祠，诸天见已，悉下礼敬，是故名佛。’复
yǒu nán yán tiān zhě xiān chū fó zài qí hòu yún hé zhū tiān lǐ jìng
有难言：‘天者先出，佛在其后。云何诸天礼敬
yú fó zuò shì nán zhě dāng zhī jí shì bō xún suǒ shuō
于佛？’作是难者，当知即是波旬所说。

ruò yǒu jīng yán fó dào tiān cí shì zhū tiān děng mó xī
“若有经言：‘佛到天祠，是诸天等，摩醯
shǒu luó dà fàn tiān wáng shì tí huán yīn jiē xī hé zhǎng jìng lǐ
首罗、大梵天王、释提桓因，皆悉合掌敬礼
qí zú rú shì jīng lǜ shì fó suǒ shuō ruò yǒu suí shùn mó suǒ shuō
其足。’如是经律，是佛所说。若有随顺魔所说
zhě shì mó juàn shǔ ruò néng suí shùn fó suǒ shuō zhě jí shì pú sà
者，是魔眷属；若能随顺佛所说者，即是菩萨。

ruò yǒu jīng lǜ shuō yán pú sà wéi tài zǐ shí yǐ yù xīn
“若有经律说言：‘菩萨为太子时，以欲心
gù sì fāng pìn qī chǔ zài shēngōng wǔ yù zì yú huānyuèshòu
故，四方聘⁴妻，处在深宫，五欲自娱，欢悦受
lè rú shì jīng lǜ bō xún suǒ shuō ruò yǒu shuō yán pú sà jiǔ
乐。’如是经律，波旬所说。若有说言：‘菩萨久
yǐ shě lí yù xīn qī xī zhī shǔ nǎi zhì bú shòu sān shí sān tiān shàng
已舍离欲心、妻息之属，乃至不受三十三天上
miào wǔ yù rú qì tì tuò hé kuàng rén yù tì chú xū fà chū
妙五欲，如弃涕唾，何况人欲？剃除须发，出
jiā xiū dào rú shì jīng lǜ shì fó suǒ shuō ruò yǒu suí shùn mó jīng lǜ
家修道。’如是经律是佛所说。若有随顺魔经律

⁴ 大正藏：娉

zhě shì mójuànshǔ ruòyǒu suí shùn fó jīng lǜ zhě jí shì pú sà
者，是魔眷属；若有随顺佛经律者，即是菩萨。

ruòyǒushuōyán fó zài shè wèi qí huán jīng shè tīng zhū bǐ
“若有说言：‘佛在舍卫祇洹⁵精舍，听诸比

qiū shòu xù nú bì pú shǐ niú yáng xiàng mǎ lú luó
丘受畜奴婢、仆使、牛、羊、象、马、驴、骡、

jī zhū māo gǒu jīn yín liú lí zhēnzhū bō lí
鸡、猪、猫、狗、金、银、琉璃、真珠、玻瓈、

chē qú mǎ nǎo shān hú hǔ pò kē bèi bì yù tóng
砮磬⁶、码瑙、珊瑚、琥珀、珂贝、璧玉、铜、

tiě fǔ fù dà xiǎo tóng pán suǒ xū zhī wù gēng tián zhòng zhí fàn
铁、釜鍍、大小铜盘所须之物，耕田种植，贩

mài shì yì chǔ jī gǔ mǐ rú shì zhòng shì fó dà cí gù lián mǐn
卖市易，储积谷米。如是众事，佛大慈故，怜悯

zhòng shēng jiē tīng xù zhī rú shì jīng lǜ xī shì mó shuō ruò yǒu
众生，皆听畜之。’如是经律悉是魔说。若有

shuō yán fó zài shè wèi qí tuó jīng shè nà lí lóu guǐ suǒ zhù zhī chù
说言：‘佛在舍卫祇陀精舍那梨楼鬼所住之处，

ěr shí rú lái yīn pó luó mén zì gǔ dī dé jí bō sī nì wáng shuō yán
尔时，如来因婆罗门字羖羝德及波斯匿王说言：

bǐ qiū bù yīng shòu xù jīn yín liú lí bō lí zhēnzhū chē
“比丘不应受畜金、银、琉璃、玻瓈、真珠、砮

qú mǎ nǎo shān hú hǔ pò kē bèi bì yù nú bì pú
磬、码瑙、珊瑚、琥珀、珂贝、璧玉、奴婢、仆

shǐ tóng nán tóng nǚ niú yáng xiàng mǎ lú luó
使、童男、童女，牛、羊、象、马、驴、骡、

jī zhū māo gǒu děng shòu tóng tiě fǔ fù dà xiǎo tóng
鸡、猪、猫、狗等兽，铜、铁、釜鍍、大小铜

pán zhǒng zhǒng zá sè chuáng fū wò jù zī shēng suǒ xū suǒ wèi wū
盘、种种杂色床敷卧具、资生所须所谓屋

zhái gēng tián zhòng zhí fàn mài shì yì zì shǒu zuò shí zì mó zì
宅，耕田种植，贩卖市易，自手作食，自磨自

chōng zhì shēn zhòu shù tiáo yīng fāng fǎ yǎng guān xīng xiù tuī bù
舂，治身呪术，调鹰方法，仰观星宿，推步

⁵ 大正藏：陀

⁶ 大正藏：车渠

yíng xū zhānxiàngnán nǚ jiě mèng jí xiōng shì nán shì nǚ fēi nán
盈虚，占相男女，解梦吉凶，是男是女、非男
fēi nǚ liù shí sì néng fù yǒu shí bā huò rén zhòu shù zhǒngzhǒng
非女，六十四能，复有十八惑人呪术，种种
gōngqiǎo huòshuō shì jiān wú liàng sù shì sànxiāng mòxiāng tú
工巧，或说世间无量俗事，散香、末香、涂
xiāng xūnxiāng zhǒngzhǒnghuāmán zhì fà fāngshù jiānwěichǎn qū
香、熏香，种种华鬘治发方术，奸伪谄曲，
tān lì wú yàn ài yào kuì nào xì xiào tánshuō tān shì yú ròu hé
贪利无厌，爱乐愤闹，戏笑谈说，贪嗜鱼肉，和
hé dú yào zhì yā xiāngyóu zhuō chí bǎo gài jí yǐ gé xǐ zàoshàn
合毒药，治压香油，捉持宝盖及以革屣、造扇、
xiāng qiè zhǒngzhǒnghuàxiàng jī jù gǔ mǐ dà xiǎomài dòu
箱篋、种种画像。积聚谷、米、大小麦、豆
jí zhūguǒ luǒ qīn jìn guówáng wáng zǐ dà chén jí zhū nǚ rén
及诸果蓏，亲近国王、王子、大臣及诸女人，
gāoshēng dà xiàohuò fù mò rán yú zhū fǎ zhōng duōshēng yí huò duō
高声大笑或复默然，于诸法中多生疑惑，多
yǔ wàngshuō chángduǎn hǎochǒu huòshàn bú shàn hào zhuóhǎo yī
语妄说长短、好丑、或善不善，好著好衣，
rú shì zhǒngzhǒng bú jìng zhī wù yú shī zhǔ qiángōng zì zàn tàn chū rù
如是种种不净之物于施主前躬自赞叹，出入
yóuxíng bú jìng zhī chù suǒ wèi gū jiǔ yín nǚ bó yì rú shì zhī
游行不净之处，所谓沽酒、淫女、博弈，如是之
rén wǒ jīn bù tīng zài bǐ qiū zhōng yīngdāng xiū dào huán sù yì shǐ
人，我今不听在比丘中，应当休道，还俗役使，
pì rú yǒu bài xī miè wú yú dāng zhī shì děngjīng lǜ suǒ zhì
譬如莠稗，悉灭无余。” “当知是等经律所制，
xī shì rú lái zhī suǒshuō yě ruò yǒu suí shùn mó suǒshuōzhě shì mó
悉是如来之所说也。若有随顺魔所说者，是魔
juànshǔ ruò yǒu suí shùn fó suǒshuōzhě jí shì pú sà
眷属；若有随顺佛所说者，即是菩萨。

ruò yǒu shuō yán pú sà wèi yù gòngyǎngtiānshén gù rù tiān
“若有说言：‘菩萨为欲供养天神故入天

cí suǒ wèi fàn tiān dà zì zài tiān wéi tuó tiān jiā zhānyántiān
祠，所谓梵天、大自在天、韦陀天、迦旃延天。

suǒ yǐ rù zhě wèi yù tiáo fú zhūtiānrén gù ruò yán bù ěr wú yǒu
所以入者，为欲调伏诸天人故。若言不尔，无有
shì chù ruò yán pú sà bù néng rù yú wàidào xié lùn zhī qí wēi
是处。’若言：‘菩萨不能入于外道邪论，知其威
yí wénzhāng jì yì pú shǐ dòuzhēng bù néng hé hé bú wéi
仪、文章、技艺，仆使斗争⁸不能和合，不为
nán nǚ guó wáng dà chén zhī suǒ gōng jìng yòu yì bù zhī hé hé zhū
男女、国王、大臣之所恭敬，又亦不知和合诸
yào yǐ bù zhī gù nǎi míng rú lái rú qí zhī zhě shì xié jiàn bèi
药。以不知故，乃名如来。如其知者，是邪见辈。’
yòu fù rú lái yú yuàn qīn zhōng qí xīn píng děng rú yǐ dāo
又复：‘如来于怨、亲中，其心平等，如以刀
gē jí xiāng tú shēn yú cǐ èr rén bù shēng zēng yì sǔn jiǎn zhī xīn
割及香涂身，于此二人不生增益、损减之心，
wéi néng chǔ zhōng gù míng rú lái rú shì jīng lǜ dāng zhī shì mó
唯能处中，故名如来。’如是经律，当知是魔
zhī suǒ shuō yě
之所说也。

ruò yǒu shuō yán pú sà rú shì shì rù tiān cí wài xué fǎ
“若有说言：‘菩萨如是示入天祠、外学法
zhōng chū jiā xiū dào shì xiàn zhī qí wēi yí lǐ jié néng jiě yī qiè
中出家修道。示现知其威仪、礼节，能解一切
wén zhāng jì yì shì rù shū táng jì qiǎo zhī chù néng shàn hé
文章、技艺。示入书堂、技巧之处，能善和
hé pú shǐ dòuzhēng yú zhū dà zhòng tóng nán tóng nǚ hòu gōng
合仆使斗争。于诸大众，童男、童女、后宫
fēi hòu rén mín zhǎng zhě pó luó mén děng wáng jí dà chén pín
妃后、人民、长者、婆罗门等王及大臣、贫
qióng děng zhōng zuì zūn zuì shàng fù wéi shì děng zhī suǒ gōng jìng yì
穷等中最尊最上，复为是等之所恭敬。亦
néng shì xiàn rú shì děng shì suī chǔ zhū jiàn bù shēng ài xīn yóu rú
能示现如是等事。虽处诸见，不生爱心，犹如
lián huā bú shòu chén gòu wèi dù yī qiè zhū zhòng shēng gù shàn xíng
莲华，不受尘垢。为度一切诸众生故，善行
rú shì zhǒng zhǒng fāng biàn suí shùn shì fǎ rú shì jīng lǜ dāng zhī
如是种种方便，随顺世法。’如是经律，当知

⁸ 大正藏：诤（后同）

jí shì rú lái suǒ shuō ruò yǒu suí shùn mó suǒ shuō zhě shì mó juàn shǔ
即是如来所说。若有随顺魔所说者，是魔眷属；
ruò néng suí shùn fó suǒ shuō zhě shì dà pú sà
若能随顺佛所说者，是大菩萨。

ruò yǒu shuō yán rú lái wèi wǒ jiě shuō jīng lǜ ruò è fǎ
“若有说言：‘如来为我解说经律，若恶法
zhōng qīng zhòng zhī zuì jí tōu lán zhē qí xìng jiē zhòng wǒ děng lǜ
中轻重之罪及偷兰遮，其性皆重，我等律
zhōng zhōng bù wéi zhī wǒ jiǔ rěn shòu rú shì zhī fǎ rǔ děng bù xìn
中终不为之。我久忍受如是之法，汝等不信，
wǒ dāng yún hé zì shě jǐ lǜ jiù rǔ lǜ yé rǔ suǒ yǒu lǜ shì mó
我当云何自舍己律，就汝律耶？汝所有律是魔
suǒ shuō wǒ děng jīng lǜ shì fó suǒ zhì rú lái xiān shuō jiǔ bù fǎ yìn
所说，我等经律是佛所制。如来先说九部法印，
rú shì jiǔ yìn yìn wǒ jīng lǜ chū bù wén yǒu fāng děng jīng diǎn yī jù yī
如是九印印我经律。初不闻有方等经典一句一
zì rú lái suǒ shuō wú liàng jīng lǜ hé chù yǒu shuō fāng děng jīng yé
字，如来所说无量经律，何处有说方等经耶？
rú shì děng zhōng wèi céng wén yǒu shí bù jīng míng rú qí yǒu zhě
如是等中，未曾闻有十部经名。如其有者，
dāng zhī bì dìng tiáo dá suǒ zuò tiáo dá è rén yǐ miè shàn fǎ zào fāng
当知必定调达所作。调达恶人，以灭善法造方
děng jīng wǒ děng bù xìn rú shì děng jīng shì mó suǒ shuō hé yǐ
等经，我等不信。如是等经，是魔所说。何以
gù pò huài fó fǎ xiàng shì fēi gù rú shì zhī yán rǔ jīng zhōng
故？破坏佛法相是非故。’如是之言：‘汝经中
yǒu wǒ jīng zhōng wú wǒ jīng lǜ zhōng rú lái shuō yán wǒ niè
有，我经中无。我经律中，如来说言：“我涅槃
pán hòu è shì dāng yǒu bù zhèng jīng lǜ suǒ wèi dà shèng fāng děng jīng
后，恶世当有不正经律，所谓大乘方等经
diǎn wèi lái zhī shì dāng yǒu rú shì zhū è bǐ qiū wǒ yòu shuō
典。”‘未来之世，当有如是诸恶比丘。我又说
yán guò jiǔ bù jīng yǒu fāng děng diǎn ruò yǒu rén néng liǎo zhī qí yì
言：‘过九部经有方等典，若有人能了知其义，
dāng zhī shì rén zhèng liǎo jīng lǜ yuǎn lí yī qiè bù jìng zhī wù wēi miào
当知是人正了经律，远离一切不净之物，微妙
qīng jìng yóu rú mǎn yuè
清净犹如满月。’

ruò yǒu shuō yán rú lái suī wéi yī yī jīng lǜ yǎn shuō yì wèi
“若有说言：‘如来虽为一一经律演说义味

rú héng shā děng wǒ lǜ zhōng wú jiāng zhī wéi wú rú qí yǒu zhě
如恒沙等，我律中无，将知为无。如其有者，

rú lái hé gù yú wǒ lǜ zhōng ér bù jiě shuō shì gù wǒ jīn bù néng
如来何故于我律中而不解说？是故，我今不能

xìn shòu dāng zhī shì rén zé wéi dé zuì shì rén fù yán rú shì jīng
信受。’当知是人则为得罪。是人复言：‘如是经

lǜ wǒ dāng shòu chí hé yǐ gù dāng wéi wǒ zuò zhī zú shǎo yù
律我当受持。何以故？当为我作知足少欲、

duàn chú fán nǎo zhì huì niè pán shàn fǎ yīn gù rú shì shuō zhě
断除烦恼、智慧涅槃、善法因故。’如是说者，

fēi wǒ dì zǐ
非我弟子。

ruò yǒu shuō yán rú lái wéi yù dù zhòng shēng gù shuō fāng
“若有说言：‘如来为欲度众生故，说方

děng jīng dāng zhī shì rén zhēn wǒ dì zǐ ruò yǒu bú shòu fāng děng jīng
等经。’当知是人真我弟子。若有不受方等经

zhě dāng zhī shì rén fēi wǒ dì zǐ bú wéi fó fǎ ér chū jiā yě jí
者，当知是人非我弟子。不为佛法而出家也，即

shì xié jiàn wài dào dì zǐ rú shì jīng lǜ shì fó suǒ shuō ruò bù rú
是邪见外道弟子。如是经律，是佛所说；若不如

shì shì mó suǒ shuō ruò yǒu suí shùn mó suǒ shuō zhě shì mó juàn shǔ
是，是魔所说。若有随顺魔所说者，是魔眷属；

ruò yǒu suí shùn fó suǒ shuō zhě jí shì pú sà
若有随顺佛所说者，即是菩萨。

fù cì shàn nán zǐ ruò yǒu shuō yán rú lái bù wéi wú
“复次，善男子，若有说言：‘如来不为无

liàng gōng dé zhī suǒ chéng jiù wú cháng biàn yì yǐ dé kōng fǎ xuān
量功德之所成就，无常变异。以得空法，宣

shuō wú wǒ bú shùn shì jiān rú shì jīng lǜ míng mó suǒ shuō ruò yǒu
说无我，不顺世间。’如是经律名魔所说。若有

rén yán rú lái zhèng jué bù kě sī yì yì wéi wú liàng ā sēng qí
人言：‘如来正觉不可思议，亦为无量阿僧祇

děng gōng dé suǒ chéng shì gù cháng zhù wú yǒu biàn yì rú shì
等功德所成。是故常住，无有变异。’如是

jīng lǜ shì fó suǒ shuō ruò yǒu suí shùn mó suǒ shuō zhě shì mó juàn shǔ
经律是佛所说。若有随顺魔所说者，是魔眷属；

ruò yǒu suí shùn fó suǒ shuō zhě jí shì pú sà
若有随顺佛所说者，即是菩萨。

fù yǒu rén yán huò yǒu bǐ qiū shí bù huǐ fàn bō luó yí zuì
“复有人言：‘或有比丘，实不毁犯波罗夷罪。

zhòng rén jiē wèi fàn bō luó yí rú duàn duō luó shù ér shì bǐ qiū
众人皆谓犯波罗夷，如断多罗树。’而是比丘，

shí wú suǒ fàn hé yǐ gù wǒ cháng shuō yán sì bō luó yí ruò fàn
实无所犯。何以故？我常说言：‘四波罗夷若犯

yī zhě yóu rú xī shí bù kě huán hé ruò yǒu zì shuō dé guò rén
一者，犹如析石，不可还合。’若有自说得过人

fǎ shì zé míng wéi fàn bō luó yí hé yǐ gù shí wú suǒ dé zhà
法，是则名为犯波罗夷。何以故？实无所得，诈

xiàn dé xiàng gù rú shì zhī rén tuì shī rén fǎ shì míng bō luó yí
现得相故，如是之人，退失人法，是名波罗夷。

suǒ wèi ruò yǒu bǐ qiū shǎo yù zhī zú chí jiè qīng jìng zhù
“所谓若有比丘，少欲知足，持戒清净，住

kòng xián chù ruò wáng dà chén jiàn shì bǐ qiū shēng xīn niàn yán wèi
空闲处。若王、大臣见是比丘，生心念言谓

dé luó hàn jí qián zàn tàn gōng jìng lǐ bài fù zuò shì yán
得罗汉，即前赞叹、恭敬、礼拜。复作是言：

rú shì dà shī shě shì shēn yǐ dāng dé ā nòu duō luó sān miǎo sān
‘如是大师，舍是身已，当得阿耨多罗三藐三

pú tí bǐ qiū wén yǐ jí bái wáng yán wǒ shí wèi dé shā mén
菩提。’比丘闻已，即白王言：‘我实未得沙门

dào guǒ wáng mò chēng wǒ yǐ dé dào guǒ wéi yuàn dà wáng wù wèi
道果，王莫称我已得道果。惟愿大王，勿为

wǒ shuō bù zhī zú fǎ bù zhī zú zhě nǎi zhì wèi dé ā nòu duō luó sān
我说不知足法。不知足者，乃至谓得阿耨多罗三

miǎo sān pú tí jiē mò rán shòu wǒ jīn ruò dāng mò rán shòu zhě dāng wéi
藐三菩提皆默然受。我今若当默然受者，当为

zhū fó zhī suǒ hē zé zhī zú zhī xíng zhū fó suǒ zàn shì gù wǒ
诸佛之所呵责。知足之行，诸佛所赞。是故，我

yù zhōng shēn huān lè fèng xiū zhī zú yòu zhī zú zhě wǒ dìng zì zhī
欲终身欢乐奉修知足。又，知足者，我定自知

wèi dé dào guǒ wáng chēng wǒ dé wǒ jīn bú shòu gù míng zhī zú
未得道果，王称我得，我今不受，故名知足。’

shí wáng dá yán dà shī shí dé ā luó hàn guǒ rú fó wú yì
时，王答言：‘大师实得阿罗汉果，如佛无异。’

ěr shí qí wáng pǔ jiē xuāngào nèi wài rén mín zhōnggōng fēi hòu
尔时，其王普皆宣告内外人民、中宫妃后，
xī lìng jiē zhī dé shāménguǒ shì gù xiánlìng yī qiè wénzhě xīn shēng
悉令皆知得沙门果。是故，咸令一切闻者，心生
jìng xìn gòngyǎngzūnzhòng rú shì bǐ qiū zhēn shì fànxíngqīngjìng zhī
敬信，供养尊重。如是比丘，真是梵行清净之
rén yǐ shì yīn yuán pǔ lìng zhū rén dé dà fú dé ér shì bǐ qiū shí
人，以是因缘，普令诸人得大福德。而是比丘实
bù huǐ fàn bō luó yí zuì hé yǐ gù qián rén zì shēnghuān xǐ zhī xīn
不毁犯波罗夷罪。何以故？前人自生欢喜之心
zàn tàn gòngyǎng gù rú shì bǐ qiū dāng yǒu hé zuì ruò yǒu shuō yán
赞叹供养故，如是比丘当有何罪？若有说言
shì rén dé zuì dāng zhī shì jīng shì mó suǒ shuō
是人得罪，当知是经是魔所说。

fù yǒu bǐ qiū shuō fó mì zàng shèn shēn jīng diǎn yī qiè
“复有比丘，说佛秘藏甚深经典：‘一切
zhòngshēng jiē yǒu fó xìng yǐ shì xìng gù duàn wú liàng yì zhū fán nǎo
众生皆有佛性，以是性故，断无量亿诸烦恼
jié jí dé chéng ā nòuduō luó sān miǎo sān pú tí chú yī chǎn tí
结，即得成阿耨多罗三藐三菩提⁹，除一阐提。’
ruò wáng dà chén zuò rú shì yán bǐ qiū rǔ dāng zuò fó bú
若王、大臣作如是言：‘比丘！汝当作佛、不
zuò fó yé yǒu fó xìng fǒu bǐ qiū dá yán wǒ jīn shēn zhōng
作佛耶？有佛性不？’比丘答言：‘我今身中，
dìng yǒu fó xìng chéng yǔ bù chéng wèi néng shěn zhī wáng yán
定有佛性，成与¹⁰不成，未能审之。’王言：
dà dé rú jī bú zuò yī chǎn tí zhě bì chéng wú yí bǐ qiū
‘大德！如其不作一阐提者，必成无疑。’比丘
yán ěr shí rú wáng yán shì rén suī yán dìng yǒu fó xìng yì fù
言：‘尔！实如王言。’是人虽言定有佛性，亦复
bú fàn bō luó yí zuì fù yǒu bǐ qiū jí chū jiā shí zuò shì sī wéi
不犯波罗夷罪。复有比丘，即出家时，作是思惟：
wǒ jīn bì dìng chéng ā nòuduō luó sān miǎo sān pú tí rú shì zhī
‘我今必定成阿耨多罗三藐三菩提。’如是之
rén suī wèi dé chéng wú shàng dào guǒ yǐ wéi dé fú wú liàng wú biān
人，虽未得成无上道果，已为得福无量无边

⁹ 大正藏：即得成于阿耨多罗三藐三菩提

¹⁰ 大正藏：以；永乐北藏及龙藏：与

bù kě chēng jì jiǎ shǐ yǒu rén dāng yán shì rén fàn bō luó yí
不可称计。假使有人当言：‘是人犯波罗夷！’

yī qiè bǐ qiū wú bú fàn zhě hé yǐ gù wǒ yú wǎng xī bā shí yì
一切比丘无不犯者。何以故？我于往昔八十亿

jié cháng lí yī qiè bú jìng zhī wù shǎo yù zhī zú wēi yí chéng
劫，常离一切不净之物，少欲知足，威仪成

jiù shàn xiū rú lái wú shàng fǎ zàng yì zì dìng zhī shēnyǒu fó xìng
就，善修如来无上法藏，亦自定知身有佛性。

shì gù wǒ jīn dé chéng ā nòuduō luó sān miǎo sān pú tí dé míng wéi
是故，我今得成阿耨多罗三藐三菩提，得名为

fó yǒu dà cí bēi rú shì jīng lǜ shì fó suǒ shuō ruò yǒu bù néng suí
佛，有大慈悲。如是经律是佛所说。若有不能随

shùn shì zhě shì mó juàn shǔ ruò néng suí shùn shì dà pú sà
顺是者，是魔眷属；若能随顺，是大菩萨。

fù yǒu shuō yán wú sì bō luó yí shí sān sēng cán èr
“复有说言：‘无四波罗夷、十三僧残、二

bú dìng fǎ sān shí shě duò jiǔ shí yī duò fǎ sì chàn huǐ fǎ
不定法、三十舍堕、九十一堕法¹¹、四忏悔法、

zhòng duō xué fǎ qī miè zhēng děng wú tōu lán zhē wǔ nì děng zuì
众多学法、七灭争¹²等，无偷兰遮、五逆等罪

jī yī chǎn tí ruò yǒu bǐ qiū fàn rú shì děng duò dì yù zhě wài dào
及一阐提。若有比丘犯如是等堕地狱者，外道

zhī rén xī yīng shēng tiān hé yǐ gù zhū wài dào děng wú jiè kě fàn
之人悉应生天。何以故？诸外道等无戒可犯，

cǐ shì rú lái shì xiàn bù rén gù shuō sī jiè ruò yán fó shuō
此是如来，示现怖人，故说斯戒。’若言佛说：

wǒ zhū bǐ qiū ruò yù xíng yín yīng shě fǎ fú zhuó sù yī shang
‘我诸比丘，若欲行淫，应舍法服，著俗衣裳，

rán hòu xíng yín fù yīng shēng niàn yín yù yīn yuán fēi wǒ guò jiù
然后行淫，复应生念：“淫欲因缘，非我过咎。”

rú lái zài shì yì yǒu bǐ qiū xí xíng yín yù dé zhèng jiě tuō huò
如来在世，亦有比丘，习行淫欲，得正解脱，或

mìng zhōng hòu shēng yú tiān shàng gǔ jīn yǒu zhī fēi dú wǒ zuò
命终后，生于天上。古今有之，非独我作。

huò fàn sì zhòng huò fàn wǔ jiè huò xíng yī qiè bú jìng lǜ yí yóu
或犯四重，或犯五戒，或行一切不净律仪，犹

¹¹ 大正藏：九十一堕；永乐北藏及龙藏：九十一堕法

¹² 大正藏：诤

gù dé jù zhēnzhèng jiě tuō rú lái suī shuō fàn tū jí luó rú dāo lì
故得具真正解脱。如来虽说，犯突吉罗如忉利
tiān rì yuè suì shù bā bǎi wàn suì duò zài dì yù shì yì rú lái shì xiàn
天日月岁数八百万岁堕在地狱，是亦如来，示现
bù rén yán bō luó yí zhì tū jí luó qīngzhòng wú chā shì zhū lǜ
怖人。’言波罗夷至突吉罗，轻重无差，是诸律
shī wàng zuò cǐ yán yán shì fó zhì bì dìng dāng zhī fēi fó suǒ shuō
师，妄作此言，言是佛制，必¹³定当知非佛所说。
rú shì yán shuō shì mó jīng lǜ
如是言说，是魔经律。

ruò fù shuō yán yú zhū jiè zhōng ruò fàn xiǎo jiè nǎi zhì xì
“若复说言：‘于诸戒中，若犯小戒乃至细
wēi dāng shòu kǔ bào wú yǒu qí xiàn rú shì zhī yǐ fáng hù zì
微，当受苦报，无有齐限。’如是知己，防护自
shēn rú guī cáng liù ruò yǒu lǜ shī fù zuò shì yán fán suǒ fàn jiè
身如龟藏六。若有律师复作是言：‘凡所犯戒，
dōu wú zuì bào rú shì zhī rén bù yīng qīn jìn rú fó suǒ shuō
都无罪报。’如是之人，不应亲近。如佛所说：
ruò guò yī fǎ shì míng wàng yǔ bú jiàn hòu shì wú è bú zào
‘若过一法，是名妄语，不见后世，无恶不造。’
shì gù bù yīng qīn jìn shì rén wǒ fó fǎ zhōng qīng jìng rú shì kuàng
是故，不应亲近是人。我佛法中清净如是，况
fù yǒu fàn tōu lán zhē zuì huò fàn sēng cán jí bō luó yí ér fēi zuì yé
复有犯偷兰遮罪，或犯僧残及波罗夷而非罪耶？
shì gù yīng dāng shēn zì fáng hù rú shì děng fǎ ruò bù shǒu hù gèng
是故，应当深自防护如是等法。若不守护，更
yǐ hé fǎ míng wéi jìn jiè wǒ yú jīng zhōng yì shuō yǒu fàn sì bō luó
以何法名为禁戒？我于经中亦说有犯四波罗
yí nǎi zhì wēi xì tū jí luó děng yīng dāng kǔ zhì zhòng shēng ruò
夷，乃至微细突吉罗等，应当苦治。众生若
bú hù chí jìn jiè yún hé dāng dé jiàn yú fó xìng yī qiè zhòng shēng
不护持禁戒，云何当得见于佛性？一切众生
suī yǒu fó xìng yào yīn chí jiè rán hòu nǎi jiàn yīn jiàn fó xìng dé
虽有佛性，要因持戒，然后乃见；因见佛性，得
chéng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí jiǔ bù jīng zhōng wú fāng děng
成阿耨多罗三藐三菩提。九部经中，无方等

¹³ 大正藏：毕

jīng shì gù bù shuō yǒu fó xìng ěr jīng suī bù shuō dāng zhī shí yǒu
经，是故不说有佛性耳。经虽不说，当知实有。

ruò zuò shì shuō dāng zhī shì rén zhēn wǒ dì zǐ
若作是说，当知是人真我弟子。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn rú shàng suǒ shuō yī qiè
迦叶菩萨白佛言：“世尊！如上所说一切

zhòng shēng yǒu fó xìng zhě jiǔ bù jīng zhōng suǒ wèi céng wén rú qí
众生有佛性者，九部经中，所未曾闻。如其

shuō yǒu yún hé bù fàn bō luó yí yé
说有，云何不犯波罗夷耶？”

fó yán shàn nán zǐ rú rǔ suǒ shuō shí bù huǐ fàn bō luó
佛言：“善男子，如汝所说，实不毁犯波罗

yí zuì shàn nán zǐ pì rú yǒu rén shuō yán dà hǎi wéi yǒu qī bǎo
夷罪。善男子，譬如有人，说言大海唯有七宝，

wú bā zhǒng zhě shì rén wú zuì ruò yǒu shuō yán jiǔ bù jīng zhōng wú fó
无八种者，是人无罪。若有说言九部经中无佛

xìng zhě yì fù wú zuì hé yǐ gù wǒ yú dà shèng dà zhì hǎi zhōng
性者，亦复无罪。何以故？我于大乘大智海中

shuō yǒu fó xìng èr shèng zhī rén suǒ bù zhī jiàn fó gù shuō wú wú
说有佛性，二乘之人所不知见，佛¹⁴故说无，无

yǒu zuì yě rú shì jìng jiè zhū fó suǒ zhī fēi shì shēng wén yuán jué
有罪也。如是境界诸佛所知，非是声闻、缘觉

suǒ jí
所及。

shàn nán zǐ ruò rén bù wén rú lái shēn mì mì zàng zhě
“善男子，若人不闻如来甚深秘密藏者，

yún hé dāng zhī yǒu fó xìng yé hé děng míng wéi mì mì zhī zàng suǒ
云何当知有佛性耶？何等名为秘密之藏？所

wèi fāng děng dà shèng jīng diǎn
谓方等大乘经典。

shàn nán zǐ yǒu zhū wài dào huò shuō wǒ cháng huò shuō wǒ
“善男子，有诸外道，或说我常，或说我

duàn rú lái bù ěr yì shuō yǒu wǒ yì shuō wú wǒ shì míng zhōng
断。如来不尔，亦说有我，亦说无我，是名中

dào ruò yǒu shuō yán fó shuō zhōng dào yī qiè zhòng shēng xī yǒu
道。若有说言：‘佛说中道，一切众生悉有

¹⁴ 大正藏：是

fó xìng fán nǎo fù gù bù zhī bú jiàn shì gù yīng dāng qín xiū fāng
佛性，烦恼覆故，不知不见。是故，应当勤修方
biàn duàn huài fán nǎo ruò yǒu néng zuò rú shì shuō zhě dāng zhī shì
便，断坏烦恼。’若有能作如是说者，当知是
rén bú fàn sì zhòng ruò yǒu bú zuò rú shì shuō zhě shì zé míng wéi fàn
人不犯四重；若有不作如是说者，是则名为犯
bō luó yí ruò yǒu shuō yán wǒ yǐ chéng jiù ā nòu duō luó sān miǎo
波罗夷。若有说言：‘我已成就阿耨多罗三藐
sān pú tí hé yǐ gù yǐ yǒu fó xìng gù yǒu fó xìng zhě bì dìng
三菩提。何以故？以有佛性故。有佛性者，必定
dāng chéng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yǐ shì yīn yuán wǒ jīn
当成阿耨多罗三藐三菩提。以是因缘，我今
yǐ dé chéng jiù pú tí dāng zhī shì rén zé míng wéi fàn bō luó yí zuì
已得成就菩提。’当知是人则名为犯波罗夷罪。
hé yǐ gù suī yǒu fó xìng yǐ wèi xiū xí zhū shàn fāng biàn shì gù wèi
何以故？虽有佛性，以未修习诸善方便，是故未
jiàn yǐ wèi jiàn gù bù néng dé chéng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí
见；以未见故，不能得成阿耨多罗三藐三菩提。
shàn nán zǐ yǐ shì yì gù fó fǎ shèn shēn bù kě sī yì
善男子，以是义故，佛法甚深不可思议。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn yǒu wáng wèn yán yún hé
迦叶菩萨白佛言：“世尊！有王问言：‘云何

bǐ qiū duò guò rén fǎ
比丘堕过人法？’”

fó gào jiā shè ruò yǒu bǐ qiū wèi lì yǎng gù wèi yǐn shí
佛告迦叶：“若有比丘，为利养故，为饮食

gù zuò zhū yú chǎn xié wěi qī zhà yún hé dāng lìng zhū shì
故，作诸谩诤、邪¹⁵伪、欺诈。‘云何当令诸世

jiān rén dìng shí zhī wǒ shì zhēn qǐ shì yǐ shì yīn yuán lìng wǒ dà dé
间人定实知我是真乞士？以是因缘，令我大得

lì yǎng míng yù rú shì bǐ qiū duō yú chī gù cháng yè cháng niàn
利养、名誉。’如是比丘多愚痴故，长夜常念：

wǒ shí wèi dé sì shā mén guǒ yún hé dāng lìng zhū shì jiān rén wèi wǒ
‘我实未得四沙门果，云何当令诸世间人谓我

yǐ dé fù dāng yún hé lìng zhū yōu pó sāi yōu pó yí děng xiāng gòng zhǐ
已得？复当云何令诸优婆塞、优婆夷等咸共指

¹⁵ 大正藏：奸

wǒ zuò rú shì yán shì rén fú dé zhēn shì shèngrén rú shì
我，作如是言：“是人福德，真是圣人。”‘如是
sī wéi zhuānwèi qiú lì fēi wèi qiú fǎ xíng lái chū rù jìn zhǐ
思惟，专 为求利，非为求法，行来出入，进止
ān xiáng¹⁶ zhí chí yī bō bù shī wēi yí dú zuò kòng chù rú ā luó
安庠¹⁶，执持衣钵，不失威仪，独坐空处如阿罗
hàn lìng shì jiān rén xián zuò shì yán rú shì bǐ qiū shàn hǎo dì yī
汉，令世间人咸作是言：‘如是比丘，善好第一，
jīng qín kǔ xíng xiū jì miè fǎ yǐ shì yīn yuán wǒ dāng dà dé
精勤苦行，修寂灭法。’‘以是因缘，我当大得
mén tú dì zǐ zhū rén yì dāng dà zhì gòng yǎng yī fú yǐn shí wò
门徒弟子，诸人亦当大致供养衣服、饮食、卧
jù yī yào lìng duō nǚ rén jìng niàn ài zhòng ruò yǒu bǐ qiū jí bǐ
具、医药，令多女人敬念爱重。’若有比丘及比
qiū ní zuò rú shì shì duòguò rén fǎ
丘尼作如是事，堕过人法。

fù yǒu bǐ qiū wèi yù jiàn lì wú shàng zhèng fǎ zhù kòng xián
“复有比丘，为欲建立无上正法，住空闲
chù fēi ā luó hàn ér yù lìng rén wèi shì luó hàn shì hǎo bǐ qiū shì
处，非阿罗汉而欲令人谓是罗汉、是好比丘、是
shàn bǐ qiū jì jìng bǐ qiū lìng wú liàng rén shēng yú xìn xīn yǐ
善比丘、寂静比丘，令无量人，生于信心。‘以
cǐ yīn yuán wǒ dé wú liàng zhū bǐ qiū děng yǐ wéi juàn shǔ yīn shì dé
此因缘，我得无量诸比丘等以为眷属，因是得
jiào pò jiè bǐ qiū jí yōu pó sè xī lìng chí jiè yǐ shì yīn yuán jiàn
教破戒比丘及优婆塞，悉令持戒。以是因缘，建
lì zhèng fǎ guāng yáng rú lái wú shàng dà yì kāi xiǎn fāng děng dà
立正法，光扬如来无上大义，开显方等大
shèng fǎ huà dù tuō yī qiè wú liàng zhòng shēng shàn jiě rú lái suǒ shuō
乘法化，度脱一切无量众生，善解如来所说
jīng lǜ qīng zhòng zhī yì fù yán wǒ jīn yì yǒu fó xìng yǒu jīng
经律轻重之义。’复言：‘我今亦有佛性。有经
míng yuē rú lái mì zàng yú shì jīng zhōng wǒ dāng bì dìng dé chéng fó
名曰如来秘藏，于是经中，我当必定得成佛
dào néng jìn wú liàng yì fán nǎo jié guǎng wèi wú liàng zhū yōu pó sè
道，能尽无量亿烦恼结。’广为无量诸优婆塞

¹⁶ 大正藏：详

shuō yán rǔ děng jìn yǒu fó xìng wǒ yǔ rǔ děng jù dāng ān zhù rú
说言：‘汝等尽有佛性，我与汝等俱当安住如
lái dào dì chéng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí jìn wú liàng yì zhū
来道地，成阿耨多罗三藐三菩提，尽无量亿诸
fán nǎo jié zuò shì shuō zhě shì rén bù míng duò guò rén fǎ míng wéi
烦恼结。’作是说者，是人无名堕过人法，名为
pú sà
菩萨。

ruò yán yǒu fàn tū jí luó zhě dāo lì tiān shàng rì yuè suì shù
“若言有犯突吉罗者，忉利天上日月岁数

bā bǎi wàn suì duò dì yù zhōng shòu zhū zuì bào hé kuàng gù fàn tōu
八百万岁堕地狱中，受诸罪报。何况故犯偷

lán zhē zuì cǐ dà shèng zhōng ruò yǒu bǐ qiū fàn tōu lán zhē bù yīng
兰遮罪？此大乘中，若有比丘犯偷兰遮，不应

qīn jìn hé děng míng wéi dà shèng jīng zhōng tōu lán zhē zuì ruò yǒu
亲近。何等名为大乘经中偷兰遮罪？若有

zhǎng zhě zào lì fó sì yǐ zhū huā mán yòng gòng yǎng fó yǒu
长者，造立佛寺，以诸华鬘，用供养佛。有

bǐ qiū jiàn huā guàn zhōng lǚ bú wèn zhé qǔ míng tōu lán zhē ruò zhī
比丘见华贯中缕，不问辄取，名偷兰遮。若知

bù zhī yì rú shì fàn ruò yǐ tān xīn pò huài fó tǎ fàn tōu lán zhē
不知，亦如是犯。若以贪心破坏佛塔，犯偷兰遮。

rú shì zhī rén bù yīng qīn jìn ruò wáng dà chén jiàn tǎ xiǔ gù
如是之人，不应亲近。若王、大臣见塔朽故，

wèi yù xiū bǔ gòng yǎng shè lì yú shì tǎ zhōng huò dé zhēn bǎo
为欲修补，供养舍利，于是塔中，或得珍宝，

jí jì bǐ qiū bǐ qiū dé yǐ zì zài ér yòng rú shì bǐ qiū míng
即寄比丘。比丘得已，自在而用，如是比丘，名

wéi bú jìng duō qǐ dòu zhēng¹⁷ shàn yōu pó sāi bù yīng qīn jìn gòng
为不净，多起斗争¹⁷。善优婆塞不应亲近、供

yǎng gōng jìng rú shì bǐ qiū míng wéi wú gēn míng wéi èr gēn
养、恭敬。如是比丘，名为无根，名为二根，

míng bú dìng gēn bú dìng gēn zhě yù tān nǚ shí shēn jí wéi nǚ
名不定根。不定根者，欲贪女时，身即为女；

yù tān nán shí shēn jí wéi nán rú shì bǐ qiū míng wéi è gēn bù míng
欲贪男时，身即为男。如是比丘名为恶根，不名

¹⁷ 大正藏：诤

wéinán bù míngwéi nǚ bù míngchū jiā bù míng zài jiā rú shì
为男，不名为女，不名出家，不名在家。如是

bǐ qiū bù yīng qīn jìn gòngyǎng gōngjìng
比丘不应亲近、供养、恭敬。

yú fó fǎ zhōngshāmén fǎ zhě yīngshēng bēi xīn fù yù
“于佛法中沙门法者，应生悲心，覆育

zhòngshēng nǎi zhì yǐ zǐ yīng shī wú wèi shì shāmén fǎ yuǎn
众生，乃至蚊子，应施无畏，是沙门法；远

lí yǐn jiǔ nǎi zhì xiù xiāng shì shāmén fǎ bù dé wàng yǔ nǎi
离饮酒，乃至嗅香，是沙门法；不得妄语，乃

zhì mèngzhōng bú niàn wàng yǔ shì shāmén fǎ bù shēng yù xīn
至梦中，不念妄语，是沙门法；不生欲心，

nǎi zhì mèngzhōng yì fù rú shì shì shāmén fǎ
乃至梦中亦复如是，是沙门法。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn ruò yǒu bǐ qiū mèng xíng
迦叶菩萨白佛言：“世尊！若有比丘，梦行

yín yù shì fàn jiè fǒu
淫欲，是犯戒不？”

fó yán fú yě yīng yú yín yù shēngchòu huì xiǎng nǎi zhì
佛言：“不也。应于淫欲生臭秽想，乃至

bù shēng yī niàn jìng xiǎng yuǎn lí nǚ rén fán nǎo ài xiǎng ruò
不生一念净想，远离女人、烦恼、爱想。若

mèng xíng yín wù yīngshēng huǐ bǐ qiū qǐ shí shòu gòngyǎng shí yīng
梦行淫，寤应生悔。比丘乞食受供养时，应

rú jī shì shí zǐ ròu xiǎng ruò shēng yín yù yīng jí shě lí rú shì
如饥世食子肉想。若生淫欲，应疾舍离。如是

fǎ mén dāng zhī shì fó suǒshuō jīng lǜ ruò yǒu suí shùn mó suǒshuō zhě
法门，当知是佛所说经律。若有随顺魔所说者，

shì mó juànshǔ ruò néng suí shùn fó suǒshuō zhě shì míng pú sà
是魔眷属；若能随顺佛所说者，是名菩萨。

ruò yǒu shuō yán cháng qiào yī jiǎo jì mò bù yán tóu
“若有说言：‘常翘一脚¹⁸，寂默不言，投

yuān fù huǒ zì zhuì gāo yán bú bì xiǎn nán fú dú duàn shí wò
渊赴火，自坠高岩，不避险难，服毒断食，卧

huī tǔ shàng zì fù shǒu zú shā hài zhòngshēng fāng dào zhù shù
灰土上，自缚手足，杀害众生，方道呪术，

¹⁸ 大正藏：佛听比丘常翘一脚

zhāntuó luó zǐ wú gēn èr gēn jí bú dìng gēn shēngēn bú jù rú
旃陀罗子，无根、二根及不定根，身根不具，如
shì děng bèi¹⁹ rú lái xī tīng chū jiā wéi dào shì míng mó shuō
是等辈¹⁹，如来悉听出家为道。’是名魔说。

fó xiān tīng shí wǔ zhǒng niú wèi jí yǐ yóu mì jiāo shē yē yī
“佛先听食五 种 牛味及以油蜜， 憍奢耶衣、

gé xǐ děng wù chú shì zhī wài ruò yǒu shuō yán tīng zhuó mó hē léng
革屣等物。除是之外，若有说言：‘听著摩诃楞

qié yī qiè zhǒng zǐ xī tīng zhù xù cǎo mù zhī shǔ jiē yǒu shòu mìng
伽，一切 种 子悉听贮畜，草木之属皆有寿 命。

fó shuō shì yǐ biàn rù niè pán ruò yǒu jīng lǜ zuò shì shuō zhě dāng zhī
佛说是已便入涅槃。’若有经律作是说者，当知

jī shì mó zhī suǒ shuō
即是魔之所说。

wǒ yì bù tīng cháng qiào yī jiǎo ruò wèi fǎ gù tīng xíng
“我亦不听 常 翘一脚，若为法故，听行、

zhù zuò wò yuàn yì bù tīng fú dú duàn shí wǔ rè zhì shēn
住、坐、卧。又亦不听服毒、断食、五热炙身、

xì fù shǒu zú shā hài zhòng shēng fāng dào zhù shù kē bēi xiàng yá
系缚手足、杀害众 生、方道呪术、珂贝象牙

yǐ wéi gé xǐ chǔ xù zhǒng zǐ cǎo mù yǒu mìng zhuó mó hē léng qié
以为革屣、储畜 种 子、草木有命、著摩诃楞伽。

ruò yán shì zūn zuò rú shì shuō dāng zhī shì wéi wài dào juàn shǔ
若言：‘世尊作如是说。’当知是为外道眷属，

fēi wǒ dì zǐ
非我弟子。

wǒ wéi tīng shí wǔ zhǒng niú wèi jí yóu mì děng tīng zhuó gé
“我唯听食五 种 牛味及油蜜等，听著革

xǐ jiāo shē yē yī wǒ shuō sì dà wú yǒu shòu mìng ruò yǒu jīng lǜ
屣、憍奢耶衣。我说四大无有寿 命。若有经律

zuò shì shuō zhě shì míng fó shuō ruò yǒu suí shùn fó suǒ shuō zhě dāng
作是说者，是名佛说。若有随顺佛所说者，当

zhī shì děng zhēn wǒ dì zǐ ruò yǒu bù suí fó suǒ shuō zhě shì mó juàn
知是等 真我弟子；若有不随佛所说者，是魔眷

shǔ ruò yǒu suí shùn fó jīng lǜ zhě dāng zhī shì rén shì dà pú sà
属；若有随顺佛经律者，当知是人是大菩萨。

¹⁹ 大正藏：辈；永乐北藏及龙藏：事

shànnán zǐ móshuō fó shuōchābié zhī xiàng jīn yǐ wèi
“善男子，魔说、佛说差别之相，今已为
rǔ guǎngxuān fēn bié
汝广宣分别。”

jiā shè bó fó yán shì zūn wǒ jīn shǐ zhī móshuō fó shuō
迦叶白佛言：“世尊！我今始知魔说、佛说
chābié zhī xiàng yīn shì dé rù fó fǎ shēn yì
差别之相，因是得入佛法深义。”

fó zàn jiā shè shàn zāi shàn zāi shànnán zǐ rǔ néng rú
佛赞迦叶：“善哉！善哉！善男子，汝能如
shì xiǎoliǎo fēn bié shì míng xiá huì
是晓了分别，是名黠慧。”

sì dì pǐn dì shí 四谛品第十²⁰

fó fù gào jiā shè suǒ yán kǔ zhě bù míng kǔ shèng dì hé
佛复告迦叶：“所言苦者，不名苦圣谛。何
yǐ gù ruò yán kǔ shì kǔ shèng dì zhě yī qiè chùshēng jí dì yù
以故？若言苦是苦圣谛者，一切畜生及地狱
zhòngshēng yīng yǒu shèng dì
众生应有圣谛。

shànnán zǐ ruò fù yǒu rén bù zhī rú lái shēnshēn jìng jiè
“善男子，若复有人，不知如来甚深境界
chángzhù bú biàn wēi mì fǎ shēn wèi shì shí shēn fēi shì fǎ shēn bù
常住不变微密法身，谓是食身，非是法身；不
zhī rú lái dào dé wēi lì shì míng wéi kǔ hé yǐ gù yǐ bù zhī gù
知如来道德威力，是名为苦。何以故？以不知故，
fǎ jiàn fēi fǎ fēi fǎ jiàn fǎ dāng zhī shì rén bì duò è qù lún
法见非法，非法见法，当知是人，必堕恶趣，轮
zhuǎnshēng sǐ zēngzhǎng zhū jié duōshòu kǔ nǎo ruò yǒu néng zhī rú
转生死，增长诸结，多受苦恼。若有能知如
lái chángzhù wú yǒu biàn yì huò wén chángzhù èr zì yīn shēng ruò
来常住，无有变异，或闻常住二字音声，若
yī jīng ěr jí shēng tiān shàng hòu jiě tuō shí nǎi néng zhèng zhī rú
一经耳，即生天上；后解脱时，乃能证知如

²⁰ 大正藏：大般涅槃经四谛品第十

lái chángzhù wú yǒubiàn yì jì zhèng zhī yǐ ér zuò shì yán
来常住，无有变易。既证知己，而作是言：

wǒ yú wǎng xī céngwén shì yì jīn dé jiě tuō fāng nǎi zhèng
‘我于往昔，曾闻是义，今得解脱，方乃证

zhī wǒ yú běn jì yǐ bù zhī gù lún zhuǎnshēng sǐ zhōu huí wú qióng
知。我于本际以不知故，轮转生死，周回无穷，

shǐ yú jīn rì nǎi dé zhēn zhì ruò rú shì zhī zhēn shì xiū kǔ
始于今日，乃得真智。’若如是知，真是修苦，

duōsuǒ lì yì ruò bù zhī zhě suī fù qín xiū wú suǒ lì yì shì
多所利益；若不知者，虽复勤修，无所利益。是

míng zhī kǔ míng kǔ shèng dì ruò rén bù néng rú shì xiū xí shì míng
名知苦，名苦圣谛。若人不能如是修习，是名

wéi kǔ fēi kǔ shèng dì
为苦，非苦圣谛。

kǔ jí dì zhě yú zhēn fǎ zhōng bù shēngzhēn zhì shòu
“苦集谛者，于真法中，不生真智，受

bú jìng wù suǒ wèi nú bì néng yǐ fēi fǎ yán shì zhèng fǎ duàn miè
不净物，所谓奴婢，能以非法言是正法，断灭

zhèng fǎ bú lìng jiǔ zhù yǐ shì yīn yuán bù zhī fǎ xìng yǐ bù zhī
正法不令久住。以是因缘，不知法性。以不知

gù lún zhuǎnshēng sǐ duōshòu kǔ nǎo bù dé shēngtiān jí zhèng jiě
故，轮转生死，多受苦恼，不得生天及正解

tuō ruò yǒushēn zhì bú huàizhèng fǎ yǐ shì yīn yuán dé shēngtiān
脱。若有深智不坏正法，以是因缘，得生天

shàng jí zhèng jiě tuō ruò yǒu bù zhī kǔ jí dì chù ér yán zhèng
上及正解脱。若有不知苦集谛处，而言：‘正

fǎ wú yǒuchángzhù xī shì miè fǎ yǐ shì yīn yuán yú wú liàng
法无有常住，悉是灭法。’以是因缘，于无量

jié liú zhuǎnshēng sǐ shòuzhū kǔ nǎo ruò néng zhī fǎ chángzhù bú yì
劫流转生死，受诸苦恼。若能知法常住不异，

shì míng zhī jí míng jí shèng dì ruò rén bù néng rú shì xiū xí shì
是名知集，名集圣谛。若人不能如是修习，是

míngwéi jí fēi jí shèng dì
名为集，非集圣谛。

kǔ miè dì zhě ruò yǒuduō xiū xí xuékōng fǎ shì wéi bú shàn
“苦灭谛者，若有多修习学空法，是为不善。

hé yǐ gù miè yī qiè fǎ gù huài yú rú lái zhēn fǎ zàng gù zuò
何以故？灭一切法故，坏于如来真法藏故，作

shì xiū xué shì míng xiū kōng xiū kǔ mièzhě nì yú yī qiè zhū wàidào
是修学，是名修空。修苦灭者，逆于一切诸外道
děng ruò yán xiū kōng shì miè dì zhě yī qiè wàidào yì xiū kōng fǎ
等。若言修空是灭谛者，一切外道亦修空法，
yīngyǒumiè dì ruò yǒushuō yán yǒu rú lái zàng suī bù kě jiàn
应有灭谛。若有说言：‘有如来藏，虽不可见，
ruò néng miè chú yī qiè fán nǎo ěr nǎi dé rù ruò fā cǐ xīn yī
若能灭除一切烦恼，尔乃得入。’若发此心，一
niàn yīn yuán yú zhū fǎ zhōng ér dé zì zài ruò yǒu xiū xí rú lái
念因缘，于诸法中，而得自在。若有修习如来
mì zàng wú wǒ kōng jì rú shì zhī rén yú wú liàng shì zài shēng
密藏无我、空寂，如是之人，于无量世，在生
sǐ zhōng liú zhuǎn shòu kǔ ruò yǒu bú zuò rú shì xiū zhě suī yǒu fán nǎo
死中流转受苦。若有不作如是修者，虽有烦恼，
jí néng miè chú hé yǐ gù yīn zhī rú lái mì mì zàng gù shì míng
疾能灭除。何以故？因知如来秘密藏故，是名
kǔ miè shèng dì ruò néng rú shì xiū xí miè zhě shì wǒ dì zǐ ruò
苦灭圣谛。若能如是修习灭者，是我弟子；若
yǒu bù néng zuò rú shì xiū shì míng xiū kōng fēi miè shèng dì
有不能作如是修，是名修空，非灭圣谛。

dào shèng dì zhě suǒ wèi fó fǎ sēng bǎo jí zhèng jiě tuō
“道圣谛者，所谓佛、法、僧宝及正解脱。

yǒu zhū zhòng shēng diān dǎo xīn yán wú fó fǎ sēng jí zhèng
有诸众生颠倒心，言：‘无佛、法、僧及正
jiě tuō shēng sǐ liú zhuǎn yóu rú huàn huà xiū xí shì jiàn yǐ
解脱，生死流转，犹如幻化。’修习是见，以
cǐ yīn yuán lún zhuǎn sān yǒu jiǔ shòu dà kǔ ruò néng fā xīn jiàn
此因缘，轮转三有，久受大苦。若能发心，见
yú rú lái cháng zhù wú biàn fǎ sēng jiě tuō yì fù rú shì chéng
于如来常住无变，法、僧解脱亦复如是。乘
cǐ yī niàn yú wú liàng shì zì zài guǒ bào suí yì ér dé hé yǐ
此一念，于无量世，自在果报，随意而得。何以
gù wǒ yú wǎng xī yǐ sì dào gù fēi fǎ jì fǎ shòu yú wú
故？我于往昔，以四倒故，非法计法，受于无
liàng è yè guǒ bào wǒ jīn yǐ miè rú shì jiàn gù chéng fó zhèng jué
量恶业果报；我今已²¹灭如是见故，成佛正觉，

²¹ 大正藏：已；永乐北藏及龙藏：以

shì míngdào shèng dì ruò yǒu rén yán sān bǎo wú cháng xiū xí
是名道圣谛。若有人言：‘三宝无常。’修习

shì jiàn shì xū wàng xiū fēi dào shèng dì
是见是虚妄修，非道圣谛。

ruò xiū shì fǎ wéi cháng zhù zhě shì wǒ dì zǐ zhēn jiàn xiū xí
若修是法为常住者，是我弟子。真见修习

sì shèng dì fǎ shì míng sì shèng dì
四圣谛法，是名四圣谛。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn wǒ jīn shǐ zhī xiū xí shèn
迦叶菩萨白佛言：“世尊！我今始知修习甚

shēn sì shèng dì fǎ
深四圣谛法。”

sì dào pǐn dì shí yī²² 四倒品第十一

fó fù gào jiā shè wèi sì dào zhě yú fēi kǔ zhōng shēng
佛复告迦叶²³：“谓四倒者²⁴，于非苦中生

yú kǔ xiǎng míng yuē diān dǎo fēi kǔ zhě míng wéi rú lái shēng
于苦想，名曰颠倒。非苦者，名为如来。生

kǔ xiǎng zhě wèi zhū rú lái wú cháng biàn yì ruò shuō rú lái shì wú
苦想者，谓诸如来无常变异。若说如来是无

cháng zhě míng dà zuì kǔ ruò yán rú lái shě cǐ kǔ shēn rù
常者，名大罪苦。若言：‘如来舍此苦身，入

yú niè pán rú xīn jìn huǒ miè shì míng fēi kǔ ér shēng kǔ xiǎng
于涅槃，如薪尽火灭。’是名非苦而生苦想，

shì míng diān dǎo wǒ ruò shuō yán rú lái cháng zhě jí shì wǒ jiàn
是名颠倒。‘我若说言如来常者，即是我见。

yǐ wǒ jiàn gù yǒu wú liàng zuì shì gù yīng shuō rú lái wú cháng rú
以我见故，有无量罪。是故应说如来无常。如

shì shuō zhě wǒ zé shòu lè rú lái wú cháng jí wéi shì kǔ
是说者，我则受乐。’如来无常，即为是苦。

ruò shì kǔ zhě yún hé shēng lè yǐ yú kǔ zhōng shēng lè xiǎng gù
若是苦者，云何生乐？以于苦中生乐想故，

²² 大正藏：大般涅槃经四倒品第十一

²³ 大正藏：佛告迦叶

²⁴ 大正藏：善男子，谓四倒者

míngwéidiāndǎo

名为颠倒。

lè shēng kǔ xiǎng míngwéidiāndǎo lè zhě jí shì rú lái
“乐生苦想，名为颠倒。乐者，即是如来；

kǔ zhě rú lái wú cháng ruòshuō rú lái shì wú chángzhě shì míng
苦者，如来无常。若说如来是无常者，是名

lè zhōngshēng yú kǔ xiǎng
乐中生于苦想。

rú lái chángzhù shì míngwéi lè ruò wǒ shuō yán rú lái
“如来常住，是名为乐。‘若我说言如来

shì cháng yún hé fù dé rù yú niè pán ruò yán rú lái fēi shì kǔ zhě
是常，云何复得入于涅槃？若言如来非是苦者，

yún hé shě shēn ér qǔ miè dù yǐ yú lè zhōngshēng kǔ xiǎng gù
云何舍身而取灭度？’以于乐中生苦想故，

míngwéidiāndǎo shì míngchūdào
名为颠倒。是名初倒。

wú chángchángxiǎng cháng wú chángxiǎng shì míngdiāndǎo
“无常常想，常无常想，是名颠倒。

wú chángzhě míng bù xiū kōng bù xiū kōng gù shòumìngduǎn cù
无常者，名不修空。不修空故，寿命短促。

ruò yǒu shuō yán bù xiū kōng jì dé chángshòuzhě shì míngdiāndǎo shì
若有说言不修空寂得长寿者，是名颠倒。是

míng dì èr diāndǎo
名第二颠倒。

wú wǒ wǒ xiǎng wǒ wú wǒ xiǎng shì míngdiāndǎo shì jiān
“无我我想，我无我想，是名颠倒。世间

zhī rén yì shuō yǒu wǒ fó fǎ zhī zhōng yì shuō yǒu wǒ shì jiān
之人，亦说有我；佛法之中，亦说有我。世间

zhī rén suī shuō yǒu wǒ wú yǒu fó xìng shì zé míngwéi yú wú wǒ zhōng
之人虽说有我，无有佛性，是则名为于无我中

ér shēng wǒ xiǎng shì míngdiāndǎo fó fǎ yǒu wǒ jí shì fó xìng shì
而生我想，是名颠倒。佛法有我即是佛性，世

jiān zhī rén shuō fó fǎ wú wǒ shì míng wǒ zhōngshēng wú wǒ xiǎng ruò
间之人说佛法无我，是名我中生无我想。若

yán fó fǎ bì dìng wú wǒ shì gù rú lái lì zhū dì zǐ xiū xí wú
言：‘佛法必定无我，是故如来勅诸弟子修习无

wǒ míngwéidiāndǎo shì míng dì sāndiāndǎo
我。’名为颠倒。是名第三颠倒。

jìng bú jìng xiǎng bú jìng jìng xiǎng shì míng diān dǎo jìng zhě
“净不净想，不净净想，是名颠倒。净者

jī shì rú lái cháng zhù fēi zá shí shēn fēi fán nǎo shēn fēi shì ròu
即是如来常住，非杂食身，非烦恼身，非是肉

shēn fēi shì jīn gǔ xì fù zhī shēn ruò yǒu shuō yán rú lái wú cháng
身，非是筋骨系缚之身。若有说言‘如来无常，

shì zá shí shēn nǎi zhì jīn gǔ xì fù zhī shēn fǎ sēng jiě tuō shì
是杂食身，乃至筋骨系缚之身，法、僧解脱是

miè jìn zhě shì míng diān dǎo bú jìng jìng xiǎng míng diān dǎo zhě
灭尽’者，是名颠倒。不净净想，名颠倒者，

ruò yǒu shuō yán wǒ cǐ shēn zhōng wú yǒu yī fǎ shì bú jìng zhě yǐ
若有说言：‘我此身中，无有一法是不净者，以

wú bú jìng dìng dāng dé rù qīng jìng zhī chù rú lái suǒ shuō xiū bú jìng
无不净定当得入清净之处，如来所说修不净

guān rú shì zhī yán shì xū wàng shuō shì míng diān dǎo shì zé
观，如是之言，是虚妄说。’是名颠倒。是则

míng wéi dì sì diān dǎo
名为第四颠倒。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn wǒ cóng jīn rì shǐ dé zhèng
迦叶菩萨白佛言：“世尊！我从今日始得正

jiàn shì zūn zì shì zhī qián wǒ děng xī míng xié jiàn zhī rén
见。世尊！自是之前，我等悉名邪见之人。”

大般涅槃经卷第七

dà bō niè pán jīng juàn dì bā
大般涅槃经卷第八

běiliángtiānzhú sānzàngtán wú chèn yì fàn
北凉天竺三藏昙无讖译 梵

sòngshā mén huì yán huì guāntóng xiè líng yùn zài zhì
宋沙门慧严慧观同谢灵运再治

rú lái xìng qǐ pǐn dì shí èr²⁵
如来性起品第十二²⁵

jiā shè bó fó yán shì zūn èr shí wǔ yǒu yǒu wǒ fǒu yé²⁶ ? ”
迦叶白佛言：“世尊！二十五有，有我不耶²⁶？”

fó yán shànnán zǐ wǒ zhě jí shì rú lái zàng yì yī
佛言：“善男子，我者，即是如来藏义。一

qiè zhòng shēng xī yǒu fó xìng jí shì wǒ yì rú shì wǒ yì cóngběn
切众生悉有佛性，即是我义。如是我义，从本

yǐ lái cháng wéi wú liàng fán nǎo suǒ fù shì gù zhòng shēng bù néng dé
已来，常为无量烦恼所覆，是故众生不能得

jiàn
见。

shànnán zǐ rú pín nǚ rén shè nèi duō yǒu zhēn jīn zhī zàng
“善男子，如贫女人，舍内多有真金之藏，

jiā rén dà xiǎo wú yǒu zhī zhě shí yǒu yì rén shàn zhī fāng biàn yǔ
家人大小无有知者。时，有异人善知方便，语

pín nǚ yán wǒ jīn gù rǔ rǔ kě wèi wǒ yún chú cǎo huì nǚ rén
贫女言：“我今雇汝，汝可为我耘除草秽。”女人

dá yán wǒ jīn bù néng rǔ ruò néng shì wǒ zǐ jīn zàng rán hòu²⁷
²⁷ 答言：“我今不能。汝若能示我子金藏，然后

nǎi dāng sù wèi rǔ zuò shì rén dá yán wǒ zhī fāng biàn néng shì²⁸
乃当速为汝作。”是人答²⁸言：“我知方便，能示

²⁵ 大正藏：如来性品第十二

²⁶ 大正藏：耶；永乐北藏及龙藏：邪

²⁷ 大正藏：即；永乐北藏及龙藏：人

²⁸ 大正藏：复；永乐北藏及龙藏：答

rǔ zǐ nǚ rén fù yán wǒ jiā dà xiǎo shàng zì bù zhī kuàng
 汝子。’ 女人复²⁹言：‘我家大小尚自不知，况
 rǔ néng zhī shì rén dá yán wǒ jīn shěn néng nǚ rén fù
 汝能知？’ 是人答³⁰言：‘我今审能。’ 女人复³¹
 yán wǒ yì yù jiàn bìng kě shì wǒ shì rén jí yú qí jiā jué chū
 言：‘我亦欲见，并可示我。’ 是人即于其家掘出
 jīn zàng nǚ rén jiàn yǐ xīn shēng huān xǐ qǐ qí tè xiǎng zōng
 金藏。女人见已，心生欢喜，起³²奇特想，宗
 yǎng shì rén
 仰是人。

shàn nán zǐ zhòng shēng fó xìng yì fù rú shì yī qiè zhòng
 “善男子，众生佛性亦复如是，一切众
 shēng bù néng dé jiàn rú bǐ bǎo zàng pín rén bù zhī shàn nán zǐ
 生不能得见，如彼宝藏，贫人不知。善男子，
 wǒ jīn pǔ shì yī qiè zhòng shēng suǒ yǒu fó xìng wéi zhū fán nǎo zhī suǒ
 我今普示一切众生所有佛性，为诸烦恼之所
 fù bì rú bǐ pín rén yǒu zhēn jīn zàng bù néng dé jiàn rú lái jīn rì
 覆蔽，如彼贫人有真金藏不能得见。如来今日
 pǔ shì zhòng shēng zhū jué bǎo zàng suǒ wèi fó xìng yī qiè zhòng shēng jiàn
 普示众生诸觉宝藏，所谓佛性。一切众生见
 shì shì yǐ xīn shēng huān xǐ guī yǎng rú lái shàn fāng biàn zhě
 是事已，心生欢喜，归仰如来。善方便者，
 jí shì rú lái pín nǚ rén zhě jí shì yī qiè wú liàng zhòng shēng zhēn
 即是如来；贫女人者，即是一切无量众生；真
 jīn zàng zhě jí fó xìng yě
 金藏者，即佛性也。

fù cì shàn nán zǐ pì rú nǚ rén shēng yù yī zǐ
 “复次，善男子，譬如女人，生育一子，
 yīng hái dé bìng shì nǚ chóu nǎo qiú mì liáng yī liáng yī jì zhì
 婴孩得病，是女愁恼，求觅良医。良医既至，
 hé sān zhǒng yào sū rǔ shí mì yǔ zhī lìng fú yīn gào nǚ rén
 合三种药酥、乳、石蜜，与之令服。因告女人：
 ér fú yào yǐ qiě mò yǔ rǔ xū yào xiāo yǐ ěr nǎi yǔ zhī
 ‘儿服药已，且莫与乳。须药消已，尔乃与之。’

²⁹ 大正藏：答；永乐北藏及龙藏：复
³⁰ 大正藏：复；永乐北藏及龙藏：答
³¹ 大正藏：答；永乐北藏及龙藏：复
³² 大正藏：生；永乐北藏及龙藏：起

shì shí nǚ rén jí yǐ kǔ wèiyòng tú qí rǔ yǔ qí ér yán wǒ
是时，女人即以苦味用涂其乳，语其儿言：‘我
rǔ dú tú bù kě fù chù qí ér kě fá yù dé mǔ rǔ wén
乳毒涂，不可复触。’其³³儿渴乏，欲得母乳，闻
rǔ dú qì biànyuǎnshě qù zhì qí yàoxiāo mǔ nǎi xǐ rǔ huàn
乳毒气，便远舍去。至其药消，母乃洗乳，唤
zǐ yǔ zhī shì shí xiǎo ér suī fù jī kě xiānwén dú qì shì gù
子与之。是时，小儿虽复饥渴，先闻毒气，是故
bù lái mǔ fù yǔ yán wèi rǔ fú yào gù yǐ dú tú rǔ yào yǐ
不来。母复语言：‘为汝服药，故以毒涂。汝药已
xiāo wǒ yǐ xǐ jìng rǔ biàn kě lái yǐn rǔ wú kǔ qí ér wén yǐ
消，我已洗竟，汝便可来饮乳无苦。’其儿闻已，
jiàn jiàn huán yǐn
渐渐还饮。

shànnán zǐ rú lái yì ěr wèi dù yī qiè jiào zhū zhòng
“善男子，如来亦尔，为度一切，教诸众
shēng xiū wú wǒ fǎ rú shì xiū yǐ yǒngduàn wǒ xīn rù yú niè pán
生修无我法。如是修已，永断我心，入于涅槃。
wèi chū shì jiān zhū wàngjiàn gù shì xiànchūguò shì jiān fǎ gù fù shì shì
为除世间诸妄见故，示现出过世间法故，复示世
jiān jì wǒ xū wàng fēi zhēn shí gù xiū wú wǒ fǎ qīngjìngshēn gù pì
间计我虚妄非真实故，修无我法清净身故。譬
rú nǚ rén wèi qí zǐ gù yǐ kǔ wèi tú rǔ rú lái yì ěr wèi
如女人，为其子故，以苦味涂乳。如来亦尔，为
xiū kōng gù shuō yán zhū fǎ xī wú yǒu wǒ rú bǐ nǚ rén jìng xǐ rǔ
修空故，说言诸法悉无有我。如彼女人，净洗乳
yǐ ér huàn qí zǐ yù lìng huán yǐn³⁴ wǒ jīn yì ěr shuō rú lái
已，而唤其子，欲令还饮³⁴。我今亦尔，说如来
zàng shì gù bǐ qiū bù yīngshēng bù rú bǐ xiǎo ér wén mǔ huàn
藏。是故，比丘不应生怖。如彼小儿，闻母唤
yǐ jiàn huán yǐn rǔ bǐ qiū yì ěr yīng zì fēn bié rú lái mì zàng
已，渐还饮乳；比丘亦尔，应自分别如来秘藏，
bù dé bù yǒu
不得不有。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn shí wú yǒu wǒ hé yǐ gù
迦叶菩萨白佛言：“世尊！实无有我。何以故？”

³³ 大正藏：小；永乐北藏及龙藏：其

³⁴ 大正藏：服；永乐北藏及龙藏：饮

yīng ér shēng shí wú suǒ zhī xiǎo ruò yǒu wǒ zhě jí shēng zhī rì
婴儿生时，无所知晓。若有我者，即生之日，
xún yīng yǒu zhī yǐ shì yì gù dìng zhī wú wǒ ruò dìng yǒu wǒ shòu
寻应有知。以是义故，定知无我。若定有我，受
shēng yǐ hòu yīng wú zhōng mò ruò shǐ yī qiè jiē yǒu fó xìng shì cháng
生已后，应无终没。若使一切皆有佛性，是常
zhù zhě yīng wú huàixiàng ruò wú huàixiàng yún hé ér yǒuchà lì
住者，应无坏相。若无坏相，云何而有刹利、
pó luó mén pí shè shǒu tuó jí zhān tuó luó chù shēng chā bié
婆罗门、毗舍、首陀，及旃陀罗、畜生差别？
jīn jiàn yè yuán zhǒng zhǒng bù tóng zhū qù gè yì ruò dìng yǒu wǒ
今见业缘种种不同，诸趣各异。若定有我，
yī qiè zhòng shēng yīng wú shèng fù yǐ shì yì gù dìng zhī fó xìng fēi
一切众生应无胜负。以是义故，定知佛性非
shì cháng fǎ ruò yán fó xìng dìng shì cháng zhě hé yuán fù shuō yǒu shā
是常法。若言佛性定是常者，何缘复说有杀、
dào yín liǎng shé è kǒu wàng yán qǐ yǔ tān huì
盗、淫、两舌、恶口、妄言、绮语、贪、恚、
xié jiàn ruò wǒ xìng cháng hé gù jiǔ hòu huāng zuì mí luàn ruò wǒ
邪见？若我性常，何故酒后荒醉迷乱？若我
xìng cháng máng yīng jiàn sè lóng yīng wén shēng yǎ yīng néng yǔ jū
性常，盲应见色，聋应闻声，哑应能语，拘
bì néng xíng ruò wǒ xìng cháng bù yīng bì yú huǒ kēng dà shuǐ dú
躄能行。若我性常，不应避于火坑、大水、毒
yào dāo jiàn è rén qín shòu ruò wǒ cháng zhě běn suǒ gēng shì
药、刀剑、恶人、禽兽。若我常者，本所更事
bù yīng wàng shī ruò bú wàng shī hé yuán fù yán wǒ zèn hé chù
不应忘失。若不忘失，何缘复言：‘我曾何处
jiàn shì rén yé ruò wǒ cháng zhě zé bù yīng yǒu lǎo shào shèng shuāi
见是人耶？’若我常者，则不应有老少盛衰、
yì niàn wǎng shì ruò wǒ cháng zhě zhǐ zhù hé chù wéi zài tì tuò qīng
忆念往事。若我常者，止住何处？为在涕唾青、
huáng chì bái zhū sè zhōng yé ruò wǒ cháng zhě yīng biàn shēn zhōng
黄、赤、白诸色中耶？若我常者，应遍身中，
rú hú má yóu jiàn wú kòng chù ruò duàn shēn shí wǒ yì yīng duàn
如胡麻油间无空处。若断身时，我亦应断。”

fó gào jiā shè shàn nán zǐ pì rú wáng jiā yǒu dà lì shì
佛告迦叶：“善男子，譬如王家有大力士，

qí rén méijiānyǒu jīn gāngzhū yǔ yú lì shì jué lì xiāng pū ér bǐ
 其人眉间有金刚珠，与余力士角³⁵力相扑，而彼
 lì shì yǐ tóuchù zhī qí é shàngzhū xún mò fū zhōng dōu bú zì zhī
 力士以头触之，其额上珠寻没肤中，都不自知
 shì zhū suǒ zài qí chùyǒuchuāng jí mìngliáng yī yù zì liáo zhì shí
 是珠所在。其处有疮，即命良医欲自疗治。时
 yǒumíng yī shàn zhī fāngyào jí zhī shì chuāng yīn zhū rù tǐ shì
 有明医，善知方药，即知是疮因珠入体，是
 zhū rù pí jí biàntíng zhù shì shí liáng yī xún wèn lì shì qīng é
 珠入皮即便停住。是时，良医寻问力士：‘卿额
 shàngzhū wéi hé suǒ zài lì shì jīng dá dà shī yī wáng wǒ é
 上珠为何所在？’力士惊答：‘大师医王，我额
 shàngzhū nǎi shī qù yé shì zhū jīn zhě wéi hé suǒ zài jiāng fēi
 上珠乃失³⁶去耶？是珠今者，为何所在？将非
 huàn huà yōuchóu tí kū shì shí liáng yī wèi yù lì shì rǔ
 幻化？’忧愁啼哭。是时，良医慰喻力士：‘汝
 jīn bù yīngshēng dà chóu kǔ rǔ yīn dòu shí bǎozhū rù tǐ jīn zài
 今不应生大愁苦。汝因斗时，宝珠入体，今在
 pí lǐ yǐngxiàn yú wài rǔ děngdòu shí chēn huì dú shèng zhū xiàn
 皮里，影现于外。汝等斗时，瞋恚毒盛，珠陷
 rù tǐ gù bú zì zhī shì shí lì shì bú xìn yī yán ruò zài
 入体，故不自知。’是时，力士不信医言：‘若在
 pí lǐ nóngxuè bú jìng hé yuán bù chū ruò zài jīn lǐ bù yīng
 皮里，脓血不净，何缘不出？若在筋里，不应
 kě jiàn rǔ jīn yún hé qī kuáng yú wǒ shí yī zhí jìng yǐ zhào
 可见。汝今云何欺诳于我？’时，医执镜以照
 qí miàn zhū zài jìng zhōng míng liǎo xiǎn xiàn lì shì jiàn yǐ xīn huái jīng
 其面，珠在镜中明了显现。力士见已，心怀惊
 guài shēng qí tè xiǎng
 怪，生奇特想。

shànnán zǐ yī qiè zhòngshēng yì fù rú shì bù néng qīn
 “善男子，一切众生亦复如是，不能亲

jìn shàn zhī shí gù suī yǒu fó xìng jiē bù néng jiàn ér wéi tān yín
 近善知识故，虽有佛性皆不能见，而为贪、淫、

chēn huì yú chī zhī suǒ fù bì gù duò dì yù chùshēng è guǐ
 瞋恚、愚痴之所覆蔽，故堕地狱、畜生、饿鬼、

³⁵ 大正藏：掬；永乐北藏及龙藏：角

³⁶ 大正藏：失；永乐北藏及龙藏：无

ā xiū luó zhāntuó luó chà lì pó luó mén pí shè shǒutuó
阿修罗、旃陀罗、刹利、婆罗门、毗舍、首陀，
shēng rú shì děngzhǒngzhǒng jiā zhōng yīn xīn suǒ qǐ zhǒngzhǒng yè yuán
生如是等种种家中。因心所起种种业缘，
suī shòurénshēn lóngmáng yīn yǎ jū bì lóng bō yú èr shí wǔ yǒu
虽受人身，聋盲瘖哑，拘蹙癃跛，于二十五有
shòuzhūguǒbào tān yín chēn huì yú chī fù xīn bù zhī fó xìng
受诸果报，贪淫、瞋恚、愚痴覆心，不知佛性。
rú bǐ lì shì bǎozhū zài tǐ wèi hū shī qù zhòngshēng yì ěr
如彼力士，宝珠在体，谓呼失去。众生亦尔，
bù zhī qīn jìn shàn zhī shí gù bù shí rú lái wēi mì bǎozàng xiū xué wú
不知亲近善知识故，不识如来微密宝藏，修学无
wǒ pì rú fēi shèng suī shuō yǒu wǒ yì fù bù zhī wǒ zhī zhēnxìng
我。譬如非圣，虽说有我，亦复不知我之真性。
wǒ zhū dì zǐ yì fù rú shì bù zhī qīn jìn shàn zhī shí gù xiū xué wú
我诸弟子亦复如是，不知亲近善知识故，修学无
wǒ yì fù bù zhī wú wǒ zhī chù shàng zì bù zhī wú wǒ zhēnxìng
我，亦复不知无我之处。尚自不知无我真性，
kuàng fù néng zhī yǒu wǒ zhēnxìng
况复能知有我真性？

shànnán zǐ rú lái rú shì shuō zhū zhòng shēng jīe yǒu fó xìng
“善男子，如来如是说诸众生皆有佛性，

pì rú liáng yī shì bǐ lì shì jīn gāngbǎozhū shì zhū zhòngshēng wéi
譬如良医示彼力士金刚宝珠。是诸众生，为
wú liàng yì zhū fán nǎo děng zhī suǒ fù bì bù shí fó xìng ruò jìn fán
无量亿诸烦恼等之所覆蔽，不识佛性。若尽烦
nǎo ěr shí nǎi dé zhèng zhī míngliǎo rú bǐ lì shì yú míng jìng
恼，尔时，乃得证知明了，如彼力士，于明镜
zhōng jiàn qí bǎozhū³⁷ shànnán zǐ rú lái mì zàng rú shì wú liàng
中，见其宝珠³⁷。善男子，如来秘藏如是无量
bù kě sī yì
不可思议。

fù cì shànnán zǐ pì rú xuěshān yǒu yī wèiyào míng
“复次，善男子，譬如雪山，有一味药，名
yuē lè wèi qí wèi jí tián zài shēncóng xià rén wú néng jiàn yǒu
曰乐味，其味极甜，在深丛下，人无能见。有

³⁷ 大正藏：于明镜中见其宝珠；永乐北藏及龙藏：于净镜中见其宝后

rén wén xiāng jí zhī qí dì dāng yǒu shì yào guò qù shì zhōng yǒu zhuàn
人闻香，即知其地当有是药。过去世中，有转
lún wáng yú bǐ xuě shān wèi cǐ yào gù zài zài chù chù zào zuò mù
轮王，于彼雪山为此药故，在在处处，造作木
tǒng yǐ jiē shì yào shì yào shú shí cóng dì liú chū jí mù tǒng
笛，以接是药。是药熟时，从地流出，集木笛
zhōng qí wèi zhēn zhèng wáng jì mò yǐ qí hòu shì yào huò cù
中，其味真正。王既没已，其后是药，或醋、
huò xián huò tián huò kǔ huò xīn huò dàn rú shì yī wèi suí
或鹹、或甜、或苦、或辛、或淡。如是一味，随
qí liú chù yǒu zhǒng zhǒng yì shì yào zhēn wèi tíng liú zài shān
其流处，有种种异，是药真味，停留在山，
yóu rú mǎnyuè fán rén bó fú suī yǐ jué záo jiā gōng kǔ zhì ér bù
犹如满月，凡人薄福，虽以掘凿加功苦至而不
néng dé fù yǒu shèng wáng chū xiàn yú shì yǐ fú yīn yuán jí
能得。复有圣王，出现于世，以福因缘，即
dé shì yào zhēn zhèng zhī wèi
得是药真正之味。

shàn nán zǐ rú lái mì zàng qí wèi yì ěr wéi zhū fán nǎo
“善男子，如来秘藏，其味亦尔，为诸烦恼

cóng lín suǒ fù wú míng zhòng shēng bù néng dé jiàn yī wèi zhě³⁸
丛林所覆，无明众生，不能得见。一味者，
pì rú fó xìng yǐ fán nǎo gù chū zhǒng zhǒng wèi suǒ wèi dì yù
譬如佛性，以烦恼故，出种种味，所谓地狱、
chù shēng è guǐ tiān rén nán nǚ fēi nán fēi nǚ chà lì
畜生、饿鬼、天、人、男女、非男非女、刹利、
pó luó mén pí shè shǒu tuó fó xìng xióng měng nán kě huǐ huài
婆罗门、毗舍、首陀。佛性雄猛，难可毁坏，
shì gù wú yǒu néng shā hài zhě ruò yǒu shā zhě zé duàn fó xìng rú
是故无有能杀害者。若有杀者，则断佛性，如
shì fó xìng zhōng bù kě duàn xìng ruò kě duàn wú yǒu shì chù rú wǒ
是佛性终不可断。性若可断，无有是处。如我
xìng zhě jí shì rú lái mì mì zhī zàng rú shì mì zàng yī qiè wú néng
性者，即是如来秘密之藏。如是秘藏，一切无能
huǐ huài shāo miè suī bù kě huài rán bù kě jiàn ruò dé chéng jiù ā
毁坏烧灭。虽不可坏，然不可见，若得成就阿

³⁸ 大正藏：药一味者；永乐北藏及龙藏：一味者

nòuduō luó sānmiǎosān pú tí ěr nǎizhèng zhī yǐ shì yīn yuán wú
耨多罗三藐三菩提，尔乃证知。以是因缘，无
néngshāzhě
能杀者。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn ruò wú shāzhě yīngdāng
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！若无杀者，应当
wú yǒu bú shàn zhī yè
无有不善之业。”

fó gào jiā shè shí yǒushāshēng hé yǐ gù shànnán zǐ
佛告迦叶：“实有杀生。何以故？善男子，
zhòngshēng fó xìngzhù wǔ yīn zhōng ruò huài wǔ yīn míngyuēshāshēng
众生佛性住五阴中，若坏五阴，名曰杀生。

ruò yǒushāshēng jí duò è qù yǐ yè yīn yuán ér yǒuchà lì pó
若有杀生即堕恶趣，以业因缘，而有刹利、婆
luó ménděng pí shè shǒutuó jí zhāntuó luó ruò nán ruò nǚ
罗门等、毗舍、首陀、及旃陀罗、若男若女、

fēi nán fēi nǚ èr shí wǔ yǒuchābié zhī xiàng liú zhuǎnshēng sǐ fēi
非男非女，二十五有差别之相，流转生死。非
shèng zhī rén hòng jì yú wǒ dà xiǎozhūxiàngyóu rú bài zǐ huò rú
圣之人，横计于我，大小诸相犹如稗子，或如

mǐ dòu nǎi zhì mǔ zhǐ rú shì zhǒngzhǒngwàngshēng yì xiǎng wàng
米豆，乃至拇³⁹指，如是种种妄生忆想，妄
xiǎng zhī xiàng wú yǒuzhēn shí chū shì wǒ xiàng míng wéi fó xìng rú shì
想之相无有真实。出世我相名为佛性，如是

jì wǒ shì míng zuì shàn
计我，是名最善。

fù cì shànnán zǐ pì rú yǒurén shàn zhī fú zàng
“复次，善男子，譬如有人，善知伏藏，
jí qǔ lì jué jué dì zhí xià pán shí shā lì zhí guò wú nán wéi
即取利镞，掘地直下。盘石沙砾，直过无难；唯

zhì jīn gāng bù néngchuānchè fū jīn gāngzhě suǒyǒudāo fǔ bù
至金刚，不能穿彻。夫金刚者，所有刀斧不
néng pò huài shànnán zǐ zhòngshēng fó xìng yì fù rú shì yī qiè
能破坏。善男子，众生佛性亦复如是，一切

lùn zhě tiān mó bō xún jí zhū rén tiān suǒ bù néng huài wǔ yīn zhī xiàng
论者、天魔波旬及诸人天，所不能坏。五阴之相

³⁹ 大正藏：母；永乐北藏及龙藏：拇

jí shì qǐ zuò qǐ zuò zhī xiàng yóu rú shí shā kě chuān kě huài
即是起作，起作之相，犹如石沙，可穿可坏。

fó xìngzhēn wǒ pì rú jīn gāng bù kě huǐ huài yǐ shì yì gù
佛性真我，譬如金刚，不可毁坏。以是义故，

huài wǔ yīn zhě míng wéi shā shēng shàn nán zǐ bì dìng dāng zhī fó
坏五阴者，名为杀生。善男子，必定当知佛

fǎ rú shì bù kě sī yì
法如是不可思议。

shàn nán zǐ fāng děng jīng zhě yóu rú gān lù yì rú dú
“善男子，方等经者，犹如甘露，亦如毒

yào
药。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán rú lái hé yuán shuō fāng děng jīng
迦叶菩萨复白佛言：“如来何缘说方等经，

pì rú gān lù yì rú dú yào
譬如甘露，亦如毒药？”

fó yán shàn nán zǐ rǔ jīn yù zhī rú lái mì zàng zhēn shí yì
佛言：“善男子，汝今欲知如来秘藏真实义

fǒu
不？”

jiā shè bó yán wǒ jīn shí yù dé zhī rú lái mì zàng zhī yì
迦叶白言：“我今实欲得知如来秘藏之义。”

ěr shí shì zūn ér shuō jì yán
尔时，世尊而说偈言：

huò yǒu fú gān lù shāng mìng ér zǎo yāo
或有服甘露 伤命而早夭

huò fù fú gān lù shòu mìng dé cháng cún
或复服甘露 寿命得长存

huò yǒu fú dú shēng yǒu yuán fú dú sǐ
或有服毒生 有缘服毒死

wú ài zhì gān lù suǒ wèi dà shèng diǎn
无碍⁴⁰智甘露 所谓大乘典

rú shì dà shèng diǎn yì míng zá dú yào
如是大乘典 亦名杂毒药

rú sū tí hú děng jí yǐ zhū shí mì
如酥醍醐等 及以诸石蜜

⁴⁰ 大正藏：碍；永乐北藏及龙藏：闕

fú xiāo zé wéi yào bù xiāo zé wéi dú
服消则为药 不消则为毒

fāng děng yì rú shì zhì zhě wéi gān lù
方等亦如是 智者为甘露

yú bù zhī fó xìng fú zhī zé chéng dú
愚不知佛性 服之则成毒

shēng wén jí yuán jué dà shèng wéi gān lù
声闻及缘觉 大乘为甘露

yóu rú zhū wèi zhōng rǔ zuì wéi dì yī
犹如诸味中 乳最为第一

rú shì qín jìn zhě yī yīn yú dà shèng
如是勤进者 依因于大乘

dé zhì yú niè pán chéng rén zhōng xiàng wáng
得至于涅槃 成人中象王

zhòng shēng zhī fó xìng yóu rú jiā shè děng
众生知佛性 犹如迦叶等

wú shàng gān lù wèi bù shēng yì bù sǐ
无上甘露味 不生亦不死

jiā shè rǔ jīn dāng shàn fēn bié sān guī
迦叶汝今当 善分别三归

rú shì sān guī xìng zé shì wǒ zhī xìng
如是三归性 则是我之性

ruò néng dì guān chá wǒ xìng yǒu fó xìng
若能谛观察 我性有佛性

dāng zhī rú shì rén dé rù mì mì zàng
当知如是人 得入秘密藏

zhī wǒ jí wǒ suǒ shì rén yǐ chū shì
知我及我所 是人已出世

fó fǎ sān bǎo xìng wú shàng dì yī zūn
佛法三宝性 无上第一尊

rú wǒ suǒ shuō jiē qí xìng yì rú shì
如我所说偈 其性义如是

ěr shí jiā shè fù shuō jì yán
尔时，迦叶复说偈言：

wǒ jīn dōu bù zhī guī yī sān bǎo chù
我今都不知 归依三宝处

yún hé dāng guī qù wú shàng wú suǒ wèi
云何当归趣 无上无所畏

bù zhī sān bǎo chù yún hé zuò wú wǒ
不知三宝处 云何作无我

yún hé guī fó zhě ér dé yú ān wèi
云何归佛者 而得于安慰

yún hé guī yī fǎ wéi yuàn wèi wǒ shuō
云何归依法 惟愿为我说

yún hé dé zì zài yún hé bú zì zài
云何得自在 云何不自在

yún hé guī yī sēng zhuǎn dé wú shàng lì
云何归依僧 转得无上利

yún hé zhēn shí shuō wèi lái chéng fó dào
云何真实说 未来成佛道

wèi lái ruò bù chéng yún hé guī sān bǎo
未来若不成 云何归三宝

wǒ jīn wú yù zhī dāng xíng cì dì yī
我今无预知 当行次第依

yún hé wèi huái rèn ér zuò shēng zǐ xiǎng
云何未怀妊 而作生子想

ruò bì zài tāi zhōng zé míng wéi yǒu zǐ
若必在胎中 则名为有子

zǐ ruò zài tāi zhōng dìng dāng shēng bù jiǔ
子若在胎中 定当生不久

shì míng wéi zǐ yì zhòng shēng yè yì rán
是名为子义 众生业亦然

rú fó zhī suǒ shuō yú zhě bù néng zhī
如佛之所说 愚者不能知

yǐ qí bù zhī gù lún huí shēng sǐ yù
以其不知故 轮回生死狱

jiǎ míng yōu pó sè bù zhī zhēn shí yì
假名优婆塞 不知真实义

wéi yuàn guǎng fēn bié chú duàn wǒ yí wǎng
惟愿广分别 除断我疑网

rú lái dà zhì huì wéi chuí āi fēn bié
如来大智慧 唯垂哀分别

yuàn shuō yú rú lái mì mì zhī bǎo zàng
愿说于如来 秘密之宝藏

jiā shè rǔ dāng zhī wǒ jīn dāng wèi rǔ
迦叶汝当知 我今当为汝

shàn kāi wēi mì zàng lìng rǔ yí dé duàn
善开微密藏 令汝疑得断
jīn dāng zhì xīn tīng rǔ yú zhū pú sà
今当至心听 汝于诸菩萨
zé yǔ dì qī fó tóng qí yī míng hào
则与第七佛 同其一名号
guī yī yú fó zhě zhēn míng yōu pó sè
归依于佛者 真名优婆塞
zhōng bú gèng guī yī qí yú zhū tiān shén
终不更归依 其余诸天神
guī yī yú fǎ zhě zé lí yú shā hài
归依于法者 则离于杀害
guī yī shèng sēng zhě bù qiú yú wài dào
归依圣僧者 不求于外道
rú shì guī sān bǎo zé dé wú suǒ wèi
如是归三宝 则得无所畏
jiā shè bó fó yán wǒ yì guī sān bǎo
迦叶白佛言 我亦归三宝
shì míng wéi zhèng lù zhū fó zhī jìng jiè
是名为正路 诸佛之境界
sān bǎo píng děng xiàng cháng yǒu dà zhì xìng
三宝平等相 常有大智性
wǒ xìng jí fó xìng wú èr wú chā bié
我性及佛性 无二无差别
shì dào fó suǒ zàn zhèng jìn ān zhǐ chù
是道佛所赞 正进安止处
yì míng zhèng biàn jiàn gù wéi fó suǒ chēng
亦名正遍见 故为佛所称
wǒ yì qù shàn shì suǒ zàn wú shàng dào
我亦趣善逝 所赞无上道
shì zuì wéi gān lù zhū yǒu suǒ wú yǒu
是最为甘露 诸有所无有

ěr shí fó gào jiā shè pú sà shàn nán zǐ rǔ jīn bù yīng
尔时，佛告迦叶菩萨：“善男子，汝今不应

rú zhū shēng wén fán fū zhī rén fēn bié sān bǎo yú cǐ dà shèng wú yǒu
如诸声闻、凡夫之人分别三宝，于此大乘无有

sān guī fēn bié zhī xiàng suǒ yǐ zhě hé yú fó xìng zhōng jí yǒu fǎ
三归分别之相。所以者何？于佛性中即有法、

sēng wèi yù huà dù shēngwénfán fū gù fēn biéshuōsānbǎo yì xiàng
僧，为欲化度声闻凡夫故，分别说三宝异相。

shànnán zǐ ruò yù suí shùn shì jiān fǎ zhě zé yīngfēn bié yǒusān guī yī
善男子，若欲随顺世间法者，则应分别有三归依。

shànnán zǐ pú sà yīngzuò rú shì sī wéi wǒ jīn cǐ shēn
“善男子，菩萨应作如是思惟：‘我今此身

guī yī yú fó ruò jí cǐ shēn dé chéng fó dào jì chéng fó yǐ
归依于佛。若即此身得成佛道，既成佛已，

bú dānggōngjìng lǐ bài gòngyǎng yú zhū shì zūn hé yǐ gù zhū
不当恭敬、礼拜、供养于诸世尊。何以故？诸

fó píngděng děngwèizhòngshēngzuò guī yī gù ruò yù zūnzhòng fǎ
佛平等，等为众生作归依故。若欲尊重法

shēnshè lì biànyīng lǐ jìng zhū fó tǎ miào suǒ yǐ zhě hé wèi yù
身舍利，便应礼敬诸佛塔庙。所以者何？为欲

huà dù zhū zhòngshēng gù yì lìng zhòngshēng yú wǒ shēnzhōng qǐ tǎ
化度诸众生故，亦令众生于我身中起塔

miàoxiǎng lǐ bài gòngyǎng rú shì zhòngshēng yǐ wǒ fǎ shēnwéi
庙想，礼拜供养。如是，众生以我法身为

guī yī chù yī qiè zhòngshēng jiē yī fēi zhēn xié wěi zhī fǎ wǒ dāng
归依处。一切众生皆依非真邪伪之法，我当

cì dì wèishuōzhēn fǎ yòuyǒu guī yī fēi zhēnsēngzhě wǒ dāngwèizuò
次第为说真法；又有归依非真僧者，我当为作

yī zhēnsēngchù ruò yǒu fēn bié sān guī yī zhě wǒ dāngwèizuò yī guī
依真僧处；若有分别三归依者，我当为作一归

yī chù wú sānchābié yú shēngmángzhòngwèizuòyǎnmù fù dāng
依处，无三差别；于生盲众为作眼目；复当

wèizhūshēngwén yuánjué zuòzhēn guī chù shànnán zǐ rú shì
为诸声闻、缘觉作真归处。’善男子，如是，

pú sà wèi wúliàng è zhū zhòngshēngděng jí zhū zhì zhě ér zuò fó shì
菩萨为无量恶诸众生等及诸智者而作佛事。

shànnán zǐ pì rú yǒurén lín zhènzhàn shí jí shēng xīn
“善男子，譬如有人，临阵战时，即生心

niàn wǒ yú shì zhōng zuì wéi dì yī yī qiè bīngzhòng xī yī
念：‘我于是中，最为第一；一切兵众，悉依

shì wǒ yì rú tài zǐ rú shì sī wéi wǒ dāngtiáo fú qí yú wáng
恃我。’亦如太⁴¹子如是思惟：‘我当调伏其余王

⁴¹ 大正藏：大；永乐北藏及龙藏：太

zǐ shào jì dà wáng dì wáng zhī yè ér dé zì zài lìng zhū wáng zǐ
子，绍继大王帝王之业而得自在，令诸王子
xī jiàn guī yī shì gù bù yīng shēng xià liè xīn rú wáng wáng
悉见归依。’是故，不应生下劣心。如王，王
zǐ dà chén yì ěr shàn nán zǐ pú sà mó hē sà yì fù rú shì
子、大臣亦尔。善男子，菩萨摩诃萨亦复如是，
zuò shì sī wéi yún hé sān shì yǔ wǒ yī tǐ shàn nán zǐ wǒ
作是思惟：‘云何三事与我一体？’善男子，我
shì sān shì jí shì niè pán rú lái zhě míng wú shàng shì pì rú
示三事，即是涅槃。如来者，名无上士，譬如
rén shēn tóu zuì wéi shàng fēi yú zhī jié shǒu zú děng yě
人身，头最为上，非余肢⁴²节、手、足等也。
fó yì rú shì zuì wéi zūn shàng fēi fǎ sēng yě wèi yù huà dù
佛亦如是，最为尊上，非法、僧也。为欲化度
zhū shì jiān gù zhǒng zhǒng shì xiàn chā bié zhī xiàng rú bǐ tī dèng⁴³
诸世间故，种种示现差别之相，如彼梯蹬⁴³。
shì gù rǔ jīn bù yīng shòu chí rú fán yú rén suǒ zhī sān guī chā bié zhī
是故，汝今不应受持如凡愚人所知三归差别之
xiàng rǔ yú dà shèng měng lì jué duàn yīng rú gāng dāo
相，汝于大乘，猛利决断，应如刚刀。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn wǒ zhī gù wèn fēi wéi
迦叶菩萨白佛言：“世尊！我知故问，非为

bù zhī wǒ wéi pú sà dà yǒng měng zhě wèn yú wú gòu qīng jìng xíng chù
不知。我为菩萨大勇猛者，问于无垢清净行处，
yù lìng rú lái wèi zhū pú sà guǎng xuān fēn bié qí tè zhī shì chēng yáng
欲令如来为诸菩萨广宣分别奇特之事，称扬
dà shèng fāng děng jīng diǎn rú lái dà bēi jīn yǐ shàn shuō wǒ yì rú
大乘方等经典。如来大悲今已善说，我亦如
shì ān zhù qí zhōng suǒ shuō pú sà qīng jìng xíng chù jí shì xuān shuō dà
是安住其中所说菩萨清净行处，即是宣说《大
niè pán jīng shì zūn wǒ jīn yì dāng guǎng wèi zhòng shēng xiǎn yáng
涅槃经》。世尊！我今亦当广为众生，显扬
rú shì rú lái mì zàng yì dāng zhèng zhī zhēn sān guī chù ruò yǒu zhòng
如是如来秘藏，亦当证知真三归处。若有众
shēng néng xìn rú shì dà niè pán jīng qí rén zé néng zì rán liǎo
生，能信如是《大涅槃经》，其人则能自然了

⁴² 大正藏：支；永乐北藏及龙藏：肢

⁴³ 大正藏：橙；永乐北藏及龙藏：蹬

dá sān guī yī chù hé yǐ gù rú lái mì zàng yǒu fó xìng gù qí yǒu
达三归依处。何以故？如来秘藏有佛性故。其有

xuānshuō shì jīng diǎnzhě jiē yán shēnzhōng jìn yǒu fó xìng rú shì zhī rén
宣说是经典者，皆言身中尽有佛性，如是之人，

zé bù yuǎn qiú sān guī yī chù hé yǐ gù yú wèi lái shì wǒ shēn jí
则不远求三归依处。何以故？于未来世，我身即

dāng chéng jiù sān bǎo shì gù shēng wén yuán jué zhī rén jí yú zhòng
当成就三宝。是故，声闻、缘觉之人及余众

shēng jiē yī yú wǒ gōngjìng lǐ bài
生，皆依于我，恭敬礼拜。”

shànnán zǐ yǐ shì yì gù yīngdāngzhèngxué dà shèngjīng
“善男子，以是义故，应当正学大乘经

diǎn
典。”

jiā shè fù yán fó xìng rú shì bù kě sī yì sān shí èr xiàng
迦叶复言：“佛性如是不可思议，三十二相、

bā shí zhǒnghǎo yì bù kě sī yì
八十种好亦不可思议。”

ěr shí fó zàn jiā shè pú sà shàn zāi shàn zāi shànnán
尔时，佛赞迦叶菩萨：“善哉！善哉！善男

zǐ rǔ yǐ chéng jiù shēn lì zhì huì wǒ jīn dāng gèng shàn wèi rǔ shuō
子，汝已成就深利智慧，我今当更善为汝说

rù rú lái zàng
入如来藏。

ruò wǒ zhù zhě jí shì cháng fǎ bù lí yú kǔ ruò wú
“若我住者，即是常法，不离于苦；若无

wǒ zhě xiū xíng jìng xíng wú suǒ lì yì ruò yán zhū fǎ jiē wú yǒu wǒ
我者，修行净行无所利益。若言诸法皆无有我，

shì jí duànjiàn ruò yán wǒ zhù jí shì chángjiàn ruò yán yī qiè xíng
是即断见；若言我住，即是常见。若言一切行

wú chángzhě jí shì duànjiàn zhū xíng chángzhě fù shì chángjiàn
无常者，即是断见；诸行常者，复是常见。

ruò yán kǔ zhě jí shì duànjiàn ruò yán lè zhě fù shì chángjiàn
若言苦⁴⁴者，即是断见；若言乐者，复是常见。

xiū yī qiè fǎ chángzhě duò yú duànjiàn xiū yī qiè fǎ duànzhě duò
修一切法常者，堕于断见；修一切法断者，堕

⁴⁴ 大正藏：苦；永乐北藏：苦；龙藏：若

yú chángjiàn rú bù qū chóng yào yīn qiánjiǎo dé yí hòu zú xiū
于常见。如步屈虫，要因前脚得移后足；修
cháng duànzhě yì fù rú shì yào yīn duàn cháng yǐ shì yì gù
常、断者亦复如是，要因断、常。以是义故，
xiū yú fǎ kǔ zhě jiē míng bú shàn xiū yú fǎ lè zhě zé míngwéi
修余法苦者，皆名不善；修余法乐者，则名为
shàn xiū yú fǎ wú wǒ zhě shì zhū fán nǎo fēn xiū yú fǎ cháng zhě
善。修余法无我者，是诸烦恼分；修余法常者，
shì zé míngyuē rú lái mì zàng suǒ wèi niè pán wú yǒu kū zhái xiū yú wú
是则名曰如来秘藏，所谓涅槃无有窟宅。修余无
cháng fǎ zhě jí shì cái wù xiū yú cháng fǎ zhě wèi fó fǎ
常法者，即是财物；修余常法者，谓佛、法、
sēng jí zhèng jiě tuō dāng zhī rú shì fó fǎ zhōng dào yuǎn lí èr biān
僧及正解脱。当知如是佛法中道，远离二边
ér shuō zhēn fǎ fán fū yú rén yú zhōng wú yí rú léi bìng rén fú shí
而说真法。凡夫愚人于中无疑，如羸病人服食
sū yǐ qì lì qīngbiàn yǒu wú zhī fǎ tǐ xìng bú dìng pì rú sì
酥已，气力轻便。有无之法，体性不定。譬如四
dà qí xìng bù tóng gè zì wéi fǎn liáng yī shàn zhī suí qí piān
大，其性不同，各自违反，良医善知，随其偏
fā ér xiāo xī zhī shànán zǐ rú lái yì ěr yú zhū zhòng shēng yóu
发而消息之。善男子，如来亦尔，于诸众生犹
rú liáng yī zhī zhū fán nǎo tǐ xiàng chā bié ér wéi chú duàn kāi shì rú
如良医，知诸烦恼体相差别而为除断，开示如
lái mì mì zhī zàng qīng jìng fó xìng cháng zhù bú biàn
来秘密之藏，清净佛性常住不变。

ruò yán yǒu zhě zhì bù yīng rǎn ruò yán wú zhě jí shì wàng
“若言有者，智不应染；若言无者，即是妄

yǔ ruò yán yǒu zhě bù yīng mò rán yì fù bù yīng xì lùn zhēng sòng
语。若言有者，不应默然，亦复不应戏论诤讼，
dàn qiú liǎo zhī zhū fǎ zhēn xìng fán fū zhī rén xì lùn zhēng sòng bù
但求了知诸法真性。凡夫之人，戏论诤讼，不
jiě rú lái wēi mì zàng gù ruò shuō yú kǔ yú rén biàn wèi shēn shì
解如来微密藏故。若说于苦，愚人便谓：‘身是
wú cháng shuō yī qiè kǔ fù bù néng zhī shēn yǒu lè xìng shuō wú
无常。’说一切苦，复不能知身有乐性。说无
cháng zhě fán fū zhī rén jì yī qiè shēn jiē shì wú cháng pì rú wǎ pī
常者，凡夫之人计一切身皆是无常，譬如瓦坏。

yǒu zhì zhī rén yīng dāng fēn bié bù yīng jìn yán yī qiè wú cháng hé yǐ
有智之人应当分别，不应尽言一切无常。何以
gù wǒ shēn jí yǒu fó xìng zhǒng zǐ ruò shuō wú wǒ fán fū dāng wèi :
故？我身即有佛性种子。若说无我，凡夫当谓：
yī qiè fó fǎ xī wú yǒu wǒ zhì zhě yīng dāng fēn bié wú wǒ jiǎ
‘一切佛法悉无有我。’智者应当分别无我假
míng bù shí rú shì zhī yǐ bù yīng shēng yí ruò yán rú lái mì zàng
名不实，如是知己，不应生疑。若言如来秘藏
kōng jì fán fū wén zhī shēng duàn miè jiàn yǒu zhì zhī rén yīng dāng fēn
空寂，凡夫闻之生断灭见；有智之人应当分
bié rú lái shì cháng wú yǒu biàn yì ruò yán jiě tuō pì rú huàn huà
别如来是常，无有变易。若言解脱譬如幻化，
fán fū dāng wèi : dé jiě tuō zhě ⁴⁵ jí shì mó miè yǒu zhì zhī rén
凡夫当谓：‘得解脱者⁴⁵即是磨灭。’有智之人，
yīng dāng fēn bié rén zhōng shī zǐ suī yǒu qù lái cháng zhù wú biàn
应当分别，人中师子虽有去来，常住无变。
ruò yán wú míng yīn yuán zhū xíng fán fū zhī rén wén yǐ fēn bié shēng èr
若言无明因缘诸行，凡夫之人闻已，分别生二
fǎ xiǎng míng yǔ wú míng zhì zhě liǎo dá qí xìng wú èr wú èr zhī
法想，明与无明；智者了达其性无二，无二之
xìng jí shì shí xìng ruò yán zhū xíng yīn yuán shí zhě fán fū wèi èr xíng
性即是实性。若言诸行因缘识者，凡夫谓二，行
zhī yǔ shí zhì zhě liǎo dá qí xìng wú èr wú èr zhī xìng jí shì shí xìng
之与识；智者了达其性无二，无二之性即是实性。
ruò yán shí shàn shí è kě zuò bù kě zuò shàn dào è dào bái fǎ hēi
若言十善十恶可作不可作，善道恶道，白法黑
fǎ fán fū wèi èr zhì zhě liǎo dá qí xìng wú èr wú èr zhī xìng jí
法，凡夫谓二；智者了达其性无二，无二之性即
shì shí xìng ruò yán yīng xiū yī qiè fǎ kǔ fán fū wèi èr zhì zhě liǎo
是实性。若言应修一切法苦，凡夫谓二；智者了
dá qí xìng wú èr wú èr zhī xìng jí shì shí xìng ruò yán yī qiè xíng wú
达其性无二，无二之性即是实性。若言一切行无
cháng zhě ⁴⁶ rú lái mì zàng yì shì wú cháng fán fū wèi èr zhì zhě
常者⁴⁶，如来秘藏亦是无常，凡夫谓二；智者
liǎo dá qí xìng wú èr wú èr zhī xìng jí shì shí xìng ruò yán yī qiè fǎ
了达其性无二，无二之性即是实性。若言一切法

⁴⁵ 大正藏：得真解脱；永乐北藏及龙藏：得解脱者

⁴⁶ 大正藏：若言一切行无常者；永乐北藏及龙藏：若言一切行无常

wú wǒ rú lái mì zàng yì wú yǒu wǒ fán fū wèi èr zhì zhě liǎo dá
无我，如来秘藏亦无有我，凡夫谓二；智者了达
qí xìng wú èr wú èr zhī xìng jí shì shí xìng wǒ yǔ wú wǒ xìng wú
其性无二，无二之性即是实性。我与无我，性无
yǒu èr rú lái mì zàng qí yì rú shì bù kě chēng jì wú liàng wú biān
有二，如来秘藏其义如是。不可称计无量无边
zhū fó suǒ zàn wǒ jīn yú shì yī qiè gōng dé chéng jiù jīng zhōng jiē xī
诸佛所赞，我今于是一切功德成就，经中皆悉
shuō yǐ
说已。

shàn nán zǐ wǒ yǔ wú wǒ xìng xiàng wú èr nǚ yīng rú
“善男子，我与无我，性相无二，汝应如
shì shòu chí dǐng dài
是受持顶戴。

shàn nán zǐ nǚ yì yīng dāng jiān chí yì niàn rú shì jīng diǎn
“善男子，汝亦应当坚持忆念如是经典，
rú wǒ xiān yú mó hē bō rě bō luó mì jīng zhōng shuō wǒ wú
如我先于《摩诃般若波罗蜜经》中说：‘我、无
wǒ wú yǒu èr xiàng rú yīn rǔ shēng lào yīn lào dé shēng sū
我，无有二相。’如因乳生酪，因酪得生酥，
yīn shēng sū dé shú sū yīn shú sū dé tí hú rú shì lào xìng wéi cóng
因生酥得熟酥，因熟酥得醍醐，如是酪性，为从
rǔ shēng wéi cóng zì shēng cóng tā shēng yé nǎi zhì tí hú yì
乳生？为从自生？从他生耶？乃至醍醐亦
fù rú shì ruò cóng tā shēng jí shì tā zuò fēi shì rǔ shēng ruò
复如是。若从他生，即是他作，非是乳生；若
fēi rǔ shēng rǔ wú suǒ wéi ruò zì shēng zhě bù yīng xiāng sì xiāng
非乳生，乳无所为。若自生者，不应相似相
xù ér shēng ruò xiāng xù shēng zé bú jù shēng ruò bú jù shēng wǔ
续而生；若相续生则不俱生；若不俱生，五
zhǒng zhī wèi zé bù yī shí suī bù yī shí dìng fù bù cóng yú chù lái
种之味则不一时；虽不一时，定复不从余处来
yě dāng zhī rǔ zhōng xiān yǒu lào xiàng gān wèi duō gù bù néng zì
也。当知乳中先有酪相，甘味多故，不能自
biàn nǎi zhì tí hú yì fù rú shì shì niú shí dàn shuǐ cǎo yīn yuán
变；乃至醍醐亦复如是。是牛食啖⁴⁷水草因缘，

⁴⁷ 大正藏：噉

xuè mài zhuǎn biàn ér dé chéng rǔ ruò shí gāncǎo qí rǔ zé tián ruò
血脉转变而得成乳。若食甘草，其乳则甜；若
shí kǔ cǎo rǔ zé kǔ wèi xuě shān yǒu cǎo míng yuē féi nì niú
食苦草，乳则苦味。雪山有草，名曰肥腻，牛
ruò shí zhě chún dé tí hú wú yǒu qīng huáng chì bái hēi
若食者，纯得醍醐，无有青、黄、赤、白、黑
sè gǔ cǎo yīn yuán qí rǔ zé yǒu sè wèi zhī yì shì zhū zhòng shēng
色。谷草因缘，其乳则有色味之异。是诸众生
yǐ míng wú míng yè yīn yuán gù shēng yú èr xiàng ruò wú míng zhuǎn
以明、无明业因缘故，生于二相，若无明转，
zé biàn wéi míng yī qiè zhū fǎ shàn bú shàn děng yì fù rú shì
则变为明。一切诸法善、不善等，亦复如是，
wú yǒu èr xiàng
无有二相。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn rú fó suǒ shuō rǔ zhōng yǒu
迦叶菩萨白佛言：“世尊！如佛所说乳中有
lào shì yì yún hé shì zūn ruò yán rǔ zhōng dìng yǒu lào xiàng yǐ
酪，是义云何？世尊！若言乳中定有酪相，以
wēi xì gù bù kě jiàn zhě yún hé shuō yán cóng rǔ yīn yuán ér shēng yú
微细故不可见者，云何说言从乳因缘而生于
lào fǎ ruò běn wú zé míng wéi shēng rú qí yǐ yǒu yún hé yán
酪？法若本无，则名为生；如其已有，云何言
shēng ruò yán rǔ zhōng dìng yǒu lào xiàng bǎi cǎo zhī zhōng yì yīng yǒu
生？若言乳中定有酪相，百草之中亦应有
rǔ rú shì rǔ zhōng yì yīng yǒu cǎo ruò yán rǔ zhōng dìng wú lào zhě
乳，如是乳中亦应有草。若言乳中定无酪者，
yún hé yīn rǔ ér dé shēng lào ruò fǎ běn wú ér hòu shēng zhě hé
云何因乳而得生酪？若法本无而后生者，何
gù rǔ zhōng bù shēng yú cǎo
故乳中不生于草？”

shàn nán zǐ bù kě dìng yán rǔ zhōng yǒu lào rǔ zhōng wú lào
“善男子，不可定言乳中有酪、乳中无酪，
yì bù kě shuō cóng tā ér shēng ruò yán rǔ zhōng dìng yǒu lào zhě yún
亦不可说从他而生。若言乳中定有酪者，云
hé ér dé tǐ wèi gè yì shì gù bù kě shuō yán rǔ zhōng dìng yǒu lào
何而得体味各异？是故，不可说言乳中定有酪
xìng ruò yán rǔ zhōng dìng wú lào zhě rǔ zhōng hé gù bù shēng tù jiǎo
性。若言乳中定无酪者，乳中何故不生兔角？

zhì dú rǔ zhōng lào zé shā rén shì gù bù kě shuō yán rǔ zhōng dìng
置毒乳中，酪则杀人。是故，不可说言乳中定
wú lào xìng ruò yán shì lào cóng tā shēng zhě hé gù shuǐ zhōng bù shēng
无酪性。若言是酪从他生者，何故水中不生
yú lào shì gù bù kě shuō yán lào cóng tā shēng shàn nán zǐ shì
于酪？是故，不可说言酪从他生。善男子，是
niú shí dàn cǎo yīn yuán gù xuè zé biàn bái cǎo xuè miè yǐ zhòng shēng
牛食啖草因缘故，血则变白；草血灭已，众生
fú lì biàn ér chéng rǔ shì rǔ suī cóng cǎo xuè ér chū bù dé yán èr
福力变而成乳。是乳虽从草血而出，不得言二，
wéi dé míng wéi cóng yīn yuán shēng lào zhì tí hú yì fù rú shì yǐ shì
唯得名为从因缘生，酪至醍醐亦复如是。以是
yì gù dé míng niú wèi shì rǔ miè yǐ yīn yuán chéng lào hé děng
义故，得名牛味。是乳灭已，因缘成酪。何等
yīn yuán ruò jiào ruò nuǎn shì gù dé míng cóng yīn yuán yǒu nǎi zhì
因缘？若酵若暖⁴⁸，是故得名从因缘有，乃至
tí hú yì fù rú shì shì gù bù dé dìng yán rǔ zhōng wú yǒu lào xiàng
醍醐亦复如是。是故，不得定言乳中无有酪相、
cóng tā shēng zhě lí rǔ ér yǒu wú yǒu shì chù
从他生者，离乳而有，无有是处。

shàn nán zǐ míng yǔ wú míng yì fù rú shì ruò yǔ fán
“善男子，明与无明，亦复如是。若与烦

nǎo zhū jié jù zhě míng wéi wú míng ruò yǔ yī qiè shàn fǎ jù zhě
恼诸结俱者，名为无明；若与一切善法俱者，
míng zhī wéi míng shì gù wǒ yán wú yǒu èr xiàng yǐ shì yīn yuán
名之为明。是故，我言无有二相。以是因缘，
wǒ xiān shuō yán xuě shān yǒu cǎo míng yuē féi nì niú ruò shí zhě
我先⁴⁹说言：‘雪山有草，名曰肥腻，牛若食者，
jí chéng tí hú fó xìng yì ěr shàn nán zǐ zhòng shēng bó fú
即成醍醐。’佛性亦尔。善男子，众生薄福，
bú jiàn shì cǎo fó xìng yì ěr fán nǎo fù gù zhòng shēng bú jiàn
不见是草；佛性亦尔，烦恼覆故，众生不见。
pì rú dà hǎi suī tóng yī xián qí zhōng yì yǒu shàng miào zhī shuǐ
譬如大海，虽同一盃，其中亦有上妙之水，
wèi tóng yú rǔ pì rú xuě shān suī fù chéng jiù zhǒng zhǒng gōng dé
味同于乳。譬如雪山，虽复成就种种功德，

⁴⁸ 大正藏：若酢若暖；永乐北藏及龙藏：若酵若暖

⁴⁹ 大正藏：先；永乐北藏及龙藏：上

duōshēngzhūyào yì yǒu dú cǎo zhūzhòngshēngshēn yì fù rú shì
多生诸药，亦有毒草。诸众生身亦复如是，
suī yǒu sì dà dú shé zhī zhǒng qí zhōng yì yǒumiào yào dà wáng suǒ
虽有四大毒蛇之种，其中亦有妙药大王，所
wèi fó xìng fēi shì zuò fǎ dàn wéi fán nǎo kè chén suǒ fù ruò chà lì
谓佛性，非是作法，但为烦恼客尘所覆。若刹利、
pó luó mén pí shè shǒu tuó néng duàn chú zhě jí jiàn fó xìng chéng
婆罗门、毗舍、首陀能断除者，即见佛性，成
wú shàng dào
无上道。

pì rú xū kōng zhèn léi qǐ yún yī qiè xiàng yá shàng jiē
“譬如虚空，震雷起云，一切象牙上皆
shēng huā ruò wú léi zhèn huā zé bù shēng yì wú míng zì zhòng
生华。若无雷震，华则不生，亦无名字。众
shēng fó xìng yì fù rú shì cháng wéi yī qiè fán nǎo suǒ fù bù kě dé
生佛性亦复如是，常为一切烦恼所覆，不可得
jiàn shì gù wǒ shuō zhòng shēng wú wǒ ruò dé wén shì dà bō niè pán
见。是故，我说众生无我。若得闻是大般涅槃
wēi miào jīng diǎn zé jiàn fó xìng rú xiàng yá huā suī wén qì jīng yī qiè
微妙经典，则见佛性如象牙华。虽闻契经一切
sān mèi bù wén shì jīng bù zhī rú lái wēi miào zhī xiàng rú wú léi
三昧，不闻是经，不知如来微妙之相，如无雷
shí xiàng yá shàng huā bù kě dé jiàn wén shì jīng yǐ jí zhī yī qiè
时，象牙上华不可得见。闻是经已，即知一切
rú lái suǒ shuō mì zàng fó xìng pì rú tiān léi jiàn xiàng yá huā wén shì
如来所说秘藏佛性，譬如天雷见象牙华。闻是
jīng yǐ jí zhī yī qiè wú liàng zhòng shēng jiē yǒu fó xìng yǐ shì yì gù
经已，即知一切无量众生皆有佛性。以是义故，
shuō dà niè pán míng wéi rú lái mì mì zhī zàng zēng zhǎng fǎ shēn
说《大涅槃》名为如来秘密之藏。增长法身，
yóu rú léi shí xiàng yá shàng huā yǐ néng zhǎng yǎng rú shì dà yì gù
犹如雷时，象牙上华。以能长养如是大义故，
dé míng wéi dà bō niè pán ruò yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén yǒu
得名为‘大般涅槃’。若有善男子、善女人，有
néng xí xué shì dà niè pán wēi miào jīng diǎn dāng zhī shì rén néng bào
能习学是大涅槃微妙经典，当知是人，能报
fó ēn zhēn fó dì zǐ
佛恩，真佛弟子。”

jiā shè pú sà bó fó yán shèn qí shì zūn suǒ yán fó xìng
迦叶菩萨白佛言：“甚奇！世尊！所言佛性

shènshēnshènshēn nánjiànnán rù shēngwén yuánjué suǒ bù néng jiě
甚深甚深，难见难入，声闻、缘觉所不能解

50 ”
。

fó yán shànnán zǐ rú shì rú shì rú rǔ suǒ tàn bù
佛言：“善男子，如是如是，如汝所叹，不

wéi wǒ shuō
违我说。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn fó xìngzhě yún hé shèn
迦叶菩萨白佛言：“世尊！佛性者，云何甚

shēnnánjiànnán rù
深难见难入？”

fó yán shànnán zǐ rú bǎimáng rén wèi zhì mù gù zào
佛言：“善男子，如百盲人，为治目故，造

yì liáng yī shì shí liáng yī jí yǐ jīn bī jué qí yǎn mò yǐ yī
诣良医。是时，良医即以金錡抉⁵¹其眼膜⁵²，以一

zhǐ shì wèn yán jiàn fǒu máng rén dá yán wǒ yóu wèi jiàn
指示问言：‘见不？’盲人答言：‘我犹未见。’

fù yǐ èr zhǐ sān zhǐ shì zhī nǎi yán shǎojiàn shànnán zǐ
复以二指、三指示之，乃言：‘少见。’善男子，

shì dà niè pán wēi miào jīng diǎn rú lái wèi shuō yì fù rú shì wú liàng
是大涅槃微妙经典，如来未说亦复如是，无量

pú sà suī jù zú xíng zhū bō luó mì nǎi zhì shí zhù yóu wèi néng jiàn suǒ
菩萨虽具足行诸波罗蜜乃至十住，犹未能见所

yǒu fó xìng rú lái jì shuō jí biàn shǎojiàn shì pú sà mó hē sà jì
有佛性，如来既说即便少见。是菩萨摩诃萨既

dé jiàn yǐ xián zuò shì yán shèn qí shì zūn wǒ děng liú zhuǎn
得见已，咸作是言：‘甚奇！世尊！我等流转

wú liàng shēng sǐ cháng wéi wú wǒ zhī suǒ huò luàn shànnán zǐ rú
无量生死，常为无我之所惑乱。’善男子，如

shì pú sà wèi jiē shí dì shàng bù míng liǎo zhī jiàn fó xìng hé kuàng
是菩萨位阶十地，尚不明瞭知见佛性，何况

⁵⁰ 大正藏：解；永乐北藏及龙藏：报

⁵¹ 大正藏：决；永乐北藏及龙藏：抉

⁵² 大正藏：膜；永乐北藏及龙藏：膜

shēngwén yuánjué zhī rén néng dé jiàn yé
声闻、缘觉之人能得见耶？

fù cì shànnán zǐ pì rú yuǎn⁵³ guān xū kōng é yàn
“复次，善男子，譬如远⁵³观虚空鹅雁，
wéi shì xū kōng wéi shì é yàn dì guān bù yǐ fǎng fú⁵⁴ jiàn zhī
为是虚空？为是鹅雁？谛观不已，仿佛⁵⁴见之。

shí zhù pú sà yú rú lái xìng zhī jiàn shǎo fēn yì fù rú shì kuàng fù
十住菩萨于如来性知见少分亦复如是，况复

shēngwén yuánjué zhī rén ér néng zhī jiàn
声闻、缘觉之人而能知见？

shànnán zǐ pì rú zuì rén yù shè yuǎn lù ménglóngjiàn
“善男子，譬如醉人，欲涉远路，矇眊见
dào shí zhù pú sà yú rú lái xìng zhī jiàn shǎo fēn yì fù rú shì
道。十住菩萨，于如来性知见少分，亦复如是。

shànnán zǐ pì rú kě rén xíng yú kuàng⁵⁵ yě shì rén kě
“善男子，譬如渴人，行于旷⁵⁵野，是人渴
bī biànxíng qiú shuǐ jiàn yǒu cóng shù shù yǒu bái hè shì rén mí mèn
逼，遍行求水，见有丛树，树有白鹤。是人迷闷，

bù néng fēn bié shì shù shì shuǐ dì guān bù yǐ nǎi jiàn bái hè jí yǐ
不能分别是树是水，谛观不已，乃见白鹤及以
cóngshù shànnán zǐ shí zhù pú sà yú rú lái xìng zhī jiàn shǎo fēn
丛树。善男子，十住菩萨，于如来性知见少分，

yì fù rú shì
亦复如是。

shànnán zǐ pì rú yǒu rén zài dà hǎi zhōng nǎi zhì wú
“善男子，譬如有人，在大海中，乃至无
liàng bǎi qiān yóu xún yuǎn wàng dà bó lóu lǚ táng gé jí zuò shì niàn
量百千由旬远望大舶、楼櫓、堂阁，即作是念：

bǐ shì lóu lǚ wéi shì xū kōng⁵⁵ jiǔ shì nǎi shēng bì dìng zhī xīn
‘彼是楼櫓？为是虚空？’久视乃生必定之心，
zhī shì lóu lǚ shí zhù pú sà yú zì shēn zhōng jiàn rú lái xìng yì
知是楼櫓。十住菩萨，于自身中见如来性，亦
fù rú shì
复如是。

⁵³ 大正藏：仰；永乐北藏及龙藏：远

⁵⁴ 大正藏：髣髴；永乐北藏及龙藏：仿佛

⁵⁵ 大正藏：圻

shànnán zǐ pì rú wáng zǐ shēn jí nuòruò tōng yè yóu
“善男子，譬如王子，身极懦弱，通夜游

xì zhì míngqīngdàn mù shì yī qiè xī bù míngliǎo shí zhù pú sà
戏至明清旦，目视一切悉不明了。十住菩萨，

sūi yú jǐ shēnjiàn rú lái xìng yì fù rú shì bú dà míngliǎo
虽于己身见如来性，亦复如是，不大明了。

fù cì shànnán zǐ pì rú chén lì wáng shì suǒ jū
“复次，善男子，譬如臣吏，王事所拘，

bī yè huán jiā diànmíngzàn fā yīn jiàn niú jù jí zuò shì niàn
逼夜还家，电明暂发，因见牛聚，即作是念：

wéi shì niú qún wéi yún wéi shè shì rén jiǔ shì suī shēng niú
‘为是牛群？为云？为舍？’是人久视，虽生牛

xiǎng yóu bù shěndìng shí zhù pú sà sūi yú jǐ shēnjiàn rú lái xìng
想，犹不审定。十住菩萨，虽于己身见如来性，

wèinéngshěndìng yì fù rú shì
未能审定亦复如是。

fù cì shànnán zǐ rú chí jiè bǐ qiū guān wú chóngshuǐ
“复次，善男子，如持戒比丘，观无虫水

ér jiàn chóngxiàng jí zuò shì niàn cǐ zhōng dòngzhě wéi shì chóng
而见虫相，即作是念：‘此中动者，为是虫

yé shì chén tǔ yé jiǔ shì bù yǐ suī zhī shì chén yì bù
耶？是尘土耶？’久视不已，虽知是尘，亦不

míngliǎo shí zhù pú sà yú jǐ shēnzhōngjiàn rú lái xìng yì fù rú
明了。十住菩萨，于己身中见如来性，亦复如

shì bú dà míngliǎo
是，不大明了。

fù cì shànnán zǐ pì rú yǒurén yú yīn àn zhōngyuǎn
“复次，善男子，譬如有人，于阴暗处远

jiànxiǎo ér jí zuò shì niàn bǐ wéi shì niú wéi rén wéi niǎo
见小儿，即作是念：‘彼为是牛？为人？为鸟

yé jiǔ shì bù yǐ suī jiànxiǎo ér yóu bù míngliǎo shí zhù
耶？’久视⁵⁶不已，虽见小儿，犹不明了。十住

pú sà yú jǐ shēnzhōngjiàn rú lái xìng yì fù rú shì bú dà míng
菩萨，于己身中见如来性，亦复如是，不大明

liǎo
了。

⁵⁶ 大正藏：观

fù cì shànnán zǐ pì rú yǒurén yú yè àn zhōng
“复次，善男子，譬如有人，于夜暗中，
jiàn huà pú sà jí zuò shì niàn shì pú sà xiàng zì zài tiān xiàng
见画菩萨，即作是念：‘是菩萨像、自在天像、
dà fàn tiān xiàng chéng rǎn yī yé shì rén jiǔ shì suī fù yì wèi shì
大梵天像 成染衣耶？’是人久视⁵⁷，虽复意谓是
pú sà xiàng yì bù míng liǎo shí zhù pú sà yú jǐ shēn zhōng jiàn rú
菩萨像，亦不明了。十住菩萨，于己身中见如
lái xìng yì fù rú shì bú dà míng liǎo
来性，亦复如是，不大明了。

shànnán zǐ suǒ yǒu fó xìng rú shì shèn shēn nán dé zhī jiàn
“善男子，所有佛性如是甚深，难得知见，
wéi fó néng zhī fēi zhū shēng wén yuán jué suǒ jí shànnán zǐ zhì
唯佛能知，非诸声闻、缘觉所及。善男子，智
zhě yīng zuò rú shì fēn bié zhī rú lái xìng
者应作如是分别，知如来性。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn fó xìng rú shì wēi xì nán zhī
迦叶菩萨白佛言：“世尊！佛性如是微细难知，
yún hé ròu yǎn ér néng dé jiàn
云何肉眼而能得见？”

fó gào jiā shè shànnán zǐ rú fēi xiǎng fēi fēi xiǎng tiān yì fēi
佛告迦叶：“善男子，如非想非非想天亦非
èr shèng suǒ néng dé zhī suí shùn qì jīng yǐ xìn gù zhī
二乘所能得知，随顺契经，以信故知。

shànnán zǐ shēng wén yuán jué xìn shùn rú shì dà niè pán
“善男子，声闻、缘觉信顺如是《大涅槃
jīng zì zhī jǐ shēn yǒu rú lái xìng yì fù rú shì shànnán zǐ shì
经》，自知己身有如来性亦复如是。善男子，是
gù yīng dāng jīng qín xiū xí dà niè pán jīng shànnán zǐ rú shì fó
故应当精勤修习《大涅槃经》。善男子，如是佛
xìng wéi fó néng zhī fēi zhū shēng wén yuán jué suǒ jí
性唯佛能知，非诸声闻、缘觉所及。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn fēi shèng fán fū yǒu zhòng
迦叶菩萨白佛言：“世尊！非圣凡夫有众
shēng xìng jīe shuō yǒu wǒ
生性，皆说有我。”

⁵⁷ 大正藏：观

fó yán pì rú èr rén gòngwéi qīn yǒu yī shì wáng zǐ
佛言：“譬如二人，共为亲友，一是王子、
yī shì pín jiàn rú shì èr rén hù xiāng wǎng fǎn⁵⁸ shì shí pín rén jiàn
一是贫贱。如是二人互相往反⁵⁸。是时，贫人见
shì wáng zǐ yǒu yī hǎo dāo jìng miào dì yī xīn zhōng tān zhuó wáng
是王子有一好刀，净妙第一，心中贪著。王
zǐ hòu shí zhí chí shì dāo táo zhì tā guó pín rén yú hòu jì sù
子后时，执持是刀，逃至他国。贫人于后，寄宿
tā jiā jí yú mián zhōng yì yán dāo dāo páng rén wén zhī⁵⁹
他家，即于眠中寤言：‘刀！刀！’旁⁵⁹人闻之，
shōu zhì wáng suǒ shí wáng wèn yán rǔ yán dāo zhě kě yǐ shì
收至王所。时，王问言：‘汝言刀者，可以示
wǒ shì rén jù yǐ shàng shì dá wáng wáng jīn shè shǐ tú gē chén
我。’是人具以上事答王：‘王今设使屠割臣
shēn fēn liè shǒu zú yù dé dāo zhě shí bù kě dé chén yǔ wáng
身，分裂手足，欲得刀者，实不可得。臣与王
zǐ sù wéi qīn hòu xiāngòng yī chù suī céng yǎn jiàn nǎi zhì bù gǎn
子素为亲厚，先共一处，虽曾眼见，乃至不敢
yǐ shǒu chéng chù kuàng dāng gù qǔ wáng fù wèn yán qīng suǒ
以手扞触，况当故取？’王复问言：‘卿所
jiàn dāo xiàng mào hé lèi dá yán dà wáng chén suǒ jiàn zhě⁶⁰
见刀，相貌何类？’答言：‘大王，臣⁶⁰所见者，
rú gǔ yáng jiǎo wáng wén shì yǐ xīn rán ér xiào yǔ yán rǔ
如羝羊角。’王闻是已，欣然而笑，语言：‘汝
jīn suí yì suǒ zhì mò shēng yōu bù wǒ kù zàng zhōng dōu wú shì dāo
今随意所至，莫生忧怖。我库藏中，都无是刀，
kuàng rǔ nǎi yú wáng zǐ biān jiàn shí wáng jí wèn zhū qún chén yán
况汝乃于王子边见？’时，王即问诸群臣言：
rǔ děng céng jiàn rú shì dāo fǒu yán yǐ biàn bēng xún lì yú zǐ
‘汝等曾见如是刀不？’言已便崩，寻立余子
shào jì wáng wèi fù wèn qún chén rǔ děng céng yú guān kù zàng
绍继王位，复问群臣：‘汝等曾于官库藏
zhōng jiàn shì dāo fǒu zhū chén dá yán chén děng céng jiàn
中，见是刀不？’诸臣答言：‘臣等曾见。’

⁵⁸ 大正藏：返

⁵⁹ 大正藏：傍

⁶⁰ 大正藏：臣；永樂北藏及龍藏：我

yòu fù wènyán qí zhuàng hé sì dá yán dà wáng rú gǔ
又复问言：‘其状何似？’ 答言：‘大王，如羖
yángjiǎo wángyán wǒ kù zàngzhōng hé yuándāngyǒu rú shì xiàng
羊角。’ 王言：‘我库藏中，何缘当有如是相
dāo cì dì sì wáng jiē xī jiǎnjiào qiú suǒ bù dé quèhòushù
刀？’ 次第四王皆悉检校⁶¹，求索不得。却后数
shí xiāntáowáng zǐ cóng tā guóhuán guī qí běn tǔ fù dé wéiwáng
时，先逃王子，从他国还归其本土，复得为王。

jì dēngwángwèi fù wènzhūchén rǔ jiàndāofǒu dá yán
既登王位，复问诸臣：‘汝见刀不？’ 答言：
dà wáng chénděng jiē jiàn yòu fù wènyán qí zhuàng hé
‘大王，臣等皆见。’ 又复问言：‘其状何

sì dá yán dà wáng qí sè qīngjìng rú yōu bō luó huā fù
似？’ 答言：‘大王，其色清净如优钵罗华。’ 复
yǒu dá yán xíng rú yángjiǎo fù yǒu dá yán qí sè hóng chì
有答言：‘形如羊角。’ 复有答言：‘其色红赤，

yóu rú huǒ jù fù yǒu dá yán yóu rú hēi shé shí wáng dà
犹如火聚。’ 复有答言：‘犹如黑蛇。’ 时，王大
xiào qīngděng jiē xī bú jiàn wǒ dāozhēn shí zhī xiàng
笑：‘卿等皆悉不见我刀真实之相。’

shànnán zǐ pú sà mó hē sà yì fù rú shì chūxiàn yú shì
“善男子，菩萨摩诃萨亦复如是，出现于世

shuō wǒ zhēnxiàng shuō yǐ shě qù pì rú wáng zǐ chí jìng miào dāo
说我真相，说已舍去，譬如王子，持净妙刀，
táo zhì tā guó fán fū yú rén shuōyán yī qiè yǒu wǒ yǒu wǒ rú
逃至他国。凡夫愚人说言：‘一切有我有我。’ 如

bǐ pín rén zhǐ sù tā shè yì yán dāo dāo shēngwén yuán
彼贫人，止宿他舍，寢言：‘刀！刀！’ 声闻、缘
jué wènzhūzhòngshēng wǒ yǒu hé xiàng dá yán wǒ jiàn wǒ xiàng
觉问诸众生：‘我有何相？’ 答言：‘我见我相

dà rú mǔ zhǐ huòyán rú mǐ huò rú bài zǐ yǒuyán wǒ xiàng
大如拇⁶²指。’ 或言如米，或如稗子。有言：‘我相
zhù zài xīn zhōng chì rán rú rì rú shì zhòngshēng bù zhī wǒ xiàng
住在心中，炽然如日。’ 如是众生，不知我相，

pì rú zhūchén bù zhī dāoxiàng pú sà rú shì shuō yú wǒ fǎ fán
譬如诸臣，不知刀相。菩萨如是说于我法，凡

⁶¹ 大正藏：检校

⁶² 大正藏：母

fū bù zhī zhǒngzhǒng fēn bié wàngzuò wǒ xiàng rú wèndāoxiàng dá
夫不知种种分别，妄作我相，如问刀相，答
sì yángjiǎo shì zhū fán fū cì dì xiāng xù ér qǐ xié jiàn wèiduàn
似羊角。是诸凡夫，次第相续而起邪见，为断
rú shì zhū xié jiàn gù rú lái shì xiànsuō yú wú wǒ pì rú wáng zǐ
如是诸邪见故，如来示现说于无我，譬如王子
yù zhū chényán wǒ kù zàngzhōng wú rú shì dāo
语诸臣言：‘我库藏中，无如是刀。’

shànnán zǐ jīn rì rú lái suǒshuōzhēn wǒ míngyuē fó xìng
“善男子，今日如来所说真我，名曰佛性，
rú shì fó xìng wǒ fó fǎ zhōng pì rú jìngdāo shànnán zǐ ruò
如是佛性，我佛法中，譬如净刀。善男子，若
yǒu fán fū néngshànshuōzhě jí shì suí shùn wú shàng fó fǎ ruò yǒu
有凡夫能善说者，即是随顺无上佛法。若有
shànnéng fēn bié suí shùn xuānshuō shì zhě dāng zhī jí shì pú sà xiàng
善能分别随顺宣说是者，当知即是菩萨相
mào
貌。”

wén zì pǐn dì shí sān
文字品第十三⁶³

fó fù gào jiā shè suǒyǒuzhǒngzhǒng yì lùn zhòushù yán
佛复告迦叶：“所有种种异论、呪术、言
yǔ wén zì jiē shì fó shuō fēi wàidàoshuō
语、文字皆是佛说，非外道说。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn yún hé rú lái shuō zì gēn
迦叶菩萨白佛言：“世尊！云何如来说字根
běn
本？”

fó yán shànnán zǐ chūshuōbàn zì yǐ wéigēnběn chí zhū
佛言：“善男子，初说半字以为根本，持诸
jì lùn zhòushù wénzhāng zhū yīn shí fǎ fán fū zhī rén xué shì
记论、呪术、文章、诸阴实法。凡夫之人学是
zì běn rán hòu néng zhī shì fǎ fēi fǎ
字本，然后能知是法非法。”

⁶³ 大正藏：大般涅槃经文字品第十三

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn suǒ yán zì zhě qí yì
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！所言字者，其义

yún hé
云何？”

shàn nán zǐ yǒu shí sì yīn míng wéi zì yì suǒ yán zì zhě
“善男子，有十四音名为字义。所言字者，

míng yuē niè pán cháng gù bù liú ruò bù liú zhě zé wéi wú jìn
名曰涅槃，常故不流；若不流者，则为无尽；

fū wú jìn zhě jí shì rú lái jīn gāng zhī shēn
夫无尽者，即是如来金刚之身。

shì shí sì yīn míng yuē zì běn ā zhě bú pò huài gù
“是十四音名曰字本。阿^短者⁶⁴，不破坏故；

bú pò huài zhě míng yuē sān bǎo pì rú jīn gāng yòu fù ā zhě
不破坏者，名曰三宝，譬⁶⁵如金刚。又复，阿者，

bù liú gù bù liú zhě jí shì rú lái rú lái jiǔ kǒng wú suǒ liú gù
不流故；不流者，即是如来。如来九孔无所流故，

shì gù bù liú yòu wú jiǔ kǒng shì gù bù liú bù liú jí cháng
是故不流。又，无九孔，是故不流，不流即常，

cháng jí rú lái rú lái wú zuò shì gù bù liú yòu fù ā zhě
常即如来，如来无作，是故不流。又复阿者，

míng wéi gōng dé gōng dé zhě jí shì sān bǎo shì gù míng ā
名为功德；功德者，即是三宝，是故名阿。

cì ā zhě míng ā shè lí ā shè lí zhě yì hé
“次阿^{长呼}者⁶⁶，名阿阇黎⁶⁷。阿阇黎者，义何

wèi yé yú shì jiān zhōng dé míng shèng zhě hé wèi wéi shèng shèng
谓耶？于世间中得名圣者。何谓为圣？圣

míng wú zhuó shǎo yù zhī zú yì míng qīng jìng néng dù zhòng shēng yú
名无著，少欲知足，亦名清净，能度众生于

sān yǒu liú shēng sǐ dà hǎi shì míng wéi shèng yòu fù ā zhě míng yuē
三有流生死大海，是名为圣。又复阿者，名曰

zhì dù xiū chí jìng jiè suí shùn wēi yí yòu fù ā zhě míng yī shèng
制度，修持净戒，随顺威仪。又复阿者，名依圣

rén yīng xué wēi yí jìn zhǐ jǔ dòng gòng yǎng gōng jìng lǐ bài sān
人，应学威仪进止举动，供养、恭敬、礼拜三

⁶⁴ 大正藏：短阿者；永乐北藏及龙藏：阿（短）者

⁶⁵ 大正藏：喻

⁶⁶ 大正藏：长阿者；永乐北藏及龙藏：阿（长呼）者

⁶⁷ 大正藏：梨

zūn xiàoyǎng fù mǔ jí xué dà shèng shànnán nǚ děng jù chí jìn jiè jí
 尊，孝养父母及学大乘。善男女等具持禁戒及
 zhū pú sà mó hē sà děng shì míngshèngrén yòu fù ā zhě míngyuē
 诸菩萨摩诃萨等，是名圣人。又复阿者，名曰
 jiào huì rú yán rǔ děng rú shì yīngzuò rú shì mò zuò ruò
 教诲，如言：‘汝等⁶⁸如是应作，如是莫作。’若
 yǒunéngzhē fēi wēi yí fǎ shì míngshèngrén shì gù míng ā
 有能遮非威仪法，是名圣人，是故名阿。

yī zhě jí shì fó fǎ fàn xíngguǎng dà qīngjìng wú
 “伊^{短呼}者⁶⁹，即是佛法，梵行广大，清净无
 gòu pì rú mǎnyuè rǔ děng rú shì yīngzuò bú zuò shì yì fēi
 垢，譬如满月。汝等如是应作、不作，是义、非
 yì cǐ shì fó shuō cǐ shì móshuō shì gù míng yī
 义，此是佛说、此是魔说，是故名伊。

yī zhě fó fǎ wēimiào shènsēnnán dé rú zì zài
 “伊^{长呼}者⁷⁰，佛法微妙，甚深难得。如自在
 tiān dà fàn tiānwáng fǎ míng zì zài ruò néng chí zhě zé míng hù
 天、大梵天王，法名自在，若能持者，则名护
 fǎ yòu zì zài zhě míng sì hù shì shì sì zì zài zé néngshè hù
 法。又，自在者，名四护世。是四自在则能摄护

dà niè pán jīng yì néng zì zài fū yáng xuān shuō yòu fù yī zhě
 《大涅槃经》，亦能自在敷扬宣说。又复伊者，
 néng wèi zhòng shēng zì zài shuō fǎ fù cì yī zhě wèi zì zài gù shuō
 能为众生自在说法。复次，伊者为自在故说，
 hé děng shì yé suǒ wèi xiū xí fāng děng jīng diǎn fù cì yī zhě wèi
 何等是耶？所谓修习方等经典。复次，伊者为
 duàn jí dù rú chú bài huì jiē xī néng lìng biàn chéng jí xiáng shì
 断嫉妬，如除稗秽，皆悉能令变成吉祥，是
 gù míng yī
 故名伊。

yōu zhě yú zhū jīng zhōng zuì shàng zuì shèng zēngzhǎng
 “忧^{短呼}者⁷¹，于诸经中最上、最胜、增长
 shàngshàng wèi dà niè pán fù cì yōuzhě rú lái zhī xìng shēng
 上上，谓大涅槃。复次，忧者，如来之性，声

⁶⁸ 大正藏：等；永乐北藏及龙藏：来

⁶⁹ 大正藏：短伊者；永乐北藏及龙藏：伊（短呼）者

⁷⁰ 大正藏：长伊者；永乐北藏及龙藏：伊（长呼）者

⁷¹ 大正藏：短忧者；永乐北藏及龙藏：忧（短呼）者

wén yuánjué suǒ wèi céng wén rú yī qiè chù běi yù dānyuè zuì wéi
闻、缘觉所未曾闻。如一切处，北郁单越最为
shū shèng pú sà ruò néng tīng shòu shì jīng dé míng zuì shàng zuì shèng⁷²
殊胜；菩萨若能听受是经，得名最上最胜⁷²，
shì gù míng yōu
是故名忧。

yōu zhě⁷³ pì rú niú rǔ zhū wèi zhōng shàng rú lái zhī
“忧^长者⁷³，譬如牛乳，诸味中上；如来之
xìng yì fù rú shì yú zhū jīng zhōng zuì zūn zuì shàng ruò yǒu fěi
性，亦复如是，于诸经中最尊、最上。若有诽
bàng dāng zhī shì rén yǔ niú wú bié fù cì yōu zhě shì rén
谤，当知是人，与牛无别。复次，忧者，是人
míng wéi wú huì zhèng niàn fěi bàng rú lái wēi mì mì zàng dāng zhī shì
名为无慧正念，诽谤如来微秘密藏，当知是
rén shèn kě lián mǐn yuǎn lí rú lái mì mì zhī zàng shuō wú wǒ fǎ
人，甚可怜悯，远离如来秘密之藏，说无我法，
shì gù míng yōu
是故名忧。

yān zhě jí shì zhū fó fǎ xìng niè pán shì gù míng yān
“啞者，即是诸佛法性涅槃，是故名啞。

yī zhě⁷⁴ wèi rú lái yì fù cì yī zhě rú lái jìn zhǐ
“鬻⁷⁴者，谓如来义。复次，鬻者，如来进止、
qū shēn⁷⁵ jǔ dòng wú bú lì yì yī qiè zhòng shēng shì gù míng yī
屈伸⁷⁵、举动无不利益一切众生，是故名鬻。

wū zhě míng fán nǎo yì fán nǎo zhě míng yuē zhū lòu
“乌者，名烦恼义。烦恼者，名曰诸漏。

rú lái yǒng duàn yī qiè fán nǎo shì gù míng wū
如来永断一切烦恼，是故名乌。

pào zhě wèi dà shèng yì yú shí sì yīn shì jiū jìng yì
“炮者，谓大乘义，于十四音是究竟义。

dà shèng jīng diǎn yì fù rú shì yú zhū jīng lùn zuì wéi jiū jìng shì gù
大乘经典亦复如是，于诸经论最为究竟，是故
míng pào
名炮。

⁷² 大正藏：于一切众最上最胜；永乐北藏及龙藏：得名最上最胜

⁷³ 大正藏：长忧者；永乐北藏及龙藏：忧（长）者

⁷⁴ 大正藏：野；永乐北藏及龙藏：野

⁷⁵ 大正藏：申；永乐北藏及龙藏：伸

ān zhě néngzhē yī qiè zhū bú jìng wù yú fó fǎ zhōngnéng
“菴者，能遮一切诸不净物，于佛法中能

shě yī qiè jīn yín bǎo wù shì gù míng ān
舍一切金银宝物，是故名菴。

ē zhě míngshèngshèng yì hé yǐ gù cǐ dà shèngdiǎn
“痾者，名胜乘义。何以故？此大乘典

dà niè pán jīng yú zhū jīng zhōng zuì wéi shū shèng shì gù míng ē 安饿切。
《大涅槃经》于诸经中最为殊胜，是故名痾。

jiā zhě yú zhū zhòngshēng qǐ dà cí bēi shēng yú zǐ xiǎng
“迦者，于诸众生起大慈悲，生于子想，

rú luó hóu luó zuò miào shàn yì shì gù míng jiā
如罗睺罗，作妙善义，是故名迦。

qù zhě míng fēi shàn yǒu fēi shàn yǒu zhě míng wéi zá huì
“呿者，名非善友。非善友者，名为杂秽。

bú xìn rú lái mì mì zhī zàng shì gù míng qù
不信如来秘密之藏，是故名呿。

qié zhě míng zàng zàng zhě jí shì rú lái mì zàng yī
“伽者，名藏。藏者，即是如来秘藏。一

qiè zhòngshēng jiē yǒu fó xìng shì gù míng qié
切众生皆有佛性，是故名伽。

qié zhě 重音 rú lái cháng yīn hé děng míng wéi rú lái cháng
“伽⁷⁶者，如来常音。何等名为如来常

yīn suǒ wèi rú lái cháng zhù bú biàn shì gù míng qié
音？所谓如来常住不变，是故名伽。

é zhě yī qiè zhū xíng pò huài zhī xiàng shì gù míng é
“俄者，一切诸行破坏之相，是故名俄。

zhē zhě jí shì xiū yì tiáo fú yī qiè zhū zhòngshēng gù
“遮者，即是修义。调伏一切诸众生故，

míng wéi xiū yì shì gù míng zhē
名为修义，是故名遮。

chē zhě rú lái fù yīn yī qiè zhòngshēng pì rú dà gài
“车者，如来覆荫一切众生，譬如大盖，

shì gù míng chē
是故名车。

shé zhě shì zhèng jiě tuō wú yǒu lǎo xiàng shì gù míng shé
“阇者，是正解脱，无有老相，是故名阇。

⁷⁶ 大正藏：重音伽者；永乐北藏及龙藏：伽（重音）者

shé zhě fán nǎo fán mào pì rú chóu lín shì gù míng
“**阇重音者**⁷⁷，烦恼繁茂，譬如稠林，是故名

shé
阇。

rě zhě shì zhì huì yì zhī zhēn fǎ xìng shì gù míng rě
“若者，是智慧义，知真法性，是故名若。

zhà zhě yú yán fú tí shì xiànbànshēn ér yǎnshuō fǎ pì
“吒者，于阎浮提示现半身而演说法，譬

rú bàn yuè shì gù míng zhà
如半月，是故名吒。

chà zhě fǎ shēn jù zú pì rú mǎnyuè shì gù míng chà
“**佗者**⁷⁸，法身具足，譬如满月，是故名佗

土家
切。

tú zhě shì yú chī sēng bù zhī cháng yǔ wú cháng pì rú
“茶者，是愚痴僧，不知常与无常，譬如

xiǎo ér shì gù míng tú
小儿，是故名茶。

tú zhě bù zhī shī ēn pì rú dī yáng shì gù míng tú
“**茶重音者**⁷⁹，不知师恩，譬如羝羊，是故名茶。

ná zhě fēi shì shèng yì pì rú wàidào shì gù míng ná
“**拏者**⁸⁰，非是圣义，譬如外道，是故名拏。

duō zhě rú lái yú bǐ gào zhū bǐ qiū yí lí jīng wèi dāng
“多者，如来于彼告诸比丘：‘宜离惊畏，当

wèi rǔ děngshuō wēimào fǎ shì gù míng duō
为汝等说微妙法。’是故名多。

tā zhě míng yú chī yì zhòngshēng liú zhuǎnshēng sǐ zì
“他者，名愚痴义。众生流转生死，自

chán rú cán jié qiāng shì gù míng tā
缠如蚕蛭蜣⁸¹，是故名他。

tuó zhě míng yuē dà shī suǒ wèi dà shèng shì gù míng tuó
“陀者，名曰大施，所谓大乘，是故名陀。

77 大正藏：重音阇者；永乐北藏及龙藏：阇（重音）者

78 大正藏：佗（土家反）者；永乐北藏及龙藏：佗者

79 大正藏：重音茶者；永乐北藏及龙藏：茶（重音）者

80 大正藏：拏

81 大正藏：自缠如蚕

tuó zhě chēngzàngōng dé suǒ wèi sānbǎo rú xū mí shān
“陀^{重音}者⁸²，称赞功德，所谓三宝如须弥山，

gāo jùn guǎng dà wú yǒu qīng dǎo shì gù míng tuó
高峻广大，无有倾倒，是故名陀。

nà zhě sānbǎo ān zhù wú yǒu qīng dòng pì rú mén kǔn
“那者，三宝安住，无有倾动，譬如门阂，

shì gù míng nà
是故名那。

bō zhě míng diān dǎo yì ruò yán sān bǎo xī jiē miè jìn
“波者，名颠倒义。若言三宝悉皆灭尽，

dāng zhī shì rén wéi zì yí huò shì gù míng bō
当知是人为自疑惑，是故名波。

pō zhě shì shì jiān zāi ruò yán shì jiān zāi qǐ zhī shí sān
“颇者，是世间灾。若言世间灾起之时，三

bǎo yì jìn dāng zhī shì rén yú chī wú zhì wéi shī shèng zhǐ shì gù
宝亦尽。当知是人愚痴无智，违失圣旨，是故

míng pō
名颇。

pó zhě míng fó shí lì shì gù míng pó
“婆者，名佛十力，是故名婆。

pó zhě míng wéi zhòng dàn kān rèn hé fù wú shàng zhèng
“婆^{重音}者⁸³，名为重担。堪任荷负无上正

fǎ dāng zhī shì rén shì dà pú sà shì gù míng pó
法，当知是人是大菩萨，是故名婆。

mó zhě shì zhū pú sà yán jùn zhì dù suǒ wèi dà shèng dà bō
“摩者，是诸菩萨严峻制度，所谓大乘大般

niè pán shì gù míng mó
涅槃，是故名摩。

yē zhě shì zhū pú sà zài zài chù chù wèi zhū zhòng shēng
“耶⁸⁴者，是诸菩萨，在在处处，为诸众生

shuō dà shèng fǎ shì gù míng yē
说大乘法，是故名耶。

luó zhě néng huài tān yù chēn huì yú chī shuō zhēn shí
“啰者，能坏贪欲、瞋恚、愚痴，说真实

⁸² 大正藏：重音陀者；永乐北藏及龙藏：陀（重音）者

⁸³ 大正藏：重音婆者；永乐北藏及龙藏：婆（重音）者

⁸⁴ 大正藏：邪

fǎ shì gù shuō luó
法，是故说罗。

luó zhě míngshēngwénshèngdòngzhuǎn bú zhù dà shèng
“罗⁸⁵者，名声闻乘动转不住。大乘

ān gù wú yǒu qīng dòng shě shēngwénshèng jīng qín xiū xí wú shàng
安固⁸⁶，无有倾动，舍声闻乘，精勤修习无上

dà shèng shì gù míng luó
大乘，是故名罗。

hé zhě rú lái shì zūn wèi zhū zhòng shēng yǔ dà fǎ yǔ suǒ
“和者，如来世尊为诸众生雨大法雨，所

wèi shì jiān zhòu shù jīng shū shì gù míng hé
谓世间呪术经书，是故名和。

shē zhě yuǎn lí sān jiàn shì gù míng shē
“赊者，远离三箭，是故名赊。

shā zhě míng jù zú yì ruò néng tīng shì dà niè pán jīng
“沙者，名具足义。若能听是《大涅槃经》，

zé wéi yǐ dé wén chí yī qiè dà shèng jīng diǎn shì gù míng shā
则为已得闻持一切大乘经典，是故名沙。

suō zhě wèi zhū zhòng shēng yǎn shuō zhèng fǎ lìng xīn huān xǐ
“娑者，为诸众生演说正法，令心欢喜，

shì gù míng suō
是故名娑。

hē zhě míng xīn huān xǐ qí zāi shì zūn lí yī qiè xíng
“呵者，名心欢喜。‘奇哉！世尊离一切行。

guài zāi rú lái rù bō niè pán shì gù míng hē
怪哉！如来入般涅槃。’是故名呵。

luó zhě míng yuē mó yì wú liàng zhū mó bù néng huǐ huài rú
“罗者，名曰魔义。无量诸魔不能毁坏如

lái mì zàng shì gù míng luó fù cì luó zhě nǎi zhì shì xiàn suí
来秘藏，是故名罗^{来家切}。复次，罗者，乃至示现随

shùn shì jiān yǒu fù mǔ qī zǐ shì gù míng luó
顺世间有父母妻子，是故名罗。

lǔ liú lú lóu rú shì sì zì shuō yǒu sì yì wèi
“鲁、流、卢、楼，如是四字说有四义，谓

fó fǎ sēng jí yǐ duì fǎ yán duì fǎ zhě suí shùn shì jiān rú
佛、法、僧及以对法。言对法者，随顺世间，如

⁸⁵ 大正藏：轻罗者；永乐北藏及龙藏：罗（轻音）者

⁸⁶ 大正藏：隐

tí pó dá shì xiànhuàisēng huàzuòzhǒngzhǒngxíngmào sè xiàng wèi zhì
提婆达示现坏僧，化作种种形貌色像，为制
jiè gù zhì zhěliǎo dá bù yīng yú cǐ ér shēngwèi bù shì míng suí
戒故。智者了达，不应于此而生畏怖，是名随
shùn shì jiān zhī xíng yǐ shì gù míng lǔ liú lú lóu
顺世间之行。以是故，名鲁、流、卢、楼。

xī qì shéngēn suí bí zhī shēng chángduǎnchāoshēng
“吸气、舌根、随鼻之声，长短超声，
suí yīn jiě yì jiē yīn shé chǐ ér yǒuchābié rú shì zì yì nénglǐng
随音解义，皆因舌齿而有差别。如是字义，能令
zhòngshēng kǒu yè qīngjìng zhòngshēng fó xìng zé bù rú shì jiǎ yú wén
众生，口业清净。众生佛性则不如是假于文
zì rán hòu qīngjìng hé yǐ gù xìngběn jìng gù suī fù chǔ zài yīn
字然后清净。何以故？性本净故。虽复处在阴、
jiè rù zhōng ér yì bù tóng yīn jiè rù yě⁸⁷ shì gù zhòng
界、入中，而亦不同阴、界、入也⁸⁷。是故，众
shēng xī yīng guī yī zhū pú sà děng yǐ fó xìng gù děng shì zhòngshēng
生悉应归依。诸菩萨等以佛性故，等视众生
wú yǒuchābié shì gù bàn zì yú zhū jīng shū jì lùn wénzhāng ér
无有差别。是故半字于诸经书、记论、文章而
wéigēnběn yòu bàn zì yì jiē shì fán nǎo yán shuō zhī běn gù míng
为根本。又，半字义皆是烦恼言说之本，故名
bàn zì mǎn zì zhě nǎi shì yī qiè shàn fǎ yán shuō zhī gēnběn yě
半字。满字者，乃是一切善法言说之根本也。
pì rú shì jiān wéi è xíngzhě míng wéi bàn rén xiū shàn xíngzhě míng wéi mǎn
譬如世间为恶行者名为半人，修善行者名为满
rén rú shì yī qiè jīng shū jì lùn jiē yīn bàn zì ér wéigēnběn
人。如是一切经书、记论，皆因半字而为根本。
ruò yán rú lái jí zhèng jiě tuō rù yú bàn zì shì shì bù rán hé yǐ
若言如来及正解脱入于半字，是事不然。何以
gù lí wén zì gù shì gù rú lái yú yī qiè fǎ wú ài⁸⁸ wú zhuó
故？离文字故。是故，如来于一切法无碍⁸⁸无著，
zhēn dé jiě tuō
真得解脱。

hé děng míng wéi jiě liǎo zì yì yǒu zhī rú lái chū xiàn yú
“何等名为解了字义？有知如来出现于

⁸⁷ 大正藏：而不同于阴入界也；永乐北藏及龙藏：而亦不同阴界入也

⁸⁸ 大正藏：碍

shì néngmièbàn zì shì gù míngwéi jiě liǎo zì yì ruò yǒu suí zhú bàn
世能灭半字，是故名为解了字义。若有随逐半
zì yì zhě shì rén bù zhī rú lái zhī xìng
字义者，是人不知如来之性。

hé děng míng wéi wú zì yì yé qīn jìn xiū xí bú shàn fǎ
“何等名为无字义耶？亲近修习不善法
zhě shì míng wú zì yòu wú zì zhě suī néng qīn jìn xiū xí shàn
者，是名无字。又，无字者，虽能亲近修习善
fǎ bù zhī rú lái cháng yǔ wú cháng héng yǔ fēi héng jí fǎ
法，不知如来常与无常，恒与非恒，及法、
sēng èr bǎo lǜ yǔ fēi lǜ jīng yǔ fēi jīng mó shuō fó shuō ruò
僧二宝，律与非律，经与非经，魔说佛说。若
yǒu bù néng rú shì fēn bié shì míng suí zhú wú zì yì yě wǒ jīn yǐ
有不能如是分别，是名随逐无字义也。我今已
shuō rú shì suí zhú wú zì zhī yì shàn nán zǐ shì gù rǔ jīn yīng lí
说如是随逐无字之义。善男子，是故汝今应离
bàn zì shàn jiě mǎn zì
半字，善解满字。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn wǒ děng yīng dāng shàn xué zì
迦叶菩萨白佛言：“世尊！我等应当善学字
shù jīn wǒ zhí yù wú shàng zhī shī yǐ shòu rú lái yīn qín huì chì
数。今我值遇无上之师，已受如来殷勤诲勅。”

fó zàn jiā shè shàn zāi shàn zāi yào zhèng fǎ zhě yīng rú
佛赞迦叶：“善哉！善哉！乐正法者，应如
shì xué
是学。”

niǎo yù pǐn dì shí sì
鸟喻品第十四⁸⁹

fó fù gào jiā shè shàn nán zǐ niǎo yǒu èr zhǒng yī míng
佛复告迦叶⁹⁰：“善男子，鸟有二种，一名
jiā lín tí èr míng yuān yāng yóu zhǐ gòng jù bù xiāng shě lí shì
迦邻提，二名鸳鸯，游止共俱，不相舍离。是
kǔ wú cháng wú wǒ děng fǎ yì fù rú shì bù dé xiāng lí
苦、无常、无我等法，亦复如是，不得相离。”

⁸⁹ 大正藏：大般涅槃经鸟喻品第十四

⁹⁰ 大正藏：尔时，佛告迦叶菩萨

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn yún hé shì kǔ wú cháng
迦叶菩萨白佛言：“世尊！云何是苦、无常、

wú wǒ rú bǐ yuānyāng jiā lín tí niǎo
无我如彼鸳鸯、迦邻提鸟？”

fó yán shànnán zǐ yì fǎ shì kǔ yì fǎ shì lè yì
佛言：“善男子，异法是苦、异法是乐；异

fǎ shì cháng yì fǎ wú cháng yì fǎ shì wǒ yì fǎ wú wǒ pì
法是常、异法无常；异法是我、异法无我。譬

rú dào mǐ yì yú má mài má mài fù yì dòu sù gānzhè rú shì
如稻米，异于麻麦，麻麦复异豆粟、甘蔗。如是

zhūzhǒng cóng qí méng yá nǎi zhì huā yè jiē shì wú cháng guǒ
诸种，从其萌芽，乃至华叶，皆是无常；果

shí chéngshú rén shòuyòng shí nǎi míngwéi cháng hé yǐ gù xìng
实成熟，人受用时，乃名为常。何以故？性

zhēn shí gù
真实故。”

jiā shè bó fó yán shì zūn rú shì děng wù ruò shì chángzhě
迦叶白佛言：“世尊！如是等物，若是常者，

tóng rú lái yé
同如来耶？”

fó yán shànnán zǐ rǔ jīn bù yīngzuò rú shì shuō hé yǐ
佛言：“善男子，汝今不应作如是说。何以

gù ruò yán rú lái rú xū mí shān jié huài zhī shí xū mí bēngdǎo
故？若言如来如须弥山，劫坏之时，须弥崩倒，

rú lái ěr shí qǐ tóng huài yé shànnán zǐ rǔ jīn bù yīngshòu chí
如来尔时，岂同坏耶？善男子，汝今不应受持

shì yì shànnán zǐ yī qiè zhū fǎ wéi chú niè pán gèng wú yī
是义。善男子，一切诸法，唯除涅槃，更无一

fǎ ér shì chángzhě zhí yǐ shì dì yánguǒ shí cháng
法而是常者，直以世谛言果实常。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn shàn zāi shàn zāi rú
迦叶菩萨白佛言：“世尊！善哉！善哉！如

fó suǒshuō
佛所说。”

fó gào jiā shè rú shì rú shì shànnán zǐ suī xiū yī
佛告迦叶：“如是，如是。善男子，虽修一

qiè qì jīng zhū dìng nǎi zhì wèi wén dà bō niè pán jiē yán yī qiè xī shì
切契经诸定，乃至未闻大般涅槃，皆言一切悉是

wú cháng wén shì jīng yǐ suī yǒu fán nǎo rú wú fán nǎo jí néng
无 常 。 闻 是 经 已 ， 虽 有 烦 恼 ， 如 无 烦 恼 ， 即 能
lì yì yī qiè rén tiān hé yǐ gù xiǎo liǎo jǐ shēn yǒu fó xìng gù shì
利 益 一 切 人 天 。 何 以 故 ？ 晓 了 己 身 有 佛 性 故 ， 是
míng wéi cháng
名 为 常 。

fù cì shàn nán zǐ rú ān luó shù qí huā shǐ fū
“ 复 次 ， 善 男 子 ， 如 菴 罗 树⁹¹ ， 其 华 始 敷 ，

míng wú cháng xiàng ruò chéng guǒ shí duō suǒ lì yì nǎi míng wéi cháng
名 无 常 相 ； 若 成 果 实 ， 多 所 利 益 ， 乃 名 为 常 。

rú shì shàn nán zǐ suī xiū yī qiè qì jīng zhū dìng wèi wén rú shì dà
如 是 ， 善 男 子 ， 虽 修 一 切 契 经 诸 定 ， 未 闻 如 是 大

niè pán shí xián yán yī qiè xī shì wú cháng wén shì jīng yǐ suī yǒu
涅 槃 时 ， 咸 言 一 切 悉 是 无 常 。 闻 是 经 已 ， 虽 有

fán nǎo rú wú fán nǎo jí néng lì yì yī qiè rén tiān hé yǐ gù
烦 恼 ， 如 无 烦 恼 ， 即 能 利 益 一 切 人 天 。 何 以 故 ？

xiǎo liǎo jǐ shēn yǒu fó xìng gù shì míng wéi cháng
晓 了 己⁹² 身 有 佛 性 故 ， 是 名 为 常 。

fù cì shàn nán zǐ pì rú jīn kuàng xiāo róng⁹³ zhī shí
“ 复 次 ， 善 男 子 ， 譬 如 金 矿 ， 消 熔⁹³ 之 时 ，

shì wú cháng xiàng róng yǐ chéng jīn duō suǒ lì yì nǎi míng wéi
是 无 常 相 ； 熔⁹⁴ 已 成 金 ， 多 所 利 益 ， 乃 名 为

cháng rú shì shàn nán zǐ suī xiū yī qiè qì jīng zhū dìng wèi wén
常 。 如 是 ， 善 男 子 ， 虽 修 一 切 契 经 诸 定 ， 未 闻

rú shì dà niè pán shí xián yán yī qiè xī shì wú cháng wén shì jīng yǐ
如 是 大 涅 槃 时 ， 咸 言 一 切 悉 是 无 常 。 闻 是 经 已 ，

suī yǒu fán nǎo rú wú fán nǎo jí néng lì yì yī qiè rén tiān hé yǐ
虽 有 烦 恼 ， 如 无 烦 恼 ， 即 能 利 益 一 切 人 天 。 何 以

gù xiǎo liǎo jǐ shēn yǒu fó xìng gù shì míng wéi cháng
故 ？ 晓 了 己⁹⁵ 身 有 佛 性 故 ， 是 名 为 常 。

fù cì shàn nán zǐ pì rú hú má wèi bèi yā shí míng
“ 复 次 ， 善 男 子 ， 譬 如 胡 麻 ， 未 被 压 时 ， 名

⁹¹ 大正藏：譬如菴罗树

⁹² 大正藏：自

⁹³ 大正藏：融

⁹⁴ 大正藏：融

⁹⁵ 大正藏：自

yuē wú cháng jì yā chéngyóu duōyǒu lì yì nǎi míngwéi cháng
曰无常；既压成油，多有利益，乃名为常。

shànnán zǐ suī xiū yī qiè qì jīng zhū dìng wèiwén rú shì dà niè pán
善男子，虽修一切契经诸定，未闻如是大涅槃

shí xiányán yī qiè xī shì wú cháng wén shì jīng yǐ suī yǒu fán nǎo
时，咸言一切悉是无常。闻是经已，虽有烦恼，

rú wú fán nǎo jí néng lì yì yī qiè rén tiān hé yǐ gù xiǎo liǎo jǐ
如无烦恼，即能利益一切人天。何以故？晓了已

shēnyǒu fó xìng gù shì míngwéi cháng
身有佛性故，是名为常。

fù cì shànnán zǐ pì rú zhòng liú jīe guī yú hǎi
“复次，善男子，譬如众流，皆归于海。

yī qiè qì jīng zhū dìng sān mèi jīe guī dà shèng dà niè pán jīng hé
一切契经诸定三昧，皆归大乘《大涅槃经》。何

yǐ gù jīu jīng shàn shuō yǒu fó xìng gù shànnán zǐ shì gù wǒ
以故？究竟善说有佛性故。善男子，是故，我

yán yì fǎ shì cháng yì fǎ wú cháng nǎi zhì wú wǒ yì fù rú shì
言异法是常、异法无常，乃至无我亦复如是。”

jīa shè pú sà bó fó yán shì zūn rú lái yǐ lí yōu bēi dú jiàn
迦叶菩萨白佛言：“世尊！如来已离忧悲毒箭。

yōu bēi zhě míngwéi tiān rú lái fēi tiān yōu bēi zhě míngwéi rén
忧悲者⁹⁶，名为天，如来非天。忧悲者，名为人，

rú lái fēi rén yōu bēi zhě èr shí wǔ yǒu rú lái fēi èr shí wǔ yǒu
如来非人。忧悲者，二十五有⁹⁷，如来非二十五有。

shì gù rú lái wú yǒu yōu bēi hé gù chēng yán rú lái yōu bēi
是故，如来无有忧悲，何故称言如来忧悲？”

shànnán zǐ wú xiǎng tiān zhě míngwéi wú xiǎng ruò wú xiǎng
“善男子，无想天者，名为无想，若无想

zhě zé wú shòu mìng ruò wú shòu mìng yún hé ér yǒu yīn jiè zhū rù
者，则无寿命，若无寿命，云何而有阴界诸入？

yǐ shì yì gù wú xiǎng tiān shòu bù kě shuō yán yǒu suǒ zhù chù shànnán
以是义故，无想天寿不可说言有所住处。善男

zǐ pì rú shù shén yī shù ér zhù bù dé dìng yán yī zhī yī jié
子，譬如树神，依树而住，不得定言依枝、依节、

yī jīng yī yè suī wú dìng suǒ bù dé yán wú wú xiǎng tiān shòu
依茎、依叶，虽无定所，不得言无；无想天寿，

⁹⁶ 大正藏：夫忧悲者；永乐北藏及龙藏：忧悲者

⁹⁷ 大正藏：名二十五有；永乐北藏及龙藏：二十五有

yì fù rú shì shànnán zǐ fó fǎ yì ěr shènsēnnán jiě rú
亦复如是。善男子，佛法亦尔，甚深难解，如
lái shí wú yōu bēi kǔ nǎo ér yú zhòngshēng qǐ dà cí bēi xiànyǒuyōu
来实无忧悲苦恼，而于众生起大慈悲，现有忧
bēi shì zhūzhòngshēng rú luó hóu luó fù cì shànnán zǐ wú xiǎng
悲，视诸众生如罗睺罗。复次，善男子，无想
tiānzhōngsuǒyǒushòumìng wéi fó néng zhī fēi yú suǒ jí nǎi zhì fēi
天中所有寿命，唯佛能知，非余所及，乃至非
xiǎng fēi fēi xiǎngchù yì fù rú shì
想非非想处亦复如是。

jiā shè rú lái zhī xìng qīngjìng wú rǎn yóu rú huàshēn
“迦叶，如来之性，清净无染，犹如化身，

yún hé dāngyǒuyōu bēi kǔ nǎo ruò yán rú lái yǒu⁹⁸ yōu bēi zhě yún hé
云何当有忧悲苦恼？若言如来有⁹⁸忧悲者，云何
néng lì yī qiè zhòngshēng hóngguǎng fó fǎ ruò yán wú zhě yún hé
能利一切众生弘广佛法？若言无者，云何
ér yán děng shì zhòngshēng rú luó hóu luó ruò bù děng shì rú luó hóu
而言等视众生如罗睺罗？若不等视如罗睺
luó rú shì zhī yán zé wéi xū wàng yǐ shì yì gù shànnán zǐ
罗，如是之言则为虚妄。以是义故，善男子，
fó bù kě sī yì fǎ bù kě sī yì zhòngshēng fó xìng⁹⁹ bù kě sī yì
佛不可思议，法不可思议，众生佛性⁹⁹不可思议，
wú xiǎngtiānshòu bù kě sī yì rú lái yǒu yōu jí yǐ wú yōu shì fó jìng
无想天寿不可思议。如来有忧及以无忧是佛境
jiè fēi zhūshēngwén yuánjué suǒ zhī
界，非诸声闻、缘觉所知。

shànnán zǐ pì rú kōngzhōng shèzhái wēichén bù kě¹⁰⁰
“善男子，譬如空中，舍宅、微尘不可¹⁰⁰

zhù lì ruò yán shèzhái bù yīn kōngzhù wú yǒu shì chù yǐ shì yì gù
住立，若言舍宅不因空住，无有是处。以是义故，
bù kě shuōshězhù yú xū kōng bú zhù xū kōng fán fū zhī rén suī
不可说舍住于虚空、不住虚空。凡夫之人，虽
fù shuō yán shězhù xū kōng ér shì xū kōng shí wú suǒ zhù hé yǐ gù
复说言舍住虚空，而是虚空实无所住。何以故？

⁹⁸ 大正藏：有；永乐北藏及龙藏：无

⁹⁹ 大正藏：众生佛性；永乐北藏及龙藏：众生性

¹⁰⁰ 大正藏：得；永乐北藏及龙藏：可

xìng wú zhù gù shànán zǐ xīn yì rú shì bù kě shuō yán zhù yīn
性无住故。善男子，心亦如是，不可说言住阴、
jiè rù jí yǐ bú zhù wú xiǎng tiān shòu yì fù rú shì rú lái yōu
界、入及以不住。无想天寿，亦复如是；如来忧
bēi yì fù rú shì ruò wú yōu bēi yún hé shuō yán děng shì zhòng shēng
悲，亦复如是。若无忧悲，云何说言等视众
rú luó hóu luó ruò yán yǒu zhě fù yún hé yán xìng tóng xū kōng
如罗睺罗？若言有者，复云何言性同虚空？

shànán zǐ pì rú huàn shī suī fù huà zuò zhǒng zhǒng gōng
“善男子，譬如幻师，虽复化作种种宫
diàn shā shēng zhǎng yǎng xì fù fàng shě jí zuò jīn yín liú
殿、杀生长养、系缚放舍，及作金、银、琉
lí bǎo wù cóng lín shù mù dōu wú shí xìng rú lái yì ěr
璃、宝物、丛林、树木，都无实性。如来亦尔，
suí shùn shì jiān shì xiàn yōu bēi wú yǒu zhēn shí shànán zǐ rú lái
随顺世间示现忧悲，无有真实。善男子，如来
yǐ rù dà bō niè pán yún hé dāng yǒu yōu bēi kǔ nǎo ruò wèi rú lái
已入大般涅槃，云何当有忧悲苦恼？若谓如来
rù yú niè pán shì wú cháng zhě dāng zhī shì rén zé yǒu yōu bēi ruò wèi
入于涅槃是无常者，当知是人则有忧悲。若谓
rú lái bú rù niè pán cháng zhù bú biàn dāng zhī shì rén wú yǒu yōu bēi
如来不入涅槃，常住不变，当知是人无有忧悲。
rú lái yǒu yōu jí yǐ wú yōu wú néng zhī zhě
如来有忧及以无忧，无能知者。

fù cì shànán zǐ pì rú xià rén néng zhī xià fǎ bù
“复次，善男子，譬如下人，能知下法，不
zhī zhōng shàng zhōng zhě zhī zhōng bù zhī yú shàng shàng zhě zhī shàng
知中上；中者知中，不知于上；上者知上，
jí zhī zhōng xià shēng wén yuán jué yì fù rú shì qí zhī zì dì
及知中、下。声闻、缘觉亦复如是，齐知自地。
rú lái bù ěr xī zhī zì dì jí yǐ tā dì shì gù rú lái míng wú
如来不尔，悉知自地及以他地。是故，如来名无
ài zhì shì xiàn huàn huà suí shùn shì jiān fán fū ròu yǎn wèi shì zhēn
阂智。示现幻化，随顺世间，凡夫肉眼谓是真
shí ér yù jìn zhī rú lái wú ài wú shàng zhì zhě wú yǒu shì chù yǒu
实，而欲尽知如来无阂无上智者，无有是处。有
yōu wú yōu wéi fó néng zhī yǐ shì yīn yuán yì fǎ yǒu wǒ yì
忧无忧，唯佛能知。以是因缘，异法有我，异

fǎ wú wǒ shì míngyuānyāng jiā lín tí xìng
法无我，是名鸳鸯、迦邻提性¹⁰¹。

fù cì shànnán zǐ fó fǎ yóu rú yuānyānggòngxíng shì
“复次，善男子，佛法犹如鸳鸯共行，是

jiā lín tí jí yuānyāngniǎo shèng xià shuǐzhǎng xuǎn zé gāoyuán ān
迦邻提及鸳鸯鸟，盛夏水长¹⁰²，选择高原安

chǔ qí zǐ wèizhǎngyǎng gù rán hòu suí běn ān wěn ér yóu rú lái
处其子，为长养故，然后随本安隐而游。如来

chū shì yì fù rú shì huà wú liàng zhòng shēng lìng zhù zhèng fǎ
出世，亦复如是，化无量众生¹⁰³令住正法。

rú bǐ yuānyāng jiā lín tí niǎo xuǎn zé gāoyuán ān zhì qí zǐ rú
如彼鸳鸯、迦邻提鸟，选择高原安置其子，如

lái yì ěr lìng zhū zhòng shēng suǒ zuò bàn yǐ jí biàn rù yú dà bō niè
来亦尔，令诸众生所作办已，即便入于大般涅

pán shànnán zǐ shì míng yì fǎ shì kǔ yì fǎ shì lè zhū xíng
槃。善男子，是名异法是苦、异法是乐，诸行

shì kǔ niè pán shì lè dì yī wēimiào huàizhūxíng gù
是苦、涅槃是乐，第一微妙，坏诸行故。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn yún hé zhòng shēng dé niè
迦叶菩萨白佛言：“世尊！云何众生得涅

pánzhě míng dì yī lè
槃者，名第一乐？”

fó yán shànnán zǐ rú wǒ suǒ shuō zhū xíng hé hé míng
佛言：“善男子，如我所说：‘诸行和合，名

wéi lǎo sǐ
为老死。’

jǐn shèn wú fàng yì shì chù míng gān lù
谨慎无放逸 是处名甘露

fàng yì bù jǐn shèn shì míng wéi sǐ jù
放逸不谨慎 是名为死句

ruò bú fàng yì zhě zé dé bù sǐ chù
若不放逸者 则得不死处

rú qí fàng yì zhě cháng qù yú sǐ lù
如其放逸者 常趣于死路

¹⁰¹ 大正藏：性；永乐北藏及龙藏：鸟

¹⁰² 大正藏：涨

¹⁰³ 大正藏：化无量众生；永乐北藏及龙藏：无量众生

ruò fàng yì zhě míngyǒuwéi fǎ shì yǒuwéi fǎ wéi dì yī
“若放逸者，名有为法，是有为法，为第一

kǔ bú fàng yì zhě zé míng niè pán bǐ niè pán zhě míng wéi gān
苦；不放逸者，则名涅槃，彼涅槃者，名为甘

lù dì yī zuì lè ruò qù zhū xíng shì míng sǐ chù shòu dì yī kǔ
露、第一最乐。若趣诸行，是名死处，受第一苦。

ruò zhì niè pán zé míng bù sǐ shòu zuì miào lè ruò bú fàng yì
若至涅槃，则名不死，受最妙乐。若不放逸，

suī xí¹⁰⁴ zhū xíng shì yì míng wéi cháng lè bù sǐ bú pò huài shēn
虽习¹⁰⁴诸行，是亦名为常乐、不死、不破坏身。

yún hé fàng yì yún hé bú fàng yì fēi shèng fán fū shì míng fàng
云何放逸？云何不放逸？非圣凡夫，是名放

yì cháng sǐ zhī fǎ chū shì shèng rén shì bú fàng yì wú yǒu lǎo sǐ
逸常死之法；出世圣人，是不放逸，无有老死。

hé yǐ gù rù yú dì yī cháng lè niè pán yǐ shì yì gù yì fǎ
何以故？入于第一常乐涅槃。以是义故，异法

shì kǔ yì fǎ shì lè yì fǎ shì wǒ yì fǎ wú wǒ rú rén zài
是苦，异法是乐；异法是我、异法无我。如人在

dì yǎngguān xū kōng bú jiànniǎo jì shànnán zǐ zhòngshēng yì
地，仰观虚空，不见鸟迹。善男子，众生亦

ěr wú yǒutiānyǎn zài fán nǎo zhōng ér bú zì jiànyǒu rú lái xìng
尔，无有天眼，在烦恼中，而不自见有如来性。

shì gù wǒ shuō wú wǒ mì jiào suǒ yǐ zhě hé wú tiānyǎn zhě bù zhī
是故我说无我密教。所以者何？无天眼者，不知

zhēn wǒ hòng jì wǒ gù yīn zhū fán nǎo suǒ zào yǒu wéi jí shì wú
真我。横计我故，因诸烦恼所造有为，即是无

cháng shì gù wǒ shuō yì fǎ shì cháng yì fǎ wú cháng
常。是故，我说异法是常、异法无常。

jīng qín¹⁰⁵ yǒngjiànzhě ruò chǔ yú shān dǐng
精勤¹⁰⁵勇健者 若处于山顶

píng dì jí kuàng yě cháng jiàn zhū fán fū
平地及旷野 常见诸凡夫

shēng dà zhì huì diàn wú shàng wēi miào tái
升大智慧殿 无上微妙台

jì zì chú yōu huàn yì jiàn zhòngshēng yōu
既自除忧患 亦见众生忧

¹⁰⁴ 大正藏：集

¹⁰⁵ 大正藏：进

rú lái xī duàn wú liàng fán nǎo zhù zhì huì shān jiàn zhū zhòng
“如来悉断无量烦恼，住智慧山，见诸众

shēng cháng zài wú liàng yì fán nǎo zhōng
生，常在无量亿烦恼中。”

jiā shè pú sà bó fó yán¹⁰⁶ shì zūn rú jì suǒ shuō shì yì
迦叶菩萨白佛言¹⁰⁶：“世尊！如偈所说，是义

bù rán hé yǐ gù rù niè pán zhě wú yōu wú xǐ yún hé dé shēng
不然。何以故？入涅槃者，无忧无喜。云何得升

zhì huì tái diàn fù dāng yún hé zhù zài shān dǐng ér jiàn zhū zhòng shēng
智慧台殿？复当云何住在山顶而见众生？”

fó yán shàn nán zǐ zhì huì diàn zhě jí míng niè pán wú
佛言：“善男子，智慧殿者，即名涅槃。无

yōu huàn zhě wèi rú lái yě yǒu yōu huàn zhě míng fán fū rén yǐ
忧患者，谓如来也；有忧患者，名凡夫人。以

fán fū yōu gù rú lái wú yōu xū mí shān dǐng zhě wèi zhèng jiě tuō
凡夫忧故，如来无忧。须弥山顶者，谓正解脱。

qín jīng jìn zhě pì xū mí shān wú yǒu dòng zhuǎn dì wèi yǒu wéi xíng yě
勤精进者，譬须弥山无有动转。地谓有为行也，

shì zhū fán fū ān zhù shì dì zào zuò zhū xíng qí zhì huì zhě zé míng
是诸凡夫安住是地，造作诸行。其智慧者，则名

zhèng jué lí yǒu cháng zhù gù míng rú lái rú lái mǐn niàn wú liàng zhòng
正觉，离有常住故名如来。如来悯念无量众

shēng cháng wéi zhū yǒu dú jiàn suǒ zhōng shì gù míng wéi rú lái yǒu yōu
生，常为诸有毒箭所中，是故名为如来有忧。”

jiā shè pú sà bó fó yán¹⁰⁷ shì zūn ruò shǐ rú lái yǒu yōu bēi
迦叶菩萨白佛言¹⁰⁷：“世尊！若使如来有忧悲

zhě zé bù dé chēng wéi děng zhèng jué
者，则不得称为等正觉。”

fó gào jiā shè jiē yǒu yīn yuán suí yǒu zhòng shēng yīng shòu
佛告迦叶¹⁰⁸：“皆有因缘，随有众生应受

huà chù rú lái yú zhōng shì xiàn shòu shēng suī xiàn shòu shēng ér shí wú
化处，如来于中示现受生，虽现受生而实无

shēng shì gù rú lái míng cháng zhù fǎ rú jiā lín tí yuān yāng
生，是故，如来名常住法，如迦邻提、鸳鸯

¹⁰⁶ 大正藏：迦叶菩萨复白佛言

¹⁰⁷ 大正藏：迦叶菩萨复白佛言

¹⁰⁸ 大正藏：佛言：“迦叶

děngniǎo
等鸟。”

大般涅槃经卷第八

dà bō niè pán jīng juàn dì jiǔ
大般涅槃经卷第九

běiliángtiānzhú sānzàngtán wú chèn yì fàn
北凉天竺三藏昙无讖译 梵

sòngshāmén huì yán huì guāntóng xiè líng yùn zài zhì
宋沙门慧严慧观同谢灵运再治

yuè yù pǐn dì shí wǔ
月喻品第十五

fó gào jiā shè pì rú yǒu rén jiàn yuè bú xiàn jiē yán
佛告迦叶：“譬如有人，见月不现，皆言：

yuè mò ér zuò mò xiǎng ér cǐ yuè xìng shí wú mò yě zhuǎn xiàn
‘月没。’而作没想，而此月性实无没也。转现

tā fāng bǐ chù zhòng shēng fù wèi yuè chū ér cǐ yuè xìng shí wú
他方，彼处众生复谓：‘月出。’而此月性实无

chū yě hé yǐ gù yǐ xū mí shān zhàng gù bú xiàn qí yuè cháng
出也。何以故？以须弥山障故不现。其月常

shēng xìng wú chū mò rú lái yīng gòng zhèng biàn zhī yì fù rú shì
生，性无出没。如来、应供、正遍知亦复如是，

chū xiàn sān qiān dà qiān shì jiè huò yán fú tí shì yǒu fù mǔ zhòng shēng
出现三千大千世界或阎浮提，示有父母，众生

jiē wèi shēng yán fú tí huò yán fú tí shì xiàn niè pán rú lái
皆谓：‘生阎浮提。’或阎浮提示现涅槃，如来

zhī xìng shí wú niè pán ér zhū zhòng shēng jiē wèi rú lái shí bō niè
之性实无涅槃，而诸众生皆谓：‘如来实般涅

pán pì rú yuè mò shàn nán zǐ rú lái zhī xìng shí wú shēng miè
槃。’譬如月没。善男子，如来之性实无生灭，

wèi huà zhòng shēng shì yǒu shēng miè
为化众生示有生灭。

shàn nán zǐ rú cǐ mǎn yuè yú fāng jiàn bàn cǐ fāng bàn
“善男子，如此满月，余方见半；此方半

yuè yú fāng jiàn mǎn yán fú tí rén ruò jiàn yuè chū jiē wèi yī rì
月，余方见满。阎浮提人，若见月初，皆谓一日，

qǐ chū yuè xiǎng jiàn yuè shèng mǎn wèi shí wǔ rì shēng shèng mǎn xiǎng
起初月想；见月盛满，谓十五日，生盛满想。

ér cǐ yuèxìng shí wú kuī yíng yīn xū mí shān ér yǒuzēngjiǎn shànnán
而此月性实无亏盈，因须弥山而有增减。善男
zǐ rú lái yì ěr yú yán fú tí huòxiànchūshēng huò shì niè pán
子，如来亦尔，于阎浮提或现初生，或示¹⁰⁹涅槃。
xiàn shǐ shēng shí yóu rú chūyuè yī qiè jiē wèitóng zǐ chūshēng xíng
现始生时，犹如初月，一切皆谓童子初生；行
yú qī bù rú èr rì yuè huò fù shì xiàn rù yú shū táng rú sān rì
于七步，如二日月；或复示现入于书堂，如三日
yuè shì xiànchū jiā rú bā rì yuè fàng dà zhì huì wēimiào guāng míng
月；示现出家，如八日月；放大智慧微妙光明，
néng pò wú liàng zhòng shēng mó zhòng rú shí wǔ rì shèng mǎn zhī yuè
能破无量众生魔众，如十五日盛满之月；
huò fù shì xiànsān shí èr xiàng bā shí zhǒnghǎo yǐ zì zhuāng yán ér xiàn
或复示现三十二相、八十种好以庄严而现
niè pán pì rú yuè shí rú shì zhòng shēng suǒ jiàn bù tóng huò jiàn
涅槃，譬¹¹⁰如月蚀。如是众生所见不同，或见
bàn yuè huò jiàn mǎnyuè huò jiàn yuè shí ér cǐ yuèxìng shí wú zēngjiǎn
半月，或见满月，或见月蚀，而此月性实无增减、
qīn shí zhī zhě cháng shì mǎnyuè rú lái zhī shēn yì fù rú shì shì
侵蚀之者，常是满月。如来之身亦复如是，是
gù míng wéi cháng zhù bú biàn
故名为常住不变。

fù cì shànnán zǐ pì rú mǎnyuè yī qiè xī xiàn zài
“复次，善男子，譬如满月，一切悉现，在
zài chù chù chéng yì jù luò shān zé shuǐ zhōng ruò jǐng ruò chí
在处处，城邑、聚落、山泽水中，若井若池，
jí zhū shuǐ qì yī qiè jiē xiàn yǒu zhū zhòng shēng xíng bǎi yóu xún
及诸水器，一切皆现。有诸众生，行百由旬、
bǎi qiān yóu xún jiàn yuè cháng suí fán fū yú rén wàng shēng yì xiǎng
百千由旬，见月常随，凡夫愚人妄生忆想，
yán wǒ běn yú chéng yì wū zhái jiàn rú shì yuè jīn fù yú cǐ kōng zé
言：‘我本于城邑屋宅见如是月，今复于此空泽
jiàn zhī wéi shì běnyuè wéi yì yú běn gè zuò shì niànyuè xíng dà
见之，为是本月？为异于本？’各作是念月形大
xiǎo huò yán rú fù kǒu huò yán rú chē lún huò yán rú sì shí jiǔ yóu
小，或言如鍍口，或言如车轮，或言如四十九由

¹⁰⁹ 大正藏：现

¹¹⁰ 大正藏：喻

xún yī qiè jiē jiànyuè zhī guāngmíng huòjiàntuányuányóu rú jīn pán
旬。一切皆见月之光明，或见团圆犹如金盘。

shì yuèxìng yī zhǒngzhǒngzhòngshēng gè jiàn yì xiàng shànnán zǐ
是月性一，种种众生各见异相。善男子，

rú lái yì ěr chūxiàn yú shì huòyǒuréntiān ér zuò shì niàn rú
如来亦尔，出现于世，或有人天而作是念：‘如

lái jīn zhě zài wǒ qiánzhù fù yǒuchùshēng yì shēng shì niàn rú
来今者，在我前住。’复有畜生亦生是念：‘如

lái jīn zhě zài wǒ qiánzhù huòyǒulóng yǎ yì jiàn rú lái yǒulóng
来今者，在我前住。’或有聋哑，亦见如来有聋

yǎ xiàng zhòngshēng zá lèi yán yīn gè yì jiē wèi rú lái xī tóng
哑相。众生杂类，言音各异，皆谓如来悉同

jǐ yǔ yì gè shēngniàn zài wǒ shèzhái shòu wǒ gòngyǎng huò
己语，亦各生念：‘在我舍宅，受我供养。’或

yǒuzhòngshēng jiàn rú lái shēnguǎng dà wú liàng huòjiàn wēixiǎo huò
有众生，见如来身广大无量，或见微小，或

yǒujiàn fó shì shēngwénxiàng huò fù yǒujiàn wéiyuán jué xiàng yǒuzhū
有见佛是声闻像，或复有见为缘觉像。有诸

wàidào fù gè niànyán rú lái jīn zhě zài wǒ fǎ zhōngchū jiā xué
外道复各念言：‘如来今者，在我法中出家学

dào huòyǒuzhòngshēng fù zuò shì niàn rú lái jīn zhě dú wèi wǒ
道。’或有众生复作是念：‘如来今者，独为我

gù chūxiàn yú shì rú lái shí xìng pì rú bǐ yuè jí shì fǎ shēn
故出现于世。’如来实性，譬如彼月，即是法身，

shì wú shēngshēn fāngbiàn zhī shēn suí shùn yú shì shì xiàn wú liàng
是无生身、方便之身，随顺于世，示现无量

běn yè yīn yuán zài zài chùchù shì xiànyǒushēng yóu rú bǐ yuè yǐ
本业因缘，在在处处示现有生，犹如彼月。以

shì yì gù rú lái chángzhù wú yǒubiàn yì
是义故，如来常住，无有变异。

fù cì shànnán zǐ rú luó hóu luó ā xiū luó wáng yǐ shǒu
“复次，善男子，如罗睺罗阿修罗王以手

zhē yuè shì jiān zhī¹¹¹ rén xián wèi yuè shí ā xiū luó wáng shí bù néng shí
遮月，世间之¹¹¹人咸谓月蚀。阿修罗王实不能蚀，

yǐ ā xiū luó zhàng qí míng gù shì yuètuányuán wú yǒu kuī sǔn dàn
以阿修罗障其明故。是月团圆，无有亏损，但

¹¹¹ 大正藏：诸

yǐ shǒuzhàngù gù shǐ bú xiàn ruò shèshǒu shí shì jiānxiánwèiyuè fù huán
以手障故使不现。若摄手时，世间咸谓月复还
shēng jiē yán shì yuèduōshòu kǔ nǎo jiǎ shǐ bǎiqiān ā xiū luó wáng
生，皆言是月多受苦恼。假使百千阿修罗王，
bù néngnǎo zhī rú lái yì ěr shì yǒuzhòngshēng yú rú lái suǒ shēng
不能恼之。如来亦尔，示有众生于如来所，生
cū è xīn chū fó shēnxuè qǐ wǔ nì zuì zhì yī chǎn tí wèi wèi
粗恶心，出佛身血，起五逆罪至一阐提，为未
lái shì zhūzhòngshēng gù rú shì shì xiàn huàisēng duàn fǎ ér zuò liú nàn
来世诸众生故，如是示现坏僧断法而作留难。
jiǎ shǐ wú liàng bǎiqiān yì mó bù néng qīn chū rú lái shēnxuè suǒ
假使无量百千亿¹¹²魔，不能侵出如来身血。所
yǐ zhě hé rú lái zhī shēn wú yǒuxuè ròu jīn mài gǔ
以者何？如来之身，无有血、肉、筋、脉、骨、
suǐ rú lái zhēn shí shí wú nǎohuài zhòngshēng jiē wèi fǎ sēng
髓，如来真实，实无恼坏，众生皆谓：‘法僧
huǐ huài rú lái miè jìn ér rú lái xìng zhēn shí wú biàn wú yǒu
毁坏，如来灭尽。’而如来性，真实无变，无有
pò huài suí shùn shì jiān rú shì shì xiàn
破坏，随顺世间如是示现。

fù cì shànnán zǐ rú èr rén dòu ruò yǐ dāozhàngshāng
“复次，善男子，如二人斗，若以刀杖伤
shēnchūxuè suī zhì yú sǐ bù qǐ shāxiǎng rú shì yè xiàng qīng
身出血，虽至于死，不起杀想，如是业相，轻
ér bú zhòng yú rú lái suǒ běn wú shā xīn suī chūshēnxuè shì
而不重。于如来所，本无杀心，虽出身血，是
yè yì ěr qīng ér bú zhòng rú lái rú shì yú wèi lái shì wèi huà
业亦尔，轻而不重。如来如是于未来世，为化
zhòngshēng shì xiàn yè bào
众生示现业报。

fù cì shànnán zǐ yóu rú liáng yī qín jiào qí zǐ yī fāng
“复次，善男子，犹如良医，勤教其子医方
gēnběn cǐ shì gēnyào cǐ shì jīng yào cǐ shì sè yào zhǒng
根本：‘此是根药，此是茎¹¹³药，此是色药，种
zhǒngxiàngmào rǔ dāngshàn zhī qí zǐ jìng fèng fù zhī suǒ chì jīng
种相貌，汝当善知。’其子敬奉父之所勅，精

¹¹² 大正藏：诸；永乐北藏及龙藏：亿

¹¹³ 大正藏：茎；永乐北藏及龙藏：味

qín xí xué shàn jiě zhū yào shì yī hòu shí shòu jìn mìng zhōng qí
勤习学，善解诸药。是医后时，寿尽命终，其
zǐ háo mù ér zuò shì yán fù běn jiào wǒ gēn yào rú shì jīng yào
子号慕而作是言：‘父本教我，根药如是，茎药
rú shì huā yào rú shì sè xiàng rú shì rú lái yì ěr wèi huà
如是，华药如是，色相如是。’如来亦尔，为化
zhòng shēng shì xiàn zhì jiè yīng dāng rú shì shòu chí mò fàn zuò wǔ nì
众生示现制戒：‘应当如是受持，莫犯作五逆
zuì fěi bàng zhèng fǎ jí yī chǎn tí wèi wèi lái shì qǐ shì shì zhě
罪、诽谤正法及一阐提。’为未来世起是事者，
shì gù shì xiàn yù lìng bǐ qiū yú fó miè hòu zuò rú shì zhī cǐ
是故示现，欲令比丘，于佛灭后，作如是知：‘此
shì qì jīng shēn shēn zhī yì cǐ shì jiè lǜ qīng zhòng zhī xiàng cǐ shì ā
是契经甚深之义，此是戒律轻重之相，此是阿
pí tán fēn bié fǎ jù rú bǐ yī zǐ
毗昙分别法句。’如彼医子。

fù cì shàn nán zǐ rú rén jiàn yuè liù yuè yī shí¹¹⁴;
“复次，善男子，如人见月，六月一蚀¹¹⁴；
ér shàng zhū tiān xū yú zhī jiān yǐ jiàn yuè shí hé yǐ gù bǐ tiān rì
而上诸天，须臾之间已见月蚀。何以故？彼天日
cháng rén jiān duǎn gù shàn nán zǐ rú lái yì ěr tiān rén xián wèi
长，人间短故。善男子，如来亦尔，天人咸谓
rú lái duǎn shòu rú bǐ tiān rén xū yú zhī jiān pín jiàn yuè shí rú lái
如来短寿，如彼天人须臾之间频见月蚀。如来
yòu yú xū yú zhī jiān shì xiàn bǎi qiān wàn yì niè pán duàn fán nǎo mó
又于须臾之间，示现百千万亿涅槃，断烦恼魔、
yīn mó sǐ mó shì gù bǎi qiān wàn yì tiān mó xī zhī rú lái rù bō
阴魔、死魔。是故，百千万亿天魔悉知如来入般
niè pán yòu fù shì xiàn wú liàng bǎi qiān xiān yè yīn yuán suí shùn shì jiān
涅槃。又复示现无量百千先业因缘，随顺世间
zhǒng zhǒng xìng gù shì xiàn rú shì wú liàng wú biān bù kě sī yì shì gù
种种性故，示现如是无量无边不可思议。是故，
rú lái cháng zhù wú biàn
如来常住无变。

fù cì shàn nán zǐ pì rú míng yuè zhòng shēng lè jiàn
“复次，善男子，譬如明月，众生乐见，

¹¹⁴ 大正藏：蚀；永乐北藏及龙藏：食

shì gù chēngyuèhàowéi lè jiàn zhòngshēngruòyǒutān huì yú chī
是故称月号为乐见。众生若有贪、恚、愚痴，
zé bù dé chēngwéi lè jiàn yě rú lái rú shì qí xìngchúnshàn qīng
则不得称为乐见也。如来如是，其性纯善，清
jìng wú gòu shì zuì kě chēngwéi lè jiàn yě yào fǎ zhòngshēng shì zhī
净无垢，是最可称为乐见也。乐法众生视之
wú yàn è xīn zhī rén bù xǐ zhān dǔ yǐ shì yì gù gù yán rú lái
无厌，恶心之人不喜瞻睹。以是义故，故言如来
pì rú míngyuè
譬如明月。

fù cì shànnán zǐ pì rú rì chūyǒusān shí yì wèichūn
“复次，善男子，譬如日出有三时异，谓春、
xià dōng dōng rì zé duǎn chūn rì chǔzhōng xià rì jí cháng
夏、冬，冬日则短，春日处中，夏日极长。
rú lái yì ěr yú cǐ sānqiān dà qiān shì jiè wèiduǎnshòuzhě jí zhū
如来亦尔，于此三千大千世界，为短寿者及诸
shēngwén shì xiànduǎnshòu sī děngjiàn yǐ xiánwèi rú lái shòumìng
声闻示现短寿，斯等见已，咸谓如来寿命
duǎn cù pì rú dōng rì wèizhū pú sà shì xiànzhōngshòu ruò zhì
短促，譬如冬日。为诸菩萨示现中寿，若至
yī jié ruòjiǎn yī jié pì rú chūn rì wéi fó dǔ fó qí shòu wú liàng
一劫若减一劫，譬如春日。唯佛睹佛，其寿无量，
pì rú xià rì
譬如夏日。

shànnán zǐ rú lái suǒshuōfāngděng dà shèngwēi mì zhī jiào
“善男子，如来所说方等大乘微密之教，
shì xiàn shì jiān yù dà fǎ yǔ yú wèi lái shì ruò yǒu rén néng hù chí
示现世间，雨大法雨。于未来世，若有人能护持
shì diǎn kāi shì fēn bié lì yì zhòngshēng dāng zhī shì bèi shì zhēn pú
是典，开示分别利益众生，当知是辈是真菩
sà pì rú shèng xià tiānjiàngān yǔ ruò yǒu shēngwén yuán jué
萨，譬如盛夏，天降甘雨。若有声闻、缘觉
zhī rén wén fó rú lái wēi mì zhī jiào pì rú dōng rì duō yù lěng
之人，闻佛如来微密之教，譬如冬日，多遇冷
huàn pú sà zhī rén ruò wén rú shì wēi mì jiào huì rú lái cháng zhù
患。菩萨之人，若闻如是微密教诲，如来常住，
xìng wú biàn yì pì rú chūn rì méng yá kāi fū ér rú lái xìng shí
性无变易，譬如春日，萌芽开敷。而如来性实

wú chángduǎn wèi shì jiān gù shì xiàn rú shì jí shì zhū fó zhēn
无长短，为世间故，示现如是，即是诸佛，真
shí fǎ xìng
实法性。

fù cì shànnán zǐ pì rú zhòngxīng zhòu zé bú xiàn
“复次，善男子，譬如众星，昼则不现，
ér rén jiē wèizhòuxīngmiè mò qí shí bú mò suǒ yǐ bú xiàn rì guāng
而人皆谓昼星灭没，其实不没，所以不现，日光
yǐng gù rú lái yì ěr shēngwén yuánjué bù néng dé jiàn yóu rú
映故。如来亦尔，声闻、缘觉不能得见，犹如
shì rén bù jiànzhòuxīng
世人，不见昼星。

fù cì shànnán zǐ pì rú yīn àn rì yuè bú xiàn yú
“复次，善男子，譬如阴暗，日月不现，愚
rén wèi yán rì yuè shī mò ér shì rì yuè shí wú shī mò rú
人谓言：‘日月失没。’而是日月，实无失没。如
lái zhèng fǎ miè jìn zhī shí sānbǎoxiǎn mò yì fù rú shì fēi wéi yǒng
来正法灭尽之时，三宝现没亦复如是，非为永
miè shì gù dāng zhī rú lái cháng zhù wú yǒubiàn yì hé yǐ gù
灭。是故，当知如来常住，无有变易。何以故？
sānbǎozhēnxìng bù wéi zhū gòu zhī suǒ rǎn gù
三宝真性不为诸垢之所染故。

fù cì shànnán zǐ pì rú hēi yuè huì xīng yè xiàn qí
“复次，善男子，譬如黑月，彗星夜现，其
míng yán chì zàn chū huán mò zhòng shēng jiàn yǐ shēng bù xiáng xiǎng
明炎炽，暂出还没，众生见已，生不祥想。
zhū pì zhī fó yì fù rú shì chū wú fó shì zhòng shēng jiàn yǐ jiē
诸辟支佛亦复如是，出无佛世，众生见已，皆
wèi rú lái zhēn shí miè dù shēng yōu bēi xiǎng ér rú lái shēn shí bú
谓如来真实灭度，生忧悲想。而如来身，实不
miè mò¹¹⁵ rú bǐ rì yuè wú yǒu miè mò
灭没¹¹⁵，如彼日月，无有灭没。

fù cì shànnán zǐ pì rú rì chū zhòng wù xī chú
“复次，善男子，譬如日出，众雾悉除。
cǐ dà niè pán wēi miào jīng diǎn yì fù rú shì chū xīng yú shì ruò yǒu
此大涅槃微妙经典亦复如是，出兴于世，若有

¹¹⁵ 大正藏：度

zhòngshēng yī jīng ěr zhě xī néngchúmiè yī qiè zhū è wú jiàn zuì
众 生 一 经 耳 者 ， 悉 能 除 灭¹¹⁶ 一 切 诸 恶 、 无 间 罪
yè shì dà niè pánshēnshēnjìng jiè bù kě sī yì shànshuō rú lái wēi
业 。 是 大 涅 槃 甚 深 境 界 不 可 思 议 ， 善 说 如 来 微
mì zhī xìng yǐ shì yì gù zhūshànán zǐ shàn nǚ rén děng yīng
密 之 性 。 以 是 义 故 ， 诸 善 男 子 、 善 女 人 等 ， 应
yú rú lái shēngchángzhù xīn wú yǒubiàn yì zhèng fǎ bú duàn sēng
于 如 来 生 常 住 心 ， 无 有 变 易 ， 正 法 不 断 ， 僧
bǎo bú miè shì gù yīngdāngduō xiū fāngbiàn qín xué shì diǎn shì
宝 不 灭 。 是 故 ， 应 当 多 修 方 便 ， 勤 学 是 典 ， 是
rén bù jiǔ dāng dé ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shì gù cǐ jīng míng
人 不 久 当 得 阿 耨 多 罗 三 藐 三 菩 提 。 是 故 此 经 名
wéi wú liàngōng dé suǒ chéng yì míng pú tí bù kě qióng jìn yǐ bú
为 无 量 功 德 所 成 ， 亦 名 菩 提 不 可 穷 尽 。 以 不
jìn gù gù dé chēngwéi dà bō niè pán yǒushànguāng gù yóu rú
尽 故 ， 故 得 称 为 大 般 涅 槃 ； 有 善 光 故 ， 犹 如
xià rì shēn wú biān gù míng dà niè pán
夏 日 ； 身 无 边 故 ， 名 大 涅 槃 。

pú sà pǐn dì shí liù 菩 萨 品 第 十 六¹¹⁷

fù cì shànán zǐ rú rì yuèguāng zhūmíngzhōng zuì
“ 复 次 ， 善 男 子 ， 如 日 月 光 ， 诸 明 中 最 ，
yī qiè zhūmíngsuǒ bù néng jí dà niè pánguāng yì fù rú shì yú zhū
一 切 诸 明 所 不 能 及 。 大 涅 槃 光 亦 复 如 是 ， 于 诸
qì jīng sān mèiguāngmíng zuì wéi shū shèng zhū jīng sān mèi suǒ yǒuguāng
契 经 三 昧 光 明 最 为 殊 胜 ， 诸 经 三 昧 所 有 光
míngsuǒ bù néng jí hé yǐ gù dà niè pánguāngnéng rù zhòngshēng
明 所 不 能 及 。 何 以 故 ？ 大 涅 槃 光 能 入 众 生
zhū máokǒng gù zhòngshēng suī wú pú tí zhī xīn ér néng wèi zuò pú
诸 毛 孔 故 。 众 生 虽 无 菩 提 之 心 ， 而 能 为 作 菩
tí yīn yuán shì gù fù míng dà bō niè pán
提 因 缘 ， 是 故 复 名 大 般 涅 槃 。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn rú fó suǒshuō dà niè
迦 叶 菩 萨 白 佛 言 ： “ 世 尊 ！ 如 佛 所 说 ‘ 大 涅

¹¹⁶ 大正藏：悉能灭除

¹¹⁷ 大正藏：大般涅槃经菩萨品第十六

pánguāng rù yú yī qiè zhòngshēng máokǒng zhòngshēng suī wú pú tí
槃光入于一切众生毛孔，众生虽无菩提

zhī xīn ér néng wèi zuò pú tí yīn zhě shì yì bù rán hé yǐ gù
之心，而能为作菩提因者，是义不然。何以故？

shì zūn fàn sì zhòng jìn zuò wǔ nì rén jí yī chǎn tí guāng míng
世尊！犯四重禁、作五逆人及一阐提，光明

rù shēn zuò pú tí yīn zhě rú shì děng bèi yǔ chí jìng jiè xiū xí zhū
入身作菩提因者，如是等辈与持净戒、修习诸

shàn yǒu hé chā bié ruò wú chā bié rú lái hé gù shuō sì yī yì
善有何差别？若无差别，如来何故说四依义？

shì zūn yòu rú fó yán ruò yǒu zhòngshēng wén dà niè pán yī jīng yú
世尊！又如佛言‘若有众生闻大涅槃，一经于

ěr zé dé duàn chú zhū fán nǎo zhě rú lái yún hé xiān¹¹⁸ shuō
耳，则得断除诸烦恼’者，如来云何先¹¹⁸说：

yǒu rén héng shā fó suǒ fā pú tí xīn wén dà niè pán bù jiě qí yì
‘有人恒沙佛所发菩提心，闻大涅槃不解其义。’

ruò bù jiě yì yún hé néng duàn yī qiè fán nǎo
若不解义，云何能断一切烦恼？”

fó yán shàn nán zǐ chú yī chǎn tí qí yú zhòngshēng wén
佛言：“善男子，除一阐提，其余众生闻

shì jīng yǐ xī jiē néng zuò pú tí yīn yuán fǎ shēng guāng míng rù máo
是经已，悉皆能作菩提因缘。法声光明入毛

kǒng zhě bì dìng dāng dé ā nù duō luó sān miǎo sān pú tí hé yǐ gù
孔者，必定当得阿耨多罗三藐三菩提。何以故？

ruò yǒu rén néng gòng yǎng gōng jìng wú liàng zhū fó fāng nǎi dé wén dà
若有人能供养恭敬无量诸佛，方乃得闻《大

niè pán jīng bó fú zhī rén zé bù dé wén suǒ yǐ zhě hé dà dé
涅槃经》，薄福之人则不得闻。所以者何？大德

zhī rén nǎi néng dé wén rú shì dà shì fán fū xià liè zé bù dé wén hé
之人乃能得闻如是大事，凡夫下劣则不得闻。何

děng wéi dà suǒ wèi zhū fó shēn shēn mì zàng rú lái xìng shì yǐ shì
等为大事？所谓诸佛甚深秘藏，如来性是。以是

yì gù míng wéi dà shì
义故，名为大事。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn yún hé wèi fā pú tí xīn zhě
迦叶菩萨白佛言：“世尊！云何未发菩提心者

¹¹⁸ 大正藏：先；永乐北藏及龙藏：上

dé pú tí yīn
得菩提因？”

fó gào jiā shè ruò yǒu wén shì dà niè pán jīng yán wǒ
佛告迦叶：“若有闻是《大涅槃经》，言‘我

bú yòng fā pú tí xīn fěi bàng zhèng fǎ shì rén jí yú mèng zhōng jiàn
不用发菩提心’诽谤正法，是人即于梦中见

luó chà xiàng xīn zhōng bù jù luó chà yǔ yán duō shàn nán
罗刹像，心中怖惧¹¹⁹。罗刹语言：‘咄，善男

zǐ rǔ jīn ruò bù fā pú tí xīn dāng duàn rǔ mìng shì rén huáng
子，汝今若不发菩提心，当断汝命。’是人惶

bù wù yǐ jí fā pú tí zhī xīn shì rén mìng zhōng ruò zài sān qù
怖寤¹²⁰已，即发菩提之心。是人命终，若在三趣

jí zài rén tiān xù fù yì niàn pú tí zhī xīn dāng zhī shì rén shì dà pú
及在人天，续复忆念菩提之心，当知是人是大菩

sà mó hē sà yě yǐ shì yì gù shì dà niè pán wēi shén zhī lì néng
萨摩诃萨也。以是义故，是大涅槃威神之力，能

lǐng wèi fā pú tí xīn zhě zuò pú tí yīn shàn nán zǐ shì míng pú sà fā
令未发菩提心者作菩提因。善男子，是名菩萨发

xīn yīn yuán fēi wú yīn yuán yǐ shì yì gù dà shèng miào diǎn zhēn
心因缘，非无因缘。以是义故，大乘妙典真

fó suǒ shuō
佛所说。

fù cì shàn nán zǐ rú xū kōng zhōng xìng dà yún yǔ zhù
“复次，善男子，如虚空中兴大云雨，注

yú dà dì kū mù shí shān gāo yuán duī fù shuǐ suǒ bú zhù
于大地，枯木、石山、高原、堆阜，水所不住，

liú zhù xià tián bēi chí xī mǎn lì yì wú liàng yī qiè zhòng shēng shì
流注下田，陂池悉满，利益无量一切众生。是

dà niè pán wēi miào jīng diǎn yì fù rú shì yù dà fǎ yǔ pǔ rùn zhòng
大涅槃微妙经典亦复如是，雨大法雨，普润众

shēng wéi yī chǎn tí fā pú tí xīn wú yǒu shì chù
生，唯一阐提发菩提心，无有是处。

fù cì shàn nán zǐ pì rú jiāo zhǒng suī yù gān yǔ
“复次，善男子，譬如焦种，虽遇甘雨，

bǎi qiān wàn jié zhōng bù shēng yá yá ruò shēng zhě wú yǒu shì chù
百千万劫终不生芽；芽若生者，无有是处。

¹¹⁹ 大正藏：憾

¹²⁰ 大正藏：觉

yī chǎn tí bèi yì fù rú shì suī wén rú shì dà bō niè pán wēi miào jīng
一阐提辈亦复如是，虽闻如是大般涅槃微妙经
diǎn zhōng bù néng fā pú tí xīn yá ruò néng fā zhě wú yǒu shì chù
典，终不能发菩提心芽；若能发者，无有是处。
hé yǐ gù shì rén duàn miè yī qiè shàngēn rú bǐ jiāo zhǒng bù néng
何以故？是人断灭一切善根，如彼焦种，不能
fù shēng pú tí gēn yá
复生菩提根芽。

fù cì shàn nán zǐ pì rú míng zhū zhì zhuó shuǐ zhōng yǐ
“复次，善男子，譬如明珠置浊水中，以
zhū wēi dé shuǐ jí wéi qīng tóu zhī yū ní bù néng lìng qīng shì dà
珠威德，水即为清；投之淤泥，不能令清。是大
niè pán wēi miào jīng diǎn yì fù rú shì zhì yú zhòng shēng wǔ wú jiàn zuì
涅槃微妙经典亦复如是，置余众生五无间罪、
sì zhòng jìn fǎ zhuó shuǐ zhī zhōng yóu kě chéng qīng fā pú tí xīn tóu
四重禁法浊水之中，犹可澄清发菩提心；投
yī chǎn tí yū ní zhī zhōng bǎi qiān wàn suì bù néng lìng qīng qǐ pú
一阐提淤泥之中，百千万岁，不能令清起菩
tí xīn hé yǐ gù shì yī chǎn tí miè zhū shàngēn fēi qí qì gù
提心。何以故？是一阐提灭诸善根，非其器故。
jiǎ shǐ shì rén bǎi qiān wàn suì tīng shòu rú shì dà niè pán jīng zhōng
假使是人百千万岁听受如是《大涅槃经》，终
bù néng fā pú tí zhī xīn suǒ yǐ zhě hé wú shàn xīn gù
不能发菩提之心。所以者何？无善心故。

fù cì shàn nán zǐ pì rú yào shù míng yuē yào wáng
“复次，善男子，譬如药树，名曰药王，
yú zhū yào zhōng zuì wéi shū shèng ruò huò rǔ lào ruò mì ruò sū
于诸药中，最为殊胜，若和乳酪、若蜜、若酥、
ruò shuǐ ruò jiāng ruò mò ruò wán ruò yǐ tú chuāng¹²¹ xūn shēn
若水、若浆、若末、若丸，若以涂创¹²¹、熏身、
tú mù ruò jiàn ruò xiù néng miè zhòng shēng yī qiè zhū bìng rú shì yào
涂目，若见若嗅，能灭众生一切诸病。如是药
shù bú zuò shì niàn yī qiè zhòng shēng ruò qǔ wǒ gēn bù yīng qǔ
树不作是念：‘一切众生，若取我根，不应取
yè ruò qǔ yè zhě bù yīng qǔ gēn ruò qǔ shēn zhě bù yīng qǔ pí
叶；若取叶者，不应取根；若取身者，不应取皮；

¹²¹ 大正藏：疮

ruò qǔ pí zhě bù yīng qǔ shēn shì shù suī fù bù shēng shì niàn ér
若取皮者，不应取身。’是树虽复不生是念，而
néngchúmiè yī qiè bìng kǔ shànnán zǐ shì dà niè pánwēimiào jīng diǎn
能除灭一切病苦。善男子，是大涅槃微妙经典
yì fù rú shì néngchú yī qiè zhòngshēng è yè sì bō luó yí wǔ
亦复如是，能除一切众生恶业、四波罗夷、五
wú jiàn zuì ruò nèi ruò wài suǒ yǒu zhū è zhū yǒu wèi fā pú tí xīn zhě
无间罪、若内若外所有诸恶，诸有未发菩提心者，
yīn shì zé dé fā pú tí xīn hé yǐ gù shì miào jīng diǎn zhū jīng
因是则得发菩提心。何以故？是妙经典，诸经
zhōngwáng rú bǐ yào shù zhū yào zhōngwáng ruò yǒu xiū xí shì dà niè
中王，如彼药树诸药中王。若有修习是大涅槃
pán jí bù xiū zhě ruò wén yǒu shì jīng diǎn míng zì wén yǐ jìng xìn
槃及不修者，若闻有是经典名字，闻已敬信，
suǒ yǒu yī qiè fán nǎo zhòng bìng jiē xī chú miè wéi bù néng lìng yī chǎn
所有一切烦恼重病皆悉除灭，唯不能令一阐
tí bèi ān zhù ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí rú bǐ miào yào suī
提辈安住阿耨多罗三藐三菩提。如彼妙药，虽
néng liáo yù zhǒng zhǒng zhòng bìng ér bù néng zhì bì sǐ zhī rén
能疗愈种种重病，而不能治必死之人。

fù cì shànnán zǐ rú rén shǒu chuāng zhuō chí dú yào
“复次，善男子，如人手疮，捉持毒药，
dú zé suí rù ruò wú chuāng zhě dú zé bù rù yī chǎn tí bèi yì
毒则随入；若无疮者，毒则不入。一阐提辈亦
fù rú shì wú pú tí yīn rú wú chuāng zhě dú bù dé rù suǒ
复如是，无菩提因，如无疮者，毒不得入。所
wèi chuāng zhě jí shì wú shàng pú tí yīn yuán dú zhě jí shì dì
谓疮者，即是无上菩提因缘；毒者，即是第
yī miào yào quán wú chuāng zhě wèi yī chǎn tí
一妙药；全无疮者，谓一阐提。

fù cì shànnán zǐ pì rú jīn gāng wú néng huài zhě
“复次，善男子，譬如金刚，无能坏者，
xī néng pò huài yī qiè zhī wù wéi chú guī jiǎ jí bái yáng jiǎo shì dà
悉能破坏一切之物，唯除龟甲及白羊角。是大
niè pán wēi miào jīng diǎn yì fù rú shì xī néng ān zhǐ wú liàng zhòng
涅槃微妙经典亦复如是，悉能安止无量众
shēng yú pú tí dào wéi bù néng lìng yī chǎn tí bèi lì pú tí yīn
生于菩提道，唯不能令一阐提辈，立菩提因。

fù cì shànnán zǐ rú mǎ chǐ cǎo suō luó chì shù ní
 “复次，善男子，如马齿草、娑罗翅树、尼
 jiā luó shù suī duàn zhī jīng xù shēng rú gù bù rú duō luó duàn
 迦罗树，虽断枝茎，续生如故。不如多罗，断
 yǐ bù shēng shì zhū zhòng shēng yì fù rú shì ruò dé wén shì dà
 已不生。是诸众生亦复如是，若得闻是《大
 niè pán jīng suī fàn sì jìn jí wǔ wú jiàn yóu gù néng shēng pú tí yīn
 涅槃经》，虽犯四禁及五无间，犹故能生菩提因
 yuán yī chǎn tí bèi zé bù rú shì suī dé tīng shòu shì miào jīng diǎn
 缘。一阐提辈则不如是，虽得听受是妙经典，
 ér bù néng shēng pú tí dào yīn
 而不能生菩提道因。

fù cì shànnán zǐ rú qū tuó luó shù¹²² zhèn tóu jiā shù
 “复次，善男子，如佉陀罗树¹²²、镇头迦树，
 duàn yǐ bù shēng yī chǎn tí bèi yì fù rú shì suī dé wén shì dà
 断已不生。一阐提辈亦复如是，虽得闻是《大
 niè pán jīng ér bù néng fā pú tí yīn yuán
 涅槃经》，而不能发菩提因缘。

fù cì shànnán zǐ pì rú dà yǔ zhōng bú zhù kōng
 “复次，善男子，譬如大雨，终不住空。
 shì dà niè pán wēi miào jīng diǎn yì fù rú shì pǔ yǔ fǎ yǔ yú yī
 是大涅槃微妙经典亦复如是，普雨法雨，于一
 chǎn tí zé bù néng zhù shì yī chǎn tí zhōu tǐ mì zhì yóu rú jīn
 阐提则不能住。是一阐提，周体密致，犹如金
 gāng bù róng wài wù
 刚，不容外物。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn rú fó shuō jì
 迦叶菩萨白佛言：“世尊！如佛说偈：

bú jiàn shàn bú zuò wéi jiàn è kě zuò
 不见善不作 唯见恶可作

shì chù kě bù wèi yóu rú xiǎn è dào
 是处可怖畏 犹如险恶道

shì zūn rú shì suǒ shuō yǒu hé děng yì
 “世尊！如是所说有何等义？”

fó yán shànnán zǐ bú jiàn zhě wèi bú jiàn fó xìng shàn
 佛言：“善男子，不见者，谓不见佛性；善

¹²² 大正藏：如佉陀罗

zhě jí shì ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí bú zuòzhě suǒ wèi bù
者，即是阿耨多罗三藐三菩提；不作者，所谓不
néng qīn jìn shànyǒu wéijiànzhě jiàn wú yīn guǒ è zhě wèibàng
能亲近善友；唯见者，见无因果；恶者，谓谤
fāngděng dà shèngjīng diǎn kě zuòzhě wèi yī chǎn tí shuō wú fāngděng
方等大乘经典；可作者，谓一阐提说无方等。

yǐ shì yì gù yī chǎn tí bèi wú xīn qù xiàngqīngjìngshàn fǎ hé děng
以是义故，一阐提辈无心趣向清净善法。何等
shàn fǎ wèi nièpán yě qù nièpánzhě wèinéng xiū xí xiánshàn zhī
善法？谓涅槃也。趣涅槃者，谓能修习贤善之
xíng ér yī chǎn tí wú xiánshàn xíng shì gù bù néng qù xiàng nièpán
行。而一阐提无贤善行，是故不能趣向涅槃。

shì chù kě wèizhě wèibàngzhèng fǎ shéiyīng bù wèi suǒ wèi zhì zhě
是处可畏者，谓谤正法。谁应怖畏？所谓智者。
hé yǐ gù yǐ bàng fǎ zhě wú yǒushàn xīn jí fāngbiàn gù xiǎn è
何以故？以谤法者无有善心及方便故。险恶
dào zhě wèi zhū xíng yě
道者，谓诸行也。”

jiā shè fù yán rú fó suǒshuō
迦叶复言：“如佛所说：

yún hé jiàn suǒ zuò yún hé dé shàn fǎ
云何见所作 云何得善法
hé chù bú bù wèi rú wáng yí tǎn dào
何处不怖畏 如王夷坦道

shì yì hé wèi
“是义何谓？”

fó yán shànnán zǐ jiàn suǒ zuò zhě fā lù zhū è cóng
佛言：“善男子，见所作者，发露诸恶，从
shēng sǐ jì suǒ zuò zhū è xī jiē fā lù zhì wú zhì chù yǐ shì yì gù
生死际所作诸恶悉皆发露，至无至处。以是义故，
shì chù wú wèi pì rú rén wáng suǒ yóu zhèng lù qí zhōng dào zéi
是处无畏。譬如人王，所游正路，其中盗贼，
xī jiē táo zǒu rú shì fā lù yī qiè zhū è xī miè wú yú fù cì
悉皆逃走。如是发露，一切诸恶悉灭无余。复次，
bú jiàn suǒ zuò zhě wèi yī chǎn tí suǒ zuò zhòng è ér bú zì jiàn shì
不见所作者，谓一阐提所作众恶而不自见。是
yī chǎn tí jiāomàn xīn gù suī duō zuò è yú shì shì zhōng chū
一阐提，憍慢心故，虽多作恶，于是事中，初

wú bù wèi yǐ shì yì gù bù dé niè pán pì rú mí hóu zhuōshuǐ
无怖畏，以是义故，不得涅槃，譬如猕猴，捉水
zhōngyuè shànnán zǐ jiǎ shǐ yī qiè wú liàngzhòngshēng yī shí chéng
中月。善男子，假使一切无量众生一时成
jiù ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yǐ cǐ zhū rú lái yì fù bú jiàn
就阿耨多罗三藐三菩提已，此诸如来亦复不见
bǐ yī chǎn tí dé chéng pú tí yǐ shì yì gù míng bú jiàn suǒ zuò
彼一阐提得成菩提，以是义故，名不见所作。

yòu fù bú jiànshéi zhī suǒ zuò suǒ wèi bú jiàn rú lái suǒ zuò fó wèi
又复，不见谁之所作？所谓不见如来所作。佛为

zhòngshēngshuō yǒu fó xìng yī chǎn tí bèi liú zhuǎnshēng sǐ bù néng
众生说有佛性，一阐提辈流转生死不能

zhī jiàn yǐ shì yì gù míngwéi bú jiàn rú lái suǒ zuò yòu yī chǎn
知见，以是义故，名为不见如来所作。又，一阐

tí jiàn yú rú lái bì jìng niè pánwèizhēn wú cháng yóu rú dēngmiè gāo
提见于如来毕竟涅槃谓真无常，犹如灯灭，膏

yóu jù jìn hé yǐ gù shì rén è yè bù sǔn miè¹²³ gù ruò yǒu pú
油俱尽。何以故？是人恶业不损灭¹²³故。若有菩

sà suǒ zuò shàn yè huí xiàng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shí yī
萨所作善业回向阿耨多罗三藐三菩提时，一

chǎn tí bèi suī fù huǐ zǐ pò huài bú xìn rán zhū pú sà yóu gù shī
阐提辈虽复毁些、破坏、不信，然诸菩萨犹故施

yǔ yù gòng chéng jiù wú shàng zhī dào hé yǐ gù zhū fó fǎ ěr
与，欲共成就无上之道。何以故？诸佛法尔。

zuò è bù jí shòu rú rǔ jí chéng lǎo
作恶不即受 如乳即成酪

yóu huī fù huǒshàng yú zhě qīng dǎo zhī
犹灰覆火上 愚者轻蹈之

yī chǎn tí zhě míngwéi wú mù shì gù bú jiàn ā luó hàn
“一阐提者，名为无目，是故不见阿罗汉

dào rú ā luó hàn bù xíngshēng sǐ xiǎn è zhī dào yǐ wú mù gù
道。如阿罗汉不行生死险恶之道。以无目故，

fěi bàng fāngděng bú yù xiū xí rú ā luó hàn qín xiū cí xīn yī chǎn
诽谤方等，不欲修习如阿罗汉勤修慈心。一阐

tí bèi bù xiū fāngděng yì fù rú shì ruò rén shuō yán wǒ jīn bú
提辈不修方等，亦复如是。若人说言：‘我今不

¹²³ 大正藏：减；永乐北藏及龙藏：灭

xìn shēngwén jīng diǎn xìn shòu dà shèng dú sòng jiě shuō shì gù wǒ
信 声 闻 经 典 ， 信 受 大 乘 ， 读 诵 解 说 ， 是 故 我
jīn jí shì pú sà yī qiè zhòngshēng xī yǒu fó xìng yǐ fó xìng gù
今 即 是 菩 萨 。 一 切 众 生 悉 有 佛 性 ， 以 佛 性 故 ，
zhòngshēngshēnzhōng jí yǒu shí lì sān shí èr xiàng bā shí zhǒnghǎo
众 生 身 中 即 有 十 力 、 三 十 二 相 、 八 十 种 好 。
wǒ zhī suǒshuō bú yì fó shuō rǔ jīn yǔ wǒ jù pò wúliàngzhū è fán
我 之 所 说 不 异 佛 说 。 汝 今 与 我 俱 破 无 量 诸 恶 烦
nǎo rú pò shuǐpíng yǐ pò jié gù jí néng dé jiàn ā nòuduō luó sān
恼 ， 如 破 水 瓶 ， 以 破 结 故 ， 即 能 得 见 阿 耨 多 罗 三
miǎosān pú tí shì rén suī zuò rú shì yǎnshuō xīn shí bú xìn yǒu rú
藐 三 菩 提 。 ’ 是 人 虽 作 如 是 演 说 ， 心 实 不 信 有 如
lái xìng¹²⁴ wèi lì yǎng gù suí wén ér shuō rú shì shuōzhě míng
来 性¹²⁴ ， 为 利 养 故 ， 随 文 而 说 。 如 是 说 者 ， 名
wéi è rén rú shì è rén bú sù shòuguǒ rú rǔ chénglào pì
为 恶 人 。 如 是 恶 人 ， 不 速 受 果 ， 如 乳 成 酪 。 譬
rú wáng shǐ shàn néng tán lùn qiǎo yú fāngbiàn fèng mìng tā guó
如 王 使 ， 善 能 谈 论 ， 巧 于 方 便 ， 奉 命 他 国 ，
níng sàng shēn mìng zhōng bú nì wáng suǒ shuō yán jiào zhì zhě yì ěr
宁 丧 身 命 ， 终 不 匿 王 所 说 言 教 。 智 者 亦 尔 ，
yú fán fū zhōng bù xī shēn mìng yào bì xuān shuō dà shèng fāng děng rú
于 凡 夫 中 不 惜 身 命 ， 要 必 宣 说 大 乘 方 等 如
lái mì zàng yī qiè zhòngshēng jiē yǒu fó xìng
来 秘 藏 ， 一 切 众 生 皆 有 佛 性 。

shàn nán zǐ yǒu yī chǎn tí zuò luó hàn xiàng zhù yú kòng chù
“ 善 男 子 ， 有 一 阐 提 作 罗 汉 像 ， 住 于 空 处

fěi bàng fāng děng dà shèng jīng diǎn zhū fán fū rén jiàn yǐ jiē wèi
诽 谤 方 等 大 乘 经 典 。 诸 凡 夫 人 见 已 ， 皆 谓 ：

zhēn ā luó hàn shì dà pú sà mó hē sà shì yī chǎn tí è bǐ
‘ 真 阿 罗 汉 ！ 是 大 菩 萨 摩 诃 萨 ！ ’ 是 一 阐 提 恶 比

qiū bèi zhù ā lán rě chù huài ā lán rě fǎ jiàn tā dé lì xīn
丘 辈 ， 住 阿 兰 若 处 ， 坏 阿 兰 若 法 ， 见 他 得 利 ， 心

shēng jí dù zuò rú shì yán suǒ yǒu fāng děng dà shèng jīng diǎn xī
生 嫉 妬 ， 作 如 是 言 ：

shì tiān mó bō xún suǒ shuō yì shuō rú lái shì wú cháng fǎ
是 天 魔 波 旬 所 说 。 ’ 亦 说 ：

¹²⁴ 大正藏：其心实不信有佛性；永乐北藏及龙藏：心实不信有如来性

huǐ mièzhèng fǎ pò huàizhòngsēng fù zuò shì yán bō xún suǒshuō
毀灭正法，破坏众僧。复作是言：‘波旬所说，
fēi shànshùnshuō zuò shì xuānshuō xié è zhī fǎ shì rén zuò è bù
非善顺说。’作是宣说邪恶之法，是人作恶不
jí shòubào rú rǔ chénglào huī fù huǒshàng yú qīngdǎo zhī
即受报，如乳成酪，灰覆火上，愚轻蹈之，
rú shì rén zhě wèi yī chǎn tí shì gù dāng zhī dà shèngfāngděngwēi
如是人者，谓一阐提。是故当知大乘方等微
miào jīng diǎn bì dìng qīng jìng rú mó ní zhū tóu zhī zhuóshuǐ shuǐ jí wéi
妙经典必定清净，如摩尼珠投之浊水，水即为
qīng dà shèng jīng diǎn yì fù rú shì
清，大乘经典亦复如是。

fù cì shànnán zǐ pì rú liánhuā wéi rì suǒzhào
“复次，善男子，譬如莲华，为日所照，
wú bù kāi fū yī qièzhòngshēng yì fù rú shì ruò dé jiàn wén dà niè
无不开敷。一切众生亦复如是，若得见闻大涅槃
pán rì wèi fā xīn zhě jiē xī fā xīn wéi pú tí yīn shì gù
槃日，未发心者，皆悉发心，为菩提因。是故，
wǒ shuō dà niè pánguāngsuǒ rù máokǒng bì wéimiào yīn bǐ yī chǎn
我说大涅槃光所入毛孔必为妙因。彼一阐
tí suī yǒu fó xìng ér wéi wú liàng zuì gòusuǒchán bù néng dé chū
提，虽有佛性，而为无量罪垢所缠，不能得出，
rú cánchǔjiǎn yǐ shì yè yuán bù néng dé shēng pú tí miào yīn liú
如蚕处茧。以是业缘，不能得生菩提妙因，流
zhuǎnshēng sǐ wú yǒuqióng yǐ
转生死，无有穷已。

fù cì shànnán zǐ rú yōu bō luó huā bō tóu mó huā
“复次，善男子，如优钵罗华、钵头摩华、
jū wù tóu huā fēn tuó lì huā shēng yū ní zhōng ér bù wéi bǐ yū ní
拘物头华、芬陀利华，生淤泥中而不为彼淤泥
suǒ wū ruò yǒuzhòngshēng xiū dà niè pánwēimiào jīng diǎn yì fù rú
所污。若有众生，修大涅槃微妙经典亦复如
shì suī yǒu fán nǎo zhōng bù wéi bǐ fán nǎo suǒ wū hé yǐ gù
是，虽有烦恼，终不为彼烦恼所污。何以故？
yǐ zhī rú lái xìng xiàng lì gù
以知如来性、相、力故。

shànnán zǐ pì rú yǒuguó duō qīngliáng fēng ruò chùzhòng
“善男子，譬如有国，多清凉风，若触众

shēngshēnzhūmáokǒng néngchú yī qiè yù zhēng zhī nǎo cǐ dà shèng
生身诸毛孔，能除一切郁蒸之恼。此大乘
diǎn dà niè pán jīng yì fù rú shì biàn rù yī qiè zhòngshēngmáo
典《大涅槃经》亦复如是，遍入一切众生毛
kǒng wèizuò pú tí wēimiào yīn yuán chú yī chǎn tí hé yǐ gù
孔，为作菩提微妙因缘，除一阐提。何以故？
fēi fǎ qì gù
非法器故。

fù cì shànnán zǐ pì rú liáng yī jiě bā zhǒng yào
“复次，善男子，譬如良医，解八种药，
miè yī qiè jí¹²⁵ wéi bù néng chú ā sà shé bìng yī qiè qì jīng chán
灭一切疾¹²⁵，唯不能除阿萨阇病。一切契经、禅
dìng sān mèi yì fù rú shì néng zhì yī qiè tān huì yú chī zhū fán
定、三昧亦复如是，能治一切贪、恚、愚痴诸烦
nǎo bìng néng bá fán nǎo dú cì dēng jiàn ér bù néng zhì fàn sì zhòng
恼病，能拔烦恼毒刺等箭，而不能治犯四重
jìn wǔ wú jiàn zuì shànnán zǐ fù yǒu liáng yī guò bā zhǒng shù
禁、五无间罪。善男子，复有良医过八种术，
néng chú zhòngshēngsuǒ yǒu jí¹²⁶ kǔ wéi bù néng zhì bì sǐ zhī bìng shì
能除众生所有疾¹²⁶苦，唯不能治必死之病。是
dà niè pán dà shèng jīng diǎn yì fù rú shì néng chú zhòngshēng yī qiè
大涅槃大乘经典亦复如是，能除众生一切
fán nǎo ān zhù rú lái qīng jìng miào yīn wèi fā xīn zhě lìng dé fā xīn
烦恼，安住如来清净妙因，未发心者令得发心，
wéi chú bì sǐ yī chǎn tí bèi
唯除必死一阐提辈。

fù cì shànnán zǐ pì rú liáng yī néng yǐ miào yào zhì
“复次，善男子，譬如良医，能以妙药治
zhū máng rén lìng jiàn rì yuè xīng xiù zhū míng yī qiè sè xiàng wéi bù
诸盲人，令见日月星宿诸明、一切色像，唯不
néng zhì shēng máng zhī rén shì dà shèng diǎn dà niè pán jīng yì fù
能治生盲之人。是大乘典《大涅槃经》亦复
rú shì néng wéi shēng wén yuán jué zhī rén kāi fā huì yǎn lìng qí ān
如是，能为声闻、缘觉之人开发慧眼，令其安
zhù wú liàng wú biān dà shèng jīng diǎn wèi fā xīn zhě wèi fàn sì jìn
住无量无边大乘经典。未发心者，谓犯四禁、

¹²⁵ 大正藏：病

¹²⁶ 大正藏：病

wǔ wú jiàn zuì xī néng lìng fā pú tí zhī xīn wéi chú shēng máng yī
五无间罪，悉能令发菩提之心，唯除生盲一
chǎn tí bèi
阐提辈。

fù cì shàn nán zǐ pì rú liáng yī shàn jiě bā shù
“复次，善男子，譬如良医，善解八术，
wèi zhì zhòng shēng yī qiè bìng kǔ zhǒng zhǒng fāng yào suí bìng yǔ zhī suǒ
为治众生一切病苦，种种方药随病与之，所
wèi tù xià tú shēn guàn bí ruò xūn ruò xǐ ruò wán ruò
谓吐下、涂身、灌鼻，若熏、若洗、若丸、若
sǎn yī qiè zhū yào ér pín yú rén bú yù fú zhī liáng yī mǐn niàn
散，一切诸药，而贫愚人欲服之。良医怜悯，
jí jiāng shì rén huán qí shè zhái qiáng yǔ lìng fú yǐ yào lì gù suǒ
即将是人还其舍宅，强与令服。以药力故，所
huàn dé chú nǚ rén chǎn zhě shé lóu bù chū ruò fú cǐ yào
患得除。女人产者¹²⁷，阁楼¹²⁸不出，若服此药，
shé lóu jí chū yì lìng yīng ér ān lè wú huàn shì dà shèng diǎn dà
阁楼¹²⁹即出，亦令婴儿安乐无患。是大乘典《大
niè pán jīng yì fù rú shì suǒ zhì zhī chù ruò zhì shè zhái néng chú zhòng
涅槃经》亦复如是，所至之处若至舍宅，能除众
shēng wú liàng fán nǎo fàn sì zhòng jìn wǔ wú jiàn zuì wèi fā xīn zhě
生无量烦恼，犯四重禁、五无间罪未发心者，
xī lìng fā xīn chú yī chǎn tí
悉令发心，除一阐提。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn fàn sì zhòng jìn jí wǔ wú
迦叶菩萨白佛言：“世尊！犯四重禁及五无
jiàn míng jí zhòng è pì rú duàn jié duō luó shù tóu gèng bú fù shēng
间名极重恶，譬如断截多罗树头，更不复生。
shì děng wèi fā pú tí zhī xīn yún hé néng yǔ zuò pú tí yīn
是等未发菩提之心，云何能与作菩提因？”

fó yán shàn nán zǐ shì zhū zhòng shēng ruò yú mèng zhōng
佛言：“善男子，是诸众生，若于梦中
mèng duò dì yù shòu zhū kǔ nǎo jí shēng huǐ xīn āi zāi wǒ
梦堕地狱、受诸苦恼，即生悔心：‘哀哉！我

¹²⁷ 大正藏：难；永乐北藏及龙藏：者

¹²⁸ 大正藏：儿衣；永乐北藏及龙藏：阁楼

¹²⁹ 大正藏：儿衣；永乐北藏及龙藏：阁楼

děng zì zhāo cǐ zuì ruò wǒ jīn dé tuō shì zuì zhě bì dìngdāng fā pú
等自招此罪，若我今得脱是罪者，必定当发菩
tí zhī xīn wǒ jīn suǒ jiàn zuì shì jí è cóng shì wù yǐ jí zhī
提之心。我今所见最是极恶。’从是寤¹³⁰已，即知
zhèng fǎ yǒu dà guǒ bào rú bǐ yīng ér jiàn jiàn zhǎng dà cháng zuò shì
正法有大果报。如彼婴儿渐渐长大，常作是
niàn shì yī zuì liáng shàn jiě fāng yào wǒ běn chǔ tāi yǔ wǒ mǔ
念：‘是医最良，善解方药，我本处胎，与我母
yào mǔ yǐ yào gù shēn dé ān wěn yǐ shì yīn yuán wǒ mìng dé
药，母以药故，身得安隐，以是因缘，我命得
quán qí zāi wǒ mǔ shòu dà kǔ nǎo mǎn zú shí yuè huái bào wǒ
全。奇哉！我母受大苦恼，满足十月，怀抱我
shēn jì shēng zhī hòu tuī gān qù shī chú qù bú jìng dà xiǎo biàn lì
身，既生之后，推干去湿，除去不净大小便利，
rǔ bǔ zhǎng yǎng jiāng hù wǒ shēn yǐ shì yì gù wǒ dāng bào ēn
乳哺长养，将护我身。以是义故，我当报恩
¹³¹ sè yǎng shì wèi suí shùn gòng yǎng fàn sì zhòng jìn jí wú jiàn
，色养侍卫，随顺供养。’犯四重禁及无间
zuì lín mìng zhōng shí niàn shì dà shèng dà niè pán jīng suī duò
罪，临命终时，念是大乘《大涅槃经》，虽堕
dì yù chù shēng è guǐ tiān shàng rén zhōng rú shì jīng diǎn
地狱、畜生、饿鬼、天上、人中，如是经典
yì wéi shì rén zuò pú tí yīn chú yī chǎn tí
亦为是人作菩提因，除一阐提。

fù cì shàn nán zǐ pì rú liáng yī jí liáng yī zǐ suǒ
“复次，善男子，譬如良医及良医子，所
zhī shēn ào chū guò zhū yī shàn zhī chú dú wú shàng zhòu shù ruò è
知深奥，出过诸医，善知除毒无上呪术。若恶
dú shé ruò lóng ruò fù yǐ zhū zhòu shù zhòu yào shǐ liáng yǐ cǐ
毒蛇、若龙、若虺，以诸呪术呪药使¹³²良。以此
liáng yào yòng tú gé xǐ yǐ cǐ gé xǐ chù zhū dú chóng dú wéi zhī xiāo
良药用涂革履，以此革履触诸毒虫，毒为之消，
wéi chú yī dú míng yuē dà lóng shì dà chéng diǎn dà niè pán jīng
唯除一毒，名曰大龙。是大乘典《大涅槃经》

¹³⁰ 大正藏：觉

¹³¹ 大正藏：当报母恩

¹³² 大正藏：令

yì fù rú shì ruò yǒu zhòng shēng fàn sì zhòng jìn wǔ wú jiàn zuì
亦复如是，若有众生犯四重禁、五无间罪，
xī néng xiāo miè lìng zhù pú tí rú yào gé xǐ néng xiāo zhòng dú wèi
悉能消灭，令住菩提，如药革履能消众毒，未
fā xīn zhě néng lìng fā xīn ān zhù wú shàng pú tí zhī dào shì bǐ dà
发心者能令发心，安住无上菩提之道。是彼大
shèng dà niè pán jīng wēi shén yào gù lìng zhū zhòng shēng shēng yú ān
乘《大涅槃经》威神药故，令诸众生生于安
lè wéi chú dà lóng yī chǎn tí bèi
乐，唯除大龙一阐提辈。

fù cì shàn nán zǐ pì rú yǒu rén yǐ xīn¹³³ dú yào yòng
“复次，善男子，譬如有人，以新¹³³毒药用
tú dà gǔ yú zhòng rén zhōng jī lìng fā shēng suī wú xīn yù wén
涂大鼓，于众人中，击令发声，虽无心欲闻，
wén zhī jiē sǐ wéi chú yī rén bú hòng sǐ zhě shì dà shèng diǎn dà
闻之皆死，唯除一人不横死者。是大乘典《大
niè pán jīng yì fù rú shì zài zài chù chù zhū xíng zhòng shēng¹³⁴ yǒu wén
涅槃经》亦复如是，在在处处诸行众生¹³⁴有闻
shēng zhě suǒ yǒu tān yù chēn huì yú chī xī jiē miè jìn qí zhōng
声者，所有贪欲、瞋恚、愚痴悉皆灭尽。其中
suī yǒu wú xīn sī niàn shì dà niè pán yīn yuán lì gù néng miè fán nǎo
虽有无心思念，是大涅槃因缘力故，能灭烦恼
ér jié zì miè fàn sì zhòng jìn jí wǔ wú jiàn wén shì jīng yǐ yì
而结自灭。犯四重禁及五无间，闻是经已，亦
zuò wú shàng pú tí yīn yuán jiàn duàn fán nǎo chú bú hòng sǐ yī chǎn
作无上菩提因缘，渐断烦恼，除不横死一阐
tí bèi
提辈。

fù cì shàn nán zǐ pì rú àn yè zhū suǒ yíng zuò yī qiè
“复次，善男子，譬如暗夜，诸所营作一切
jiē xī ruò wèi qì zhě yào dài rì míng xué dà shèng zhě suī xiū
皆息，若未讫者，要待日明。学大乘者，虽修
qì jīng yī qiè zhū dìng yào dài dà shèng dà niè pán rì wén shì rú
契经、一切诸定，要待大乘大涅槃日，闻是如
lái wēi mì zhī jiào rán hòu nǎi dāng zào pú tí yè ān zhù zhèng fǎ
来微密之教，然后乃当造菩提业，安住正法。

¹³³ 大正藏：杂；永乐北藏及龙藏：新

¹³⁴ 大正藏：中；永乐北藏及龙藏：生

yóu rú tiān yǔ rùn yì zēngzhǎng yī qiè zhūzhǒng chéng jiù guǒ shí
犹如天雨，润益增长一切诸种，成就果实，
xī chú jī jǐn duōshòufēng lè rú lái mì zàng wú liàng fǎ yǔ yì fù
悉除饥谨，多受丰乐。如来秘藏无量法雨亦复
rú shì xī néngchúmiè bā zhǒng rè bìng shì jīng chū shì rú bǐ guǒ
如是，悉能除灭八种热病。是经出世，如彼果
shí duōsuǒ lì yì ān lè yī qiè néng lìng zhòngshēng jiàn rú lái xìng
实，多所利益安乐一切，能令众生见如来性。
rú fǎ huā zhōng bā qiānshēng wén dé shòu jì bié chéng dà guǒ shí
如《法华》中八千声闻得受记莳，成大果实，
rú qiū shōu dōng cáng gèng wú suǒ zuò yī chǎn tí bèi yì fù rú shì
如秋收冬藏，更无所作。一阐提辈亦复如是，
yú zhūshàn fǎ wú suǒ yíng zuò
于诸善法无所营作。

fù cì shànnán zǐ pì rú liáng yī wén tā rén zǐ fēi
“复次，善男子，譬如良医，闻他人子非
rén suǒ chí xún yǐ miào yào bìng qiǎn yī shǐ chì yǔ shǐ yán qīng
人所持，寻以妙药，并遣一使，勅语使言：‘卿
chí cǐ yào sù yǔ bǐ rén bǐ rén ruò yù zhū è guǐ shén yǐ yào lì
持此药，速与彼人，彼人若遇诸恶鬼神，以药力
gù xī dāng yuǎn qù qīng ruò chí wǎn wú dāng zì wǎng zhōng bú
故，悉当远去。卿若迟晚，吾当自往，终不
lìng bǐ wǎng hèng sǐ yě ruò bǐ bìng rén dé jiàn shǐ zhě jí wú wēi
令彼枉横¹³⁵死也。若彼病人，得见使者及吾威
dé zhòng kǔ dāng chú dé ān wěn lè shì dà shèng diǎn dà
德，众¹³⁶苦当除，得安隐乐。’是大乘典《大
niè pán jīng yì fù rú shì ruò bǐ qiū bǐ qiū ní yōu pó sè
涅槃经》亦复如是，若比丘、比丘尼、优婆塞、
yōu pó yí jí zhū wài dào yǒu néng shòu chí rú shì jīng diǎn dú sòng tōng
优婆夷及诸外道，有能受持如是经典，读诵通
lì fù wèi tā rén fēn bié guǎng shuō ruò zì shū xiě lìng tā shū xiě
利，复为他人分别广说，若自书写，令他书写，
sī děng jiē wéi pú tí yīn yuán ruò fàn sì jìn jí wǔ nì zuì ruò wéi
斯等皆为菩提因缘。若犯四禁及五逆罪，若为
xié guǐ dú è suǒ chí wén shì jīng diǎn suǒ yǒu zhū è xī jiē xiāo miè
邪鬼毒恶所持，闻是经典，所有诸恶，悉皆消灭，

¹³⁵ 大正藏：枉横

¹³⁶ 大正藏：诸；永乐北藏及龙藏：众

rú jiànliáng yī è guǐ yuǎn qù dāng zhī shì rén shì zhēn pú sà mó hē
如见良医，恶鬼远去。当知是人是真菩萨摩诃
sà yě hé yǐ gù zàn dé wén shì dà niè pán gù yì yǐ shēngniàn
萨也。何以故？暂得闻是大涅槃故，亦以生念

rú lái cháng gù zàn dé wénzhě shàng dé rú shì hé kuàngshū xiě
如来常故。暂得闻者，尚得如是，何况书写、
shòu chí dú sòng chú yī chǎn tí qí yú jiē shì pú sà mó hē sà
受持、读诵？除一阐提，其余皆是菩萨摩诃萨。

fù cì shànnán zǐ pì rú lóng rén bù wén yīn shēng
“复次，善男子，譬如聋人，不闻音声。

yī chǎn tí bèi yì fù rú shì suī fù yù tīng shì miào jīng diǎn ér bù dé
一阐提辈亦复如是，虽复欲听是妙经典而不得

wén suǒ yǐ zhě hé wú yīn yuán gù
闻。所以者何？无因缘故。

fù cì shànnán zǐ pì rú liáng yī yī qiè yī fāng wú
“复次，善男子，譬如良医，一切医方无

bù tōng dá jiān fù guǎng zhī wú liàng zhòu shù shì yī jiàn wáng zuò
不通达，兼复广知无量呪术。是医见王，作

rú shì yán dà wáng jīn zhě bì yǒu sǐ bìng¹³⁷ qí wáng dá yán
如是言：‘大王今者必有死病¹³⁷。’其王答言：

qīng bú jiàn wǒ fù nèi zhī shì yún hé ér yán yǒu bì sǐ bìng yī
‘卿不见我腹内之事，云何而言有必死病？’医

fù bó yán¹³⁸ ruò bú jiàn xìn yīng fú xià yào jì xià zhī hòu wáng
复白言¹³⁸：‘若不见信，应服下药，既下之后，王

zì yàn zhī wáng bù kěn fú ěr shí liáng yī yǐ zhòu shù lì lìng wáng
自验之。’王不肯服。尔时，良医以呪术力令王

yīn chù biàn shēng chuāng pào jiān fù dài xià chóng xuè zá chū wáng
隐处遍生疮疱，兼复瘳下，虫血杂出。王

jiàn shì yǐ shēng dà bù jù zàn bǐ liáng yī shàn zāi shàn zāi
见是已，生大怖惧，赞彼良医：‘善哉！善哉！

rǔ¹³⁹ xiān suǒ bái wú bú yòng zhī jīn nǎi zhī rǔ¹⁴⁰ yú wú cǐ shēn zuò
汝¹³⁹先所白，吾不用之，今乃知汝¹⁴⁰于吾此身作

dà lì yì gōng jìng shì yī yóu rú fù mǔ shì dà shèng diǎn dà niè
大利益。’恭敬是医犹如父母。是大乘典《大涅槃

¹³⁷ 大正藏：有必死病；永乐北藏及龙藏：必有死病

¹³⁸ 大正藏：医即答言；永乐北藏及龙藏：医复白言

¹³⁹ 大正藏：卿；永乐北藏及龙藏：汝

¹⁴⁰ 大正藏：卿；永乐北藏及龙藏：汝

pánjīng yì fù rú shì yú zhūzhòngshēng yǒu yù wú yù xī néng
槃经》亦复如是，于诸众生，有欲无欲，悉能
lìng bǐ fán nǎo bēng luò shì zhūzhòngshēng nǎi zhì mèngzhōngmèngjiàn shì
令彼烦恼崩落。是诸众生乃至梦中梦见是
jīng gōngjìng gòngyǎng pì rú dà wáng gōngjìng liáng yī shì dà
经，恭敬供养，譬如大王，恭敬良医。是大
liáng yī zhī bì sǐ zhě zhōng bú zhì zhī shì dà shèngdiǎn dà niè pán
良医知必死者，终不治之。是大乘典《大涅槃
jīng yì fù rú shì zhōng bù néng zhì yī chǎn tí bèi
经》亦复如是，终不能治一阐提辈。

fù cì shànánán zǐ pì rú liáng yī shàn zhī bā zhǒng xī
“复次，善男子，譬如良医，善知八种悉
néngliáo zhì yī qiè zhūbìng wéi bù néng zhì bì sǐ zhī rén zhū fó pú
能疗治一切诸病，唯不能治必死之人。诸佛菩
sà yì fù rú shì xī néng jiù liáo yī qiè yǒu zuì wéi bù néng zhì bì
萨亦复如是，悉能救疗一切有罪，唯不能治必
sǐ zhī rén yī chǎn tí bèi
死之人一阐提辈。

fù cì shànánán zǐ pì rú liáng yī shàn zhī bā zhǒng wēi
“复次，善男子，譬如良医，善知八种微
miào jīng shù fù néng bó dá guò yú bā zhǒng yǐ jǐ suǒ zhī xiānjiào qí
妙经术，复能博达过于八种，以己所知先教其
zǐ ruò shuǐ ruò lù shān gǔ yào cǎo xī lìng shí zhī rú shì jiàn
子，若水、若陆、山谷药草，悉令识知。如是渐
jiàn jiào bā shì yǐ cì fù jiào yú zuì shàng miào shù rú lái yīng gòng
渐教八事已，次复教余最上妙术。如来、应供、
zhèng biàn zhī yì fù rú shì xiānjiào qí zǐ zhū bǐ qiū děng fāng biàn chú
正遍知亦复如是，先教其子诸比丘等，方便除
miè yī qiè fán nǎo xiū xué jìng shēn bù jiān gù xiǎng wèi shuǐ lù
灭一切烦恼，修学净身不坚固想，谓水、陆、
shān gǔ shuǐ zhě pì shēn shòu kǔ rú shuǐ shàng pào lù zhě pì
山谷。水者，譬身受苦，如水上泡；陆者，譬
shēn bù jiān rú bā jiāo shù shān gǔ zhě pì fán nǎo zhōng xiū wú
身不坚，如芭蕉树；山谷者¹⁴¹，譬烦恼中修无
wǒ xiǎng yǐ shì yì gù shēn míng wú wǒ rú lái rú shì yú zhū dì
我想。以是义故，身名无我。如来如是于诸弟

¹⁴¹ 大正藏：其山谷者

zǐ jiàn jiàn jiào xué jiǔ bù jīng fǎ lìng shàn tōng lì rán hòu jiào xué rú lái
子渐渐教学九部经法，令善通利，然后教学如来
mì zàng wèi qí zǐ gù shuō rú lái cháng rú lái rú shì shuō dà shèng
秘藏，为其子故，说如来常。如来如是说大乘
diǎn dà niè pán jīng wèi zhū zhòng shēng yǐ fā xīn zhě jí wèi fā xīn
典《大涅槃经》，为诸众生已发心者及未发心
zuò pú tí yīn chú yī chǎn tí rú shì shàn nán zǐ shì dà shèng
作菩提因，除一阐提。如是，善男子，是大乘
diǎn dà niè pán jīng wú liàng wú biān¹⁴² bù kě sī yì wèi céng
典《大涅槃经》无量无边¹⁴²，不可思议，未曾
yǒu yě dāng zhī jí shì wú shàng liáng yī zuì zūn zuì shèng zhòng jīng
有也。当知即是无上良医，最尊最胜，众经
zhōng wáng
中王。

fù cì shàn nán zǐ pì rú dà chuán cóng hǎi cǐ àn zhì
“复次，善男子，譬如大船，从海此岸至
yú bǐ àn fù cóng bǐ àn huán zhì cǐ àn rú lái¹⁴³ zhèng jué yì fù
于彼岸，复从彼岸还至此岸。如来¹⁴³正觉亦复
rú shì chéng dà niè pán dà shèng bǎo chuán zhōu xuán wǎng fǎn¹⁴⁴
如是，乘大涅槃大乘宝船，周旋往反¹⁴⁴，
jì dù zhòng shēng zài zài chù chù yǒu yīng dù zhě xī lìng dé jiàn
济度¹⁴⁵众生，在在处处，有应度者，悉令得见
rú lái zhī shēn yǐ shì yì gù rú lái míng yuē wú shàng chuán shī
如来之身。以是义故，如来名曰无上船师。
pì rú yǒu chuán zé yǒu chuán shī yǒu chuán shī¹⁴⁶ zé yǒu zhòng shēng
譬如有船，则有船师；有船师¹⁴⁶，则有众生
dù yú dà hǎi rú lái cháng zhù huà dù zhòng shēng yì fù rú shì¹⁴⁷
度¹⁴⁷于大海。如来常住化度众生，亦复如是。

fù cì shàn nán zǐ pì rú yǒu rén zài dà hǎi zhōng
“复次，善男子，譬如有人，在大海中，
chéng chuán yù dù ruò dé shùn fēng xū yú zhī jiān zé néng dé guò
乘船欲渡，若得顺风，须臾之间，则能得过

¹⁴² 大正藏：数

¹⁴³ 大正藏：来；永乐北藏及龙藏：是

¹⁴⁴ 大正藏：返

¹⁴⁵ 大正藏：渡

¹⁴⁶ 大正藏：以有船师

¹⁴⁷ 大正藏：渡

wú liàng yóu xún ruò bù dé zhě suī fù jiǔ zhù jīng wú liàng suì bù lí
无量由旬；若不得者，虽复久住，经无量岁不离
běn chù yǒu shí chuán huài mò shuǐ ér sǐ zhòng shēng rú shì zài
本处，有时船坏，没水而死。众生如是，在
bǐ yú chī shēng sǐ dà hǎi ruò zhū xíng chuán ruò dé zhí yù dà bō
彼愚痴生死大海，若¹⁴⁸诸行船，若得值遇大般
niè pán měng lì zhī fēng zé néng jí zhì wú shàng dào àn ruò bù zhí
涅槃猛利之风，则能疾至¹⁴⁹无上道岸；若不值
yù dāng jiǔ liú zhuǎn wú liàng shēng sǐ huò shí pò huài duò yú dì
遇，当久流转无量生死，或时破坏，堕于地
yù chù shēng è guǐ
狱、畜生、饿鬼。

fù cì shàn nán zǐ pì rú yǒu rén bú yù fēng wáng
“复次，善男子，譬如有人，不遇风王，
jiǔ zhù dà hǎi zuò shì sī wéi wǒ děng jīn zhě bì zài cǐ sǐ
久住大海，作是思惟：‘我等今者，必在此死。’

rú shì niàn shí hū yù lì fēng suí shùn dù hǎi fù zuò shì yán
如是念时，忽遇利风，随顺渡海。复作是言：

kuài zāi shì fēng wèi céng yǒu yě lìng wǒ děng bèi ān wěn dé guò
‘快哉！是风未曾有也，令我等辈，安隐得过
dà hǎi zhī nán zhòng shēng rú shì jiǔ chǔ yú chī shēng sǐ dà hǎi
大海之难。’众生如是，久处愚痴生死大海，

kùn kǔ qióng cuì wèi yù rú shì dà niè pán fēng zé yīng shēng niàn
困苦穷悴，未遇如是大涅槃风，则应生念：

wǒ děng bì dìng duò yú dì yù chù shēng è guǐ shì zhū zhòng
‘我等必定堕于地狱、畜生、饿鬼。’是诸众
shēng sī wéi shì shí hū yù dà shèng dà niè pán fēng suí shùn chuī xiàng
生思惟是时，忽遇大乘大涅槃风，随顺吹向

rù yú ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí fāng zhī zhēn shí shēng qí tè
入于阿耨多罗三藐三菩提，方知真实，生奇特

xiǎng tàn yán kuài zāi wǒ cóng xī lái wèi céng jiàn wén rú shì
想。叹言：‘快哉！我从昔来，未曾见闻如是

rú lái wēi mì zhī zàng ěr nǎi yú shì dà niè pán jīng shēng qīng jìng
如来微密之藏。’尔乃于是《大涅槃经》生清净

xìn
信。

¹⁴⁸ 大正藏：乘

¹⁴⁹ 大正藏：到

fù cì shànnán zǐ rú shé tuō pí wéi sǐ miè fǒu
“复次，善男子，如蛇脱皮，为死灭不？”

fú yě shì zūn
“不也。世尊！”

shànnán zǐ rú lái yì ěr fāngbiàn shì xiàn qì shě dú shēn
“善男子，如来亦尔，方便示现弃舍毒身，
kě yán rú lái wú cháng miè yé
可言如来无常灭耶？”

fú yě shì zūn
“不也。世尊！”

rú lái yú cǐ yán fú tí zhōng fāngbiàn shě shēn rú bǐ dú
“如来于此阎浮提中，方便舍身，如彼毒
shé shě yú gù pí shì gù rú lái míng wéi cháng zhù
蛇舍于故皮。是故，如来名为常住。

fù cì shànnán zǐ pì rú jīn shī dé hǎozhēn jīn suí
“复次，善男子，譬如金师，得好真金，随
yì zào zuò zhǒng zhǒng zhū qì rú lái yì ěr yú èr shí wǔ yǒu xī néng
意造作种种诸器。如来亦尔，于二十五有悉能
shì xiàn zhǒng zhǒng sè shēn wèi huà zhòng shēng bá shēng sǐ gù shì gù
示现种种色身，为化众生拔生死故。是故，
rú lái míng wú biān shēn suī fù shì xiàn zhǒng zhǒng zhū shēn yì míng
如来名无边身，虽复示现种种诸身，亦名
cháng zhù wú yǒu biàn yì
常住，无有变易。

fù cì shànnán zǐ rú ān luó shù jí yán fú shù yī nián
“复次，善男子，如庵罗树及阎浮树，一年
sān biàn yǒu shí shēng huā guāng sè fū róng yǒu shí shēng yè zī
三变，有时生华，光色敷荣；有时生叶，滋
mào wěng yù yǒu shí diāo luò zhuàng sì kū sǐ shànnán zǐ
茂蓊郁；有时凋¹⁵⁰落，状似枯死。善男子，
yú yì yún hé shì shù shí wéi kū sǐ bù yé
于意云何？是树实为枯死不耶？”

fú yě shì zūn
“不也。世尊！”

shànnán zǐ rú lái yì ěr yú sān jiè zhōng shì sān zhǒng
“善男子，如来亦尔，于三界中示三种

shēn yǒu shí chūshēng yǒu shí zhǎng dà yǒu shí niè pán ér rú lái
身，有时初生，有时长大，有时涅槃，而如来
shēn shí fēi wú cháng
身实非无常。”

jiā shè pú sà zànyán shàn zāi chéng rú shèng yán¹⁵¹ rú
迦叶菩萨赞言：“善哉！诚如圣言¹⁵¹：如

lái cháng zhù wú yǒubiàn yì
来常住，无有变易。”

shànnán zǐ rú lái mì yǔ shēnshēnnán jiě pì rú dà wáng
“善男子，如来密语甚深难解。譬如大王

gào zhū qún chén xiān tuó pó lái xiān tuó pó zhě yī míng sì shí
告诸群臣：‘先陀婆来。’先陀婆者，一名四实：

yī zhě yán èr zhě qì sān zhě shuǐ sì zhě mǎ rú
一者，盐；二者，器；三者，水；四者，马。如

shì sì wù gòng tóng yī míng yǒu zhì zhī chén shàn zhī cǐ míng rě wáng
是四物共同一名，有智之臣善知此名，若王

xǐ shí suǒ xiān tuó pó jí biàn fèng shuǐ rě wáng shí shí suǒ xiān
洗时，索先陀婆，即便奉水；若王食时，索先

tuó pó jí biàn fèng yán ruò wáng shí yǐ yù yǐn jiāng shí suǒ xiān
陀婆，即便奉盐；若王食已，欲饮浆时，索先

tuó pó jí biàn fèng qì ruò wáng yù yóu¹⁵² suǒ xiān tuó pó jí
陀婆，即便奉器；若王欲游¹⁵²，索先陀婆，即

biàn fèng mǎ rú shì zhì chén shàn jiě dà wáng sì zhǒng mì yǔ shì
便奉马。如是智臣，善解大王四种密语。是

dà shèng jīng yì fù rú shì yǒu sì wú cháng dà shèng zhì chén yīng dāng
大乘经亦复如是，有四无常，大乘智臣应当

shàn zhī ruò fó chū shì wèi zhòng shēng shuō rú lái niè pán zhì chén
善知：若佛出世，为众生说如来涅槃。智臣

dāng zhī cǐ shì rú lái wèi jì cháng zhě shuō wú cháng xiàng yù lìng bǐ
当知，此是如来为计常者说无常相，欲令比

qiū xiū wú cháng xiǎng huò fù shuō yán zhèng fǎ dāng miè zhì chén yīng
丘修无常想。或复说言正法当灭。智臣应

zhī cǐ shì rú lái wèi jì lè zhě shuō yú kǔ xiàng yù lìng bǐ qiū duō
知，此是如来为计乐者说于苦相，欲令比丘多

xiū kǔ xiǎng huò fù shuō yán wǒ jīn bìng kǔ zhòng sēng pò huài
修苦想。或复说言，我今病苦，众僧破坏。

¹⁵¹ 大正藏：教

¹⁵² 大正藏：若王游时

zhì chéngdāng zhī cǐ shì rú lái wèi jì wǒ zhě shuō wú wǒ xiàng yù lìng
智臣当知，此是如来为计我者说无我相，欲令
bǐ qiū xiū wú wǒ xiǎng huò fù shuō yán suǒ wèi kōng zhě shì zhèng jiě
比丘修无我想。或复说言，所谓空者，是正解
tuō zhì chéngdāng zhī cǐ shì rú lái shuō zhèng jiě tuō wú èr shí wǔ yǒu
脱。智臣当知，此是如来说正解脱无二十五有，
yù lìng bǐ qiū xiū xué kōng xiǎng yǐ shì yì gù shì zhèng jiě tuō zé míng
欲令比丘修学空想。以是义故，是正解脱则名
wéi kōng yì míng bú dòng wèi bú dòng zhě shì jiě tuō zhōng wú yǒu
为₁₅₃空，亦名不动。谓不动者，是解脱中无有
kǔ gù shì gù bú dòng shì zhèng jiě tuō wéi wú yǒu xiàng wèi wú xiàng
苦故，是故不动。是正解脱为无有相，谓无相
zhě wú yǒu sè shēng xiāng wèi chù dēng gù míng wú xiàng
者，无有色、声、香、味、触等，故名无相。
shì zhèng jiě tuō cháng bú biàn yì shì jiě tuō zhōng wú yǒu wú cháng
是正解脱常、不变易，是解脱中无有无常、
rè nǎo biàn yì shì gù jiě tuō míng yuē cháng zhù bú biàn qīng
热恼、变易。是故，解脱名曰常住、不变、清
liáng huò fù shuō yán yī qiè zhòng shēng yǒu rú lái xìng zhì chéngdāng
凉。或复说言，一切众生有如来性。智臣当
zhī cǐ shì rú lái shuō yú cháng fǎ yù lìng bǐ qiū xiū zhèng cháng fǎ
知，此是如来说于常法，欲令比丘修正常法。
shì zhū bǐ qiū ruò néng rú shì suí xiū xué zhě dāng zhī shì rén zhēn wǒ
是诸比丘若能如是随修¹⁵³学者，当知是人真我
dì zǐ shàn zhī rú lái wēi mì zhī zàng rú bǐ dà wáng zhì huì zhī chén
弟子，善知如来微密之藏，如彼大王智慧之臣，
shàn zhī wáng yì shàn nán zǐ rú shì dà wáng yì yǒu rú shì mì yǔ zhī
善知王意。善男子，如是大王亦有如是密语之
fǎ hé kuàng rú lái ér dāng wú yē shàn nán zǐ shì gù rú lái
法，何况如来而当无耶？善男子，是故，如来
wēi mì zhī jiào nán kě dé zhī wéi yǒu zhì zhě nǎi néng jiě wǒ shēn shēn fó
微密之教难得知，唯有智者乃能解我甚深佛
fǎ fēi shì shì jiān fán fū pǐn lèi suǒ néng xìn yě
法，非是世间凡夫品类所能信也。

fù cì shàn nán zǐ rú bō luó shē shù jiā ní jiā shù
“复次，善男子，如波罗奢树、迦尼迦树、

ā shū jiā shù zhí tiānkànghàn bù shēnghuā shí jí yú shuǐ lù suǒ
 阿叔迦树，值天亢旱，不生华实，及余水陆所
 shēng zhī wù jiē xī kū cuì wú yǒu rùn zé bù néngzēngzhǎng
 生之物，皆悉枯悴，无有润泽，不能增长，
 yī qiè zhū yào wú fù shì lì shànnán zǐ shì dà shèngdiǎn dà
 一切诸药，无复势力。善男子，是大乘典《大
 niè pán jīng yì fù rú shì yú wǒ mièhòu yǒuzhūzhòngshēng bù
 涅槃经》亦复如是，于我灭后，有诸众生，不
 nénggōngjìng wú yǒuwēi dé hé yǐ gù shì zhūzhòngshēng bù
 能恭敬，无有威德。何以故？是诸众生，不
 zhī rú lái wēi mì zàng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ shì zhòngshēng bó fú
 知如来微密藏故。所以者何？以是众生薄福
 dé gù
 德故。

fù cì shànnán zǐ rú lái zhèng fǎ jiāng yù miè jìn ěr
 “复次，善男子，如来正法将欲灭尽，尔
 shí duōyǒuxíng è bǐ qīū bù zhī rú lái wēi mì zhī zàng lǎn duò¹⁵⁴
 时，多有行恶比丘，不知如来微密之藏，懒堕¹⁵⁴
 xiè dài bù néng dú sòngxuānyáng fēn bié rú lái zhèng fǎ pì rú
 懈怠，不能读诵宣扬、分别如来正法。譬如
 chī zéi qì shězhēnbǎo dān fù cǎo mù bù jiě rú lái wēi mì zàng
 痴贼，弃舍真宝，担负草木，不解如来微密藏
 gù yú shì jīngzhōng xiè dài bù qín āi zāi dà xiǎn dāng lái zhī
 故，于是经中懈怠不勤。哀哉！大险！当来之
 shì shèn kě bù wèi kǔ zāi zhòngshēng bù qín tīngshòu shì dà shèngdiǎn
 世甚可怖畏。苦哉！众生不勤听受是大乘典

dà niè pán jīng wéi zhū pú sà mó hē sà¹⁵⁵ néng yú shì jīng
 《大涅槃经》！唯诸菩萨摩诃萨¹⁵⁵，能于是经，
 qǔ zhēn shí yì bú zhuówén zì suí shùn bú nì wèizhòngshēngshuō
 取真实义，不著文字，随顺不逆，为众生说。

fù cì shànnán zǐ rú mù niú nǚ wèi yù mài rǔ tān
 “复次，善男子，如牧牛女，为欲卖乳，贪
 duō lì gù jiā èr fēnshuǐzhuǎnmài yǔ yú mù niú nǚ rén bǐ nǚ dé
 多利故，加二分水转卖与余牧牛女人；彼女得
 yǐ fù jiā èr fēnzhuǎn fù mài yǔ jìn chéng nǚ rén bǐ nǚ dé yǐ
 已，复加二分转复卖与近城女人；彼女得已，

¹⁵⁴ 大正藏：懒隋

¹⁵⁵ 大正藏：唯诸菩萨摩诃萨等

fù jiā èr fēnzhuǎn fù mài yǔ chéngzhōng nǚ rén bǐ nǚ dé yǐ fù
 复加二分转复卖与城中女人；彼女得已，复
 jiā èr fēn yì shì mài zhī shí yǒu yī rén wèi zǐ nà fù jí xū hǎo
 加二分诣市卖之。时有一人，为子纳妇，急须好
 rǔ yǐ gōngbīn kè zhì shì yù mǎi shì mài rǔ zhě duōsuǒ jià zhí
 乳，以供宾客，至市欲买。是卖乳者，多索价直，
 shì rén yǔ yán cǐ rǔ duōshuǐ shí bù zhí shì zhí wǒ jīn rì zhān
 是人语言：‘此乳多水，实不直是。值我今日瞻
 dài¹⁵⁶ bīn kè shì gù dāng qǔ qǔ yǐ huán jiā yòng zhǔ zuò mí¹⁵⁷
 待¹⁵⁶ 宾客，是故当取。’取已还家，用煮作糜¹⁵⁷，
 wú fù rǔ wèi suī wú rǔ wèi yú kǔ wèi zhōng yóu shèng qiān bèi hé
 无复乳味。虽无乳味，于苦味中犹胜千倍。何
 yǐ gù rǔ zhī wéi wèi zhū wèi zhōng zuì shàn nán zǐ wǒ niè pán
 以故？乳之为味，诸味中最。善男子，我涅槃
 hòu zhèng fǎ wèi miè yú bā shí nián ěr shí shì jīng yú yán fú tí
 后，正法未灭余八十年，尔时，是经于阎浮提
 dāng guǎng liú bù shì shí dāng yǒu zhū è bǐ qiū chāo lüè shì jīng
 当广流布。是时，当有诸恶比丘抄略是经，
 fēn zuò duō fēn néng miè zhèng fǎ sè xiāng měi wèi shì zhū è rén
 分作多分，能灭正法色、香、美味。是诸恶人，
 suī fù sòng dú rú shì jīng diǎn miè chú rú lái shēn mì yào yì ān zhì
 虽复诵读如是经典，灭除如来深密要义，安置
 shì jiān zhuāng yán wén shì wú yì zhī yǔ chāo qián zhuó hòu chāo hòu zhuó
 世间庄严文饰无义之语，抄前著后，抄后著
 qián qián hòu zhuó zhōng zhōng zhuó qián hòu dāng zhī rú shì zhū è bǐ
 前，前后著中，中著前后。当知如是诸恶比
 qiū shì mó bàn lǚ shòu xù yī qiè bú jìng zhī wù ér yán rú lái xī
 丘，是魔伴侣，受畜一切不净之物，而言如来悉
 tīng wǒ xù rú mù niú nǚ duō jiā shuǐ rǔ zhū è bǐ qiū yì fù rú shì
 听我畜。如牧牛女多加水乳，诸恶比丘亦复如是，
 zá yǐ shì yǔ cuò dìng shì jīng lìng duō zhòng shēng bù dé zhèng shuō
 杂以世语，错定是经，令多众生不得正说、
 zhèng xiě zhèng qǔ zūn zhòng zàn tàn gòng yǎng gōng jìng shì è bǐ
 正写、正取、尊重赞叹、供养恭敬。是恶比
 qiū wèi lì yǎng gù bù néng guǎng xuān liú bù shì jīng suǒ kě fēn liú
 丘为利养故，不能广宣流布是经，所可分流

¹⁵⁶ 大正藏：侍

¹⁵⁷ 大正藏：煮用作糜

shǎo bù zú yán rú bǐ mù niú pín qióng nǚ rén zhǎn zhuǎn mài rǔ nǎi zhì
 少不足言，如彼牧牛贫穷女人展转卖乳，乃至
 zuò mí ér wú rǔ wèi shì dà shèng diǎn dà niè pán jīng yì fù rú
 作糜而无乳味。是大乘典《大涅槃经》亦复如
 shì zhǎn zhuǎn bó dàn wú yǒu qì wèi suī wú qì wèi yóu shèng yú
 是，展转薄淡，无有气味。虽无气味，犹胜余
 jīng chāo yú qiān bèi¹⁵⁸ rú bǐ rǔ wèi yú zhū kǔ wèi qí shèng qiān bèi
 经超逾千倍¹⁵⁸，如彼乳味于诸苦味其胜千倍。
 hé yǐ gù shì dà shèng diǎn dà niè pán jīng yú shēng wén jīng zuì
 何以故？是大乘典《大涅槃经》，于声闻经最
 wéi shàng shǒu pì rú niú rǔ wèi zhōng zuì shèng yǐ shì yì gù
 为上首，譬如牛乳，味中最胜。以是义故，
 míng dà niè pán
 名大涅槃。

fù cì shàn nán zǐ ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
 “复次，善男子，若善男子、善女人等，
 wú yǒu bù qiú nán zǐ shēn zhě hé yǐ gù yī qiè nǚ rén jiē shì zhòng
 无有不求男子身者。何以故？一切女人皆是众
 è zhī suǒ zhù chù fù cì shàn nán zǐ rú wén ruì shuǐ bù néng lìng
 恶之所住处。复次，善男子，如蚊蚋¹⁵⁹水不能令
 cǐ dà dì rùn qià qí nǚ rén zhě yín yù nán mǎn yì fù rú shì pì
 此大地润洽，其女人者，淫欲难满亦复如是。譬
 rú dà dì yī qiè zuò wán lìng rú jiè zǐ rú shì děng nán yǔ yī nǚ rén
 如大地，一切作丸令如芥子，如是等男与一女人
 gòng wéi yù shì yóu bù néng zú jiǎ shǐ nán zǐ shù rú héng shā yǔ yī
 共为欲事犹不能足；假使男子数如恒沙，与一
 nǚ rén gòng wéi yù shì yì fù bù zú shàn nán zǐ pì rú dà hǎi yī
 女人共为欲事亦复不足。善男子，譬如大海，一
 qiē tiān yǔ bǎi chuān zhòng liú jiē xī guī zhù ér bǐ dà hǎi wèi céng
 切天雨、百川、众流皆悉归注，而彼大海未曾
 mǎn zú nǚ rén zhī fǎ yì fù rú shì jiǎ shǐ yī qiè xī wéi nán zǐ
 满足。女人之法亦复如是，假使一切悉为男子，
 yǔ yī nǚ rén gòng wéi yù shì ér yì bù zú fù cì shàn nán zǐ rú
 与一女人共为欲事而亦不足。复次，善男子，如
 ā shū jiā shù bō zhà luó shù jiā ní jiā shù chūn huā kāi fū qún
 阿叔迦树、波吒罗树、迦尼迦树，春华开敷，群

¹⁵⁸ 大正藏：犹胜余经越逾千倍

¹⁵⁹ 大正藏：蚊蚋

fēngshà qǔ sè xiāng xì wèi bù zhī yàn zú nǚ rén yù nán
蜂唳¹⁶⁰取，色、香、细味不知厌足。女人欲男，
yì fù rú shì bù zhī yàn zú shànnán zǐ yǐ shì yì gù zhūshàn
亦复如是，不知厌足。善男子，以是义故，诸善
nán zǐ shàn nǚ rénděng tīng shì dà shèng dà niè pán jīng cháng
男子、善女人等，听是大乘《大涅槃经》，常
yīng hē zé nǚ rén zhī xiàng qiú yú nán zǐ hé yǐ gù shì dà shèng
应呵责女人之相，求于男子。何以故？是大乘
diǎnyǒuzhàng fū xiàng suǒ wèi fó xìng ruò rén bù zhī shì fó xìngzhě
典有丈夫相，所谓佛性。若人不知是佛性者，
zé wú nánxiàng suǒ yǐ zhě hé bù néng zì zhī yǒu fó xìng gù ruò
则无男相。所以者何？不能自知有佛性故。若
yǒu bù néng zhī fó xìngzhě wǒ shuō shì děngmíngwéi nǚ rén ruò néng zì
有不能知佛性者，我说是等名为女人；若能自
zhī yǒu fó xìngzhě wǒ shuō shì rén wéi dà zhàng fū ruò yǒu nǚ rén néng
知有佛性者，我说是人为大丈夫；若有女人能
zhī zì shēndìngyǒu fó xìng dāng zhī shì děng jí wéinán zǐ shànnán zǐ
知自身定有佛性，当知是等即为男子。善男子，
shì dà shèngdiǎn dà niè pán jīng wú liàng wú biān bù kě sī yì gōng dé
是大乘典《大涅槃经》无量无边不可思议功德
zhī jù hé yǐ gù yǐ shuō rú lái mì mì zàng gù shì gù shàn
之聚。何以故？以说如来秘密藏故。是故，善
nán zǐ shàn nǚ rén ruò yù sù zhī rú lái mì zàng yīngdāngfāngbiàn
男子、善女人，若欲速知如来密藏，应当方便
qín xiū cǐ jīng
勤修此经。”

jiā shè bó fó yán¹⁶¹ shì zūn rú shì rú shì rú fó suǒ
迦叶白佛言¹⁶¹：“世尊！如是，如是。如佛所
shuō wǒ jīn yǐ yǒuzhàng fū zhī xiàng dé rù rú lái wēi mì zàng gù
说，我今已有丈夫之相，得入如来微密藏故。
rú lái jīn rì shǐ jué wù wǒ yīn shì jí dé jué dìngtōng dá
如来今日始觉悟我，因是即得决定通达。”

fó yán shàn zāi shàn zāi shànnán zǐ rǔ jīn suí shùn shì
佛言：“善哉！善哉！善男子，汝今随顺世
jiān zhī fǎ ér zuò shì shuō
间之法而作是说。”

¹⁶⁰ 大正藏：唳

¹⁶¹ 大正藏：迦叶菩萨白佛言

jiā shè fù yán wǒ bù suí shùn shì jiān fǎ yě
迦叶复言：“我不随顺世间法也。”

fó zàn jiā shè shàn zāi shàn zāi rǔ jīn suǒ zhī wú shàng fǎ
佛赞迦叶：“善哉！善哉！汝今所知无上法

wèi shèns hēnnán zhī ér néng dé zhī rú fēng cǎi wèi rǔ yì rú
味，甚深难知而能得知。如蜂采¹⁶²味，汝亦如

shì fù cì shànnán zǐ rú wén zǐ zé bù néng lìng cǐ dà dì gū
是。复次，善男子，如蚊子泽不能令此大地沾

qià dāng lái zhī shì shì jīng liú bù yì fù rú shì rú bǐ wén zé
¹⁶³洽，当来之世，是经流布亦复如是，如彼蚊泽。

zhèng fǎ yù miè shì jīng xiāndāng mò yú cǐ dì dāng zhī jí shì zhèng
正法欲灭，是经先当没于此地，当知即是正

fǎ shuāixiàng
法衰相。

fù cì shànnán zǐ pì rú guò xià chūyuè míng qiū qiū
“复次，善男子，譬如过夏，初月名秋，秋

yǔ lián shù cǐ dà shèngdiǎn dà niè pán jīng yì fù rú shì wèi
雨连霖¹⁶⁴。此大乘典《大涅槃经》亦复如是，为

bǐ nán fāng zhū pú sà gù dāngguǎng liú bù jiàng shù fǎ yǔ mí
彼南方诸菩萨故，当广流布，降霖¹⁶⁵法雨，弥

mǎn qí chù zhèng fǎ yù miè dāng zhì jì bīn jù zú wú quē qián mò
满其处。正法欲灭，当至麴宾，具足无缺潜没

dì zhōng huò yǒu xìn zhě huò bú xìn zhě rú shì dà shèng fāng děng
地中。或有信者，或不信者，如是大乘方等

jīng diǎn gān lù fǎ wèi xī mò yú dì shì jīng mò yǐ yī qiè zhū yú dà
经典甘露法味悉没于地。是经没已，一切诸余大

shèng jīng diǎn jiē xī miè mò ruò dé shì jīng jù zú wú quē rén zhōng
乘经典皆悉灭没。若得是经具足无缺，人中

xiàng wáng zhū pú sà děng dāng zhī rú lái wú shàng zhèng fǎ jiāng miè bù
象王诸菩萨等，当知如来无上正法将灭不

jiǔ
久。”

ěr shí wén shū shī lì bó fó yán shì zūn jīn cǐ chún tuó
尔时，文殊师利白佛言：“世尊！今此纯陀

¹⁶² 大正藏：采

¹⁶³ 大正藏：沾

¹⁶⁴ 大正藏：注

¹⁶⁵ 大正藏：注

yóuyǒu yí xīn wéiyuàn rú lái chóngwèi fēn bié lìng dé chúduàn
犹有疑心，惟愿如来重为分别，令得除断。”

fó yán shànnán zǐ yún hé yí xīn nǚ dāngshuō zhī dāng
佛言：“善男子，云何疑心？汝当说之，当
wèichúduàn
为除断。”

wénshū shī lì yán chún tuó xīn yí rú lái chángzhù yǐ dé
文殊师利言：“纯陀心疑如来常住，以得

zhī jiàn fó xìng lì gù ruò jiàn fó xìng ér wéi chángzhě běn wèi jiàn shí
知见佛性力故。若见佛性而为常者，本未见时，

yīng shì wú cháng ruò běn wú cháng hòu yì yīng ěr hé yǐ gù rú
应是无常；若本无常，后亦应尔。何以故？如

shì jiān wù běn wú jīn yǒu yǐ yǒu huán wú rú shì děng wù xī shì
世间物本无今有，已有还无，如是等物，悉是

wú cháng yǐ shì yì gù zhū fó pú sà shēng wén yuán jué
无常。以是义故，诸佛、菩萨、声闻、缘觉

wú yǒu chā bié
无有差别。”

ěr shí shì zūn jí shuō jì yán
尔时，世尊即说偈言：

běnyǒu jīn wú běn wú jīn yǒu
本有今无 本无今有

sān shì yǒu fǎ wú yǒu shì chù
三世有法 无有是处

shànnán zǐ yǐ shì yì gù zhū fó pú sà shēng wén
“善男子，以是义故，诸佛、菩萨、声闻、

yuán jué yì yǒu chā bié yì wú chā bié
缘觉亦有差别，亦无差别。”

wénshū shī lì zànyán shàn zāi chéng rú shèng yán¹⁶⁶ wǒ
文殊师利赞言：“善哉！诚如圣言¹⁶⁶。我

jīn shǐ jiě zhū fó pú sà shēng wén yuán jué yì yǒu chā bié yì
今始解诸佛、菩萨、声闻、缘觉亦有差别，亦

wú chā bié
无差别。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn rú fó suǒ shuō zhū fó
迦叶菩萨白佛言：“世尊！如佛所说：‘诸佛、

¹⁶⁶ 大正藏：教

pú sà shēngwén yuánjué xìng wú chā bié wéiyuàn rú lái fēn
菩萨、声闻、缘觉，性无差别。’惟愿如来分
bié guǎngshuō lì yì ān lè yī qiè zhòngshēng
别广说，利益安乐一切众生。”

fó yán shànnán zǐ dì tīng dì tīng dāngwèi rǔ shuō shàn
佛言：“善男子，谛听谛听，当为汝说。善

nán zǐ pì rú zhǎngzhě duō xù rǔ niú yǒuzhǒngzhǒng sè cháng
男子，譬如长者，多畜乳牛，有种种色，常

lìng yī rénshǒu hù jiāngyǎng shì rén yǒu shí wèi cí sì gù jìn gòu
令一人守护将养。是人有时，为祠祀故，尽穀

zhū niú zhuó yī qì zhōng jiàn zhū niú rǔ tóng yī bái sè xún biàn jīng
¹⁶⁷诸牛著一器中，见诸牛乳同一白色，寻便惊

guài niú sè gè yì qí rǔ yún hé jiē tóng yī sè shì rén sī
怪：‘牛色各异，其乳云何皆同一色？’是人思

wéi zhī cǐ yī qiè jiē shì zhòngshēng yè bào yīn yuán lìng rǔ sè
惟：‘知¹⁶⁸此一切皆是众生业报因缘，令乳色

yī shànnán zǐ shēngwén yuánjué pú sà yì ěr tóng yī
一。’善男子，声闻、缘觉、菩萨亦尔，同一

fó xìng yóu rú bǐ rǔ suǒ yǐ zhě hé tóng jìn lòu gù ér zhūzhòng
佛性，犹如彼乳。所以者何？同尽漏故。而诸众

shēngyán fó pú sà shēngwén yuánjué ér yǒuchābié yǒuzhūshēng
生言佛、菩萨、声闻、缘觉而有差别，有诸声

wén fán fū zhī rén yí yú sānshèngyún hé wú bié shì zhūzhòng
闻、凡夫之人，疑于三乘云何无别？是诸众

shēng jiǔ hòu zì jiě yī qiè sānshèngtóng yī fó xìng yóu rú bǐ rén jiě
生久后自解，一切三乘同一佛性，犹如彼人解

wù rǔ xiàngyóu yè yīn yuán
悟乳相由业因缘。

fù cì shànnán zǐ pì rú jīn kuàng táo liàn zǐ huì
“复次，善男子，譬如金矿，陶¹⁶⁹炼滓秽，

ránhòuxiāoróng chéng jīn zhī hòu jià zhí wú liàng shànnán zǐ shēng
然后消融，成金之后，价直无量。善男子，声

wén yuánjué pú sà yì ěr jiē dé chéng jiù tóng yī fó xìng hé
闻、缘觉、菩萨亦尔，皆得成就同一佛性。何

¹⁶⁷ 大正藏：构

¹⁶⁸ 大正藏：如

¹⁶⁹ 大正藏：淘

yǐ gù chúfánǎo gù rú bǐ jīn kuàngchúzhū zǐ huì yǐ shì yì
以故？除烦恼故，如彼金矿除诸滓秽。以是义
gù yī qièzhòngshēngtóng yī fó xìng wú yǒuchābié yǐ qí xiānwén
故，一切众生同一佛性，无有差别。以其先闻
rú lái mì zàng hòuchéng fó shí zì rán dé zhī rú bǐ zhǎngzhě zhī
如来密藏，后成佛时，自然得知，如彼长者知
rǔ yī xiàng hé yǐ gù yǐ duàn wú liàng yì fánǎo gù
乳一相。何以故？以断无量亿烦恼故。”

jiā shè pú sà bó fó yán shì zūn ruò yī qièzhòngshēngyǒu fó
迦叶菩萨白佛言：“世尊！若一切众生有佛
xìngzhě fó yǔ zhòngshēngyǒu hé chābié rú shì shuōzhě duōyǒuguò
性者，佛与众生有何差别？如是说者，多有过
jiù ruò zhūzhòngshēng jiē yǒu fó xìng hé yīn yuán gù shè lì fú děng
咎。若诸众生皆有佛性，何因缘故，舍利弗等
yǐ xiǎo niè pán ér bō niè pán yuán jué zhī rén yú zhōng niè pán ér bō
以小涅槃而般涅槃？缘觉之人于中涅槃而般
niè pán pú sà zhī rén yú dà niè pán ér bō niè pán rú shì děng rén
涅槃？菩萨之人于大涅槃而般涅槃？如是等人
ruò tóng fó xìng hé gù bù tóng rú lái niè pán ér bō niè pán
若同佛性，何故不同如来涅槃而般涅槃？”

shànnán zǐ zhū fó shì zūn suǒ dé niè pán fēi zhū shēng wén
“善男子，诸佛世尊所得涅槃，非诸声闻、
yuán jué suǒ dé yǐ shì yì gù dà bō niè pán míng wéi shàn yǒu shì
缘觉所得。以是义故，大般涅槃名为善有。世
ruò wú fó fēi wú èr shèng dé èr niè pán
若无佛，非无二乘得二涅槃。”

jiā shè fù yán shì yì yún hé
迦叶复言：“是义云何？”

fó yán wú liàng wú biān ā sēng qí jié nǎi yǒu yī fó chū xiàn
佛言：“无量无边阿僧祇劫，乃有一佛出现
yú shì kāi shì sān shèng shànnán zǐ rú rǔ suǒ yán pú sà èr
于世，开示三乘。善男子，如汝所言菩萨、二
shèng wú chābié zhě wǒ xiān yú cǐ rú lái mì zàng dà niè pán zhōng
乘无差别者，我先于此如来密藏《大涅槃》中
yǐ shuō qí yì zhū ā luó hàn wú yǒu shàn yǒu hé yǐ gù zhū ā
已¹⁷⁰说其义：诸阿罗汉无有善有。何以故？诸阿

¹⁷⁰ 大正藏：已；永乐北藏及龙藏：以

luó hàn xī dāng dé shì dà niè pán gù yǐ shì yì gù dà bō niè pán yǒu
罗汉悉当得是大涅槃故。以是义故，大般涅槃有
bì jìng lè shì gù míng wéi dà bō niè pán
毕竟乐。是故，名为大般涅槃。”

jiā shè yán rú fó shuō zhě wǒ jīn shǐ zhī chā bié zhī yì
迦叶言：“如佛说者，我今始知差别之义、
wú chā bié yì hé yǐ gù yī qiè pú sà shēng wén yuán jué wèi
无差别义。何以故？一切菩萨、声闻、缘觉未
lái zhī shì jiē dāng guī yú dà bō niè pán pì rú zhòng liú guī yú dà
来之世，皆当归于大般涅槃，譬如众流归于大
hǎi shì gù shēng wén yuán jué zhī rén xī míng wéi cháng fēi shì
海。是故，声闻、缘觉之人悉名为常，非是
wú cháng yǐ shì yì gù yì yǒu chā bié yì wú chā bié
无常。以是义故，亦有差别，亦无差别。”

jiā shè yán yún hé xìng chā bié
迦叶言：“云何性差别？”

fó yán shàn nán zǐ shēng wén rú rǔ yuán jué rú lào
佛言：“善男子，声闻如乳，缘觉如酪，
pú sà zhī rén rú shēng shú sū zhū fó shì zūn yóu rú tíng hú yǐ shì yì
菩萨之人如生熟酥，诸佛世尊犹如醍醐。以是义
gù dà niè pán zhōng shuō sì zhǒng xìng ér yǒu chā bié
故，大涅槃中说四种性而有差别。”

jiā shè fù yán yī qiè zhòng shēng xìng xiāng yún hé
迦叶复言：“一切众生性相云何？”

fó yán shàn nán zǐ rú niú xīn shēng rǔ xuè wèi bié fán
佛言：“善男子，如牛新生，乳血未别，凡
fū zhī xìng zá zhū fán nǎo yì fù rú shì
夫之性杂诸烦恼，亦复如是。”

jiā shè fù yán jū shī nà chéng yǒu zhān tuó luó míng yuē huān
迦叶复言：“拘尸那城有旃陀罗，名曰欢
xǐ fó jì shì rén yóu yī fā xīn dāng yú cǐ jiè qiān fó shù zhōng
喜，佛记是人，由一发心，当于此界千佛数中，
sù chéng wú shàng zhèng zhēn zhī dào yǐ hé děng gù rú lái bù jì zūn
速成无上正真之道。以何等故，如来不记尊
zhě shè lì fú mù qián lián děng sù chéng fó dào
者舍利弗、目犍¹⁷¹连等速成佛道？”

¹⁷¹ 大正藏：犍

fó yán shànnán zǐ huòyǒushēngwén yuánjué pú sà
佛言：“善男子，或有声闻、缘觉、菩萨

zuò shì yuànyán wǒ dāng jiǔ jiǔ hù chízhèng fǎ rán hòu nǎi chéng wú
作誓愿言：“我当久久护持正法，然后乃成无

shàng fó dào yǐ fā sù yuàn gù yǔ sù jì
上佛道。”以发速愿，故与速记。

fù cì shànnán zǐ pì rú shāngrén yǒu wú jià bǎo yì
“复次，善男子，譬如商人，有无价宝诣

shì mài zhī yú rén jiàn yǐ bù shí qīngxiào bǎozhǔ chàngyán wǒ
市卖之，愚人见已，不识轻笑。宝主唱言：“我

cǐ bǎozhū jià zhí wú shù wén yǐ fù xiào gè gè xiāngwèi cǐ
此宝珠，价直无数。”闻已复笑，各各相谓：“此

fēi zhēnbǎo shì bō lí zhū shànnán zǐ shēngwén yuánjué yì
非真宝，是玻瓈珠。”善男子，声闻、缘觉亦

fù rú shì ruòwén sù jì zé biàn xiè dài qīngxiào bó jiàn rú bǐ
复如是，若闻速记，则便懈怠，轻笑薄贱，如彼

yú rén bù shí zhēnbǎo yú wèi lái shì yǒuzhū bǐ qiū bù néng
愚人，不识真宝。于未来世，有诸比丘，不能

jīng qín xiū xí shàn fǎ pín qióng kùn kǔ jī è suǒ bī yīn shì
精勤修习善法，贫穷、困苦、饥饿所逼，因是

chū jiā zhǎngyǎng qí shēn xīn zhì qīngzào xié mìngchǎn qū ruòwén
出家长养其身，心志轻躁，邪命谄曲。若闻

rú lái shòu zhū shēngwén sù jí jì zhě biàndāng dà xiào qīngmàn
如来授诸声闻速疾记者，便当大笑、轻慢、

huǐ zǐ dāng zhī shì děng jí shì pò jiè zì yán jǐ dé guò rén zhī fǎ
毁訾¹⁷²。当知是等即是破戒，自言已得过人之法。

yǐ shì yì gù suí fā sù yuàn gù yǔ sù jì hù zhèng fǎ zhě wèishòu
以是义故，随发速愿故与速记，护正法者为授

yuǎn jì
远记。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn pú sà yún hé dāng
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！菩萨¹⁷³云何当

dé bú huàijuànshǔ
得不坏眷属？”

fó gào jiā shè ruò zhū pú sà qín jiā jīng jìn yù hù zhèng fǎ
佛告迦叶：“若诸菩萨勤加精进欲护正法，

¹⁷² 大正藏：皆

¹⁷³ 大正藏：菩萨摩诃萨

yǐ shì yīn yuán suǒ dé juànshǔ bù kě jǔ huài
以是因缘，所得眷属不可沮坏。”

jiā shè pú sà fù bó fó yán shì zūn hé yīn yuán gù zhòng
迦叶菩萨复白佛言：“世尊！何因缘故，众
shēng dé cǐ chúnkǒugānjiāo
生得此唇口干焦？”

fó gào jiā shè ruò yǒu bù shí sān bǎo cháng cún yǐ shì yīn
佛告迦叶：“若有不识三宝常存，以是因
yuán chúnkǒugānjiāo rú rén kǒu shuǎng bù zhī tián kǔ xīn
缘，唇口干焦。如人口爽，不知甜、苦、辛、
cù xián dàn liù wèi chā bié yī qiè zhòng shēng yú chī wú zhì
醋、醎、淡六味差别。一切众生，愚痴无智，
bù shí sān bǎo shì cháng cún fǎ shì gù míng wéi chúnkǒugānjiāo
不识三宝是长存法，是故名为唇口干焦。

fù cì shàn nán zǐ ruò yǒu zhòng shēng bù zhī rú lái shì
“复次，善男子，若有众生，不知如来是
cháng zhù zhě dāng zhī shì rén zé wéi shēng máng ruò zhī rú lái shì
常住者，当知是人，则为生盲。若知如来是
cháng zhù zhě rú shì zhī rén suī yǒu ròu yǎn wǒ shuō shì děng míng wéi
常住者，如是之人，虽有肉眼，我说是等名为
tiān yǎn fù cì shàn nán zǐ ruò yǒu néng zhī rú lái shì cháng dāng
天眼。复次，善男子，若有能知如来是常，当
zhī shì rén jiǔ yǐ xiū xí rú shì jīng diǎn wǒ shuō shì děng yì míng tiān
知是人，久已修习如是经典，我说是等亦名天
yǎn suī yǒu tiān yǎn ér bù néng zhī rú lái shì cháng wǒ shuō sī děng
眼。虽有天眼，而不能知如来是常，我说斯等
míng wéi ròu yǎn shì rén nǎi zhì bù shí zì shēn shǒu zú zhī jié
名为肉眼。是人乃至不识自身手、足、支节，
yì fù bù néng lìng tā shí zhī yǐ shì yì gù míng wéi ròu yǎn
亦复不能令他识知，以是义故，名为肉眼。

fù cì shàn nán zǐ rú lái cháng wéi yī qiè zhòng shēng ér
“复次，善男子，如来常为一切众生而
zuò fù mǔ suǒ yǐ zhě hé yī qiè zhòng shēng zhǒng zhǒng xíng lèi èr
作父母。所以者何？一切众生种种形类，二
zú sì zú duō zú wú zú fó yǐ yī yīn ér wèi shuō fǎ bǐ
足、四足、多足、无足，佛以一音而为说法，彼
bǐ yì lèi gè gè dé jiě xī jiē tàn yán rú lái jīn rì wèi wǒ shuō
彼异类各各得解，悉皆叹言：‘如来今日为我说

fǎ yǐ shì yì gù míngwéi fù mǔ
法。’ 以是义故， 名为父母。

fù cì shànnán zǐ rú rénshēng zǐ shǐ shí liù yuè
“复次， 善男子， 如人生子， 始十六月，
suī fù yǔ yán wèi kě jiě liǎo ér bǐ fù mǔ yù jiào qí yǔ xiāntóng
虽复语言， 未可解了。 而彼父母欲教其语， 先同
qí yīn jiànjiànjiào zhī shì fù mǔ yǔ kě bú zhèng yé
其音， 渐渐教之， 是父母语可不正耶？”

fú yě shì zūn
“不也。 世尊！”

shànnán zǐ zhū fó rú lái yì fù rú shì suí zhūzhòngshēng
“善男子， 诸佛如来亦复如是， 随诸众生
zhǒngzhǒng yīn shēng ér wèi shuō fǎ wèi lìng ān zhù fó zhèng fǎ gù suí
种种音声而为说法， 为令安住佛正法故， 随
suǒ yīng jiàn ér wèi shì xiànzhǒngzhǒng xíng xiàng rú lái rú shì tóng bǐ yǔ
所应见而为示现种种形像， 如来如是同彼语
yán kě bú zhèng yé
言， 可不正耶？”

fú yě shì zūn hé yǐ gù rú lái suǒ shuō rú shī zǐ hǒu
“不也。 世尊！ 何以故？ 如来所说如师子吼，
suí shùn shì jiānzhǒngzhǒng yīn shēng ér wèi zhòngshēng tàn¹⁷⁴ shuō miào
随顺世间种种音声， 而为众生叹¹⁷⁴说妙
fǎ
法。”

大般涅槃经卷第九

¹⁷⁴ 大正藏：劝

● 结诵仪

bǔ quēzhēnyán 补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南无喝啰怛那.哆罗夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拿.吽.泼抹拿.娑婆
hē
诃.

ná mó fó ná mó fǎ ná mó sēng
南無佛 南無法 南無僧 (合掌三称)

ná mó yí qiè rú lái yīng zhèngděngjué
南無一切如来.应.正等觉 (合掌三称)

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó dà bō niè pánjīng
南無大般涅槃经 (合掌三称)

huíxiàng fā yuàn 回向发愿

zhì xīn chàn huǐ wǒ yǔ yī qiè zhòngshēng cóng wú
志心忏悔。我(某甲)与一切众生，从无
shǐ lái mí shī zhēn xīn liú zhuǎnshēng sǐ liù gēn zuì zhàng wú
始来，迷失真心，流转生死，六根罪障，无
liàng wú biān yuánmiào fó shèng wú yǐ kāi jiě yī qiè suǒyuàn
量无边，圆妙佛乘，无以开解，一切所愿，
bù dé xiànrán wǒ jīn dú sòng dà bō niè pánjīng yǐ cǐ shàngēn
不得现前。我今读诵大般涅槃经，以此善根，

fā lù hēi è guò xiàn wèi lái sān yè suǒ zào wú biānzhòng zuì
发露黑恶，过、现、未来三业所造无边重罪，
jiē dé xiāomiè shēn xīn qīng jìng huòzhàngjuānchú fú zhì zhuāngyán
皆得消灭，身心清净，惑障蠲除，福智庄严，
jìng yīn zēngzhǎng zì tā héngyuàn sù dé yuánchéng yuànzhū rú lái
净因增长，自他行愿速得圆成。愿诸如来
cháng zài shuō fǎ suǒ yǒugōng dé qǐ suí xǐ xīn huí xiàng pú tí
常在说法，所有功德起随喜心，回向菩提，
zhèngcháng lè guǒ mìngzhōng zhī rì zhèngniànxiànrán miànjiàn mí
证常乐果。命终之日，正念现前，面见弥
tuó jí zhūshèngzhòng yī chà nà qǐng shēngliánhuāzhōng pǔ yuàn
陀及诸圣众，一刹那顷，生莲华中。普愿
zhòngshēng jù chéng fó dào
众生，俱成佛道。

huíxiàng jì 回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身同生极乐国

sān guī yī 三皈依

zì guī yī fó dāngyuànzhòngshēng tǐ jiě dà dào fā wú shàng xīn
自皈依佛，当愿众生，体解大道，发无上心；
zì guī yī fǎ dāngyuànzhòngshēng shēn rù jīngzàng zhì huì rú hǎi
自皈依法，当愿众生，深入经藏，智慧如海；
zì guī yī sēng dāngyuànzhòngshēng tǒng lǐ dà zhòng yī qiè wú
自皈依僧，当愿众生，统理大众，一切无
ài hé nánshèngzhòng
碍。和南圣众。

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪